

Общински план за развитие на община Девин за периода 2014-2020 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА	7
1 ВЪВЕДЕНИЕ.....	9
1.1 Увод.....	9
1.2 Кратък анализ на изпълнението на Общински план за развитие на територията на община Devin за периода 2007-2013 г.....	10
1.3 Актуална нормативна и стратегическа рамка	14
1.3.1 Нормативно основание за разработване	14
1.3.2 Общи изисквания.....	14
1.4 Структура на Общински план за развитие на община Devin за периода 2004-2020..	15
2 АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО И СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА	16
2.1 Обща характеристика на общината	16
2.1.1 Географско положение и територия	16
2.1.2 Културно-историческо наследство.....	27
2.2 Обща характеристика и състояние на местната икономика в община Devin.....	29
2.2.1 Структура на икономиката, процеси, проблеми.....	29
2.2.2 Промисленост и сторителство.....	31
2.2.3 Селско, горско и рибно стопанство	33
2.2.4 Заетост и производителност на труда	35
2.2.5 Туризъм	39
2.2.6 Изводи и обобщения.....	49
2.3 Развитие на социалната сфера и човешките ресурси	51
2.3.1 Демографски анализ	51
2.3.2 Безработица и заетост.....	61
2.3.3 Здравеопазване и социални дейности	63
2.3.4 Образование и професионално обучение	65
2.3.5 Култура.....	68
2.3.6 Спорт	73
2.3.7 Изводи и обобщения.....	74
2.4 Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията	75
2.4.1 Транспорт	75
2.4.2 Енергийни мрежи	76
2.4.3 Водоснабдителна и канализационна инфраструктура	76

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДЕВИН 2014-2020 г.

2.4.4	Информационна и комуникационна инфраструктура	78
2.4.5	Жилищен сектор	78
2.4.6	Изводи и обобщения.....	78
2.5	Екологично състояние и рискове	79
2.5.1	Състояние на околната среда	79
2.5.2	Защитени местности.....	84
2.5.3	Управление на отпадъци	85
2.5.4	Изводи и обобщения.....	86
2.6	Административен капацитет	87
2.6.1	Изводи и обобщения.....	88
2.7	Проблемен анализ (SWOT)	88
2.7.1	Тематичен SWOT анализ	89
3	ВИЗИЯ, МИСИЯ, ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДЕВИН ЗА ПЕРИОДА 2014 - 2020 г.....	101
3.1	Стратегическа рамка за планиране и програмиране на регионалното развитие на община Devin (2014-2020 г.) и постигането на приемственост	101
3.1.1	Съответствие с целите и приоритетите на Европейския съюз в областта на регионалната политика и стратегия „Европа 2020“	101
3.1.2	Съответствие с проект на Споразумение за партньорство на Република България, очертаващо помощта от Европейските Структурни и Инвестиционни фондове за периода 2014-2020 г.	103
3.1.3	Съответствие с Националната програма за развитие на България 2020	103
3.1.4	Съответствие с Националната програма за реформи (2011-2015 г.)	104
3.1.5	Съответствие с Националната концепция за пространствено развитие (2013-2025)	105
3.1.6	Съответствие с Националната стратегия за регионално развитие (2012-2022 г.)... ..	106
3.1.7	Съответствие с Регионалния план за развитие на Южен Централен район	106
3.1.8	Съответствие с Областна Стратегия за развитие на област Смолян (2005 - 2015).. ..	107
3.1.9	Приемственост с Общински план за развитие на община Devin за периода 2007-2013 г.	107
3.1.10	Приемственост с приети общински секторни стратегически документи.....	108
3.2	Основни принципи	108
3.3	Подход.....	109
3.4	Мисия и визия на община Devin	109
3.5	Приоритети.....	113

3.6	Специфични цели	119
4	НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА	121
4.1	Индикатори за наблюдение и оценка на Общинския план за развитие.....	121
4.2	Необходими действия по наблюдението, оценката и актуализацията на плана.....	122
4.3	Нормативна определеност	123
4.4	Наблюдение на Общински план за развитие на община Девин.....	124
4.5	Извършване на оценка на Общински план за развитие на община Девин за периода 2014-2020 г.	126
5	ДЕЙСТВИЯ ЗА ПРИЛАГАНЕ ПРИНЦИПА НА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ	127
5.1	Необходимост от информираност, публичност и партньорство.....	127
5.2	Прилагане принципите на информираност, публичност и партньорство по време на реализация и разработване на ОПР.....	127
6	ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩНСКИЯ ПЛАН.....	131
6.1	Основна цел и характеристика на програмата	131
6.2	Мерки и дейности	132
6.3	План на дейности за изпълнение от община Девин за периода 2014-2020 г.....	143
	ПРИЛОЖЕНИЕ 1: ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА.....	176
	ПРИЛОЖЕНИЕ 2: ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ.....	176

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1: ЕКАТТЕ	16
Таблица 2: Климатична характеристика на община Девин	18
Таблица 3: Видове горски територии и начин на ползване	22
Таблица 4: Собственост на земеделски територии.....	23
Таблица 5: Видове земеделски територии	23
Таблица 6: Икономически показатели на стопанските единици в сектори Промисленост и Строителство (2011 – 2012 г.).....	32
Таблица 7: Брой отглеждани селскостопански животни в община Девин за периода 2005-2012 година.....	33
Таблица 8: Икономически показатели на стопанските единици в сектор Селско, горско и рибно стопанство (2011 – 2012 г.)	35
Таблица 9: Наети лица по трудово и служебно правоотношение по дейности - община Девин	36
Таблица 10: Средно годишно възнаграждение на лицата по сектори.....	38
Таблица 11: Приходи от дейността за стопанските единици от Община Девин за 2012 г.....	42
Таблица 12: Места за настаняване на територията на община Девин.....	44

Таблица 13: Заведения за хранене и развлечения на територията на община Девин	45
Таблица 14: Средства за подслон и места за настаняване	46
Таблица 15: Реализирани нощувки на територията на община Девин	47
Таблица 17: Брой реализирани нощувки в СПА хотелите в община Девин, по месеци за 2013 г.47	
Таблица 17: Брой реализирани нощувки в СПА хотелите в община Девин	48
Таблица 18: Население на община Девин през 2010, 2011, 2012 г.	51
Таблица 19: Естествен прираст на населението на територията на община Девин	52
Таблица 20: Естествено движение на населението през 2013 г. за страната, област Смолян и община Девин	53
Таблица 21: Механичен прираст на населението на територията на община Девин	55
Таблица 22: Население по пол и възраст за 2012 г.	56
Таблица 23: Население по възраст в градове и села през 2010, 2011, 2012 г. на територия на община Девин	57
Таблица 24: Живородени деца по пол за 2010, 2011, 2012,2013 г.	58
Таблица 25: Население по вероизповедание и възраст за 2011 г.	60
Таблица 26: Равнище на безработица за 2013 г.	62
Таблица 27: Население по степен на завършено образование към 2011 г.	66
Таблица 29: Народни занаяти на територията на община Девин	71
Таблица 29: ВиК мрежа на територията на община Девин	77
Таблица 30: Проекти с екологично значение на територията на община Девин за 2013 г	80
Таблица 31: Събиране и транспортиране на битови отпадъци в община Девин	85
Таблица 32: Разделно събиран отпадък в община Девин.....	86
Таблица 33: Масово разпространени отпадъци (МРО)	86

СПИСЪК ФИГУРИТЕ

Фигура 1: Поземлени ресурси.....	22
Фигура 2: Видове земеделски територии и тяхната собственост	24
Фигура 3: Стопански единици в община Девин (нефинансов сектор)	29
Фигура 4: Категории предприятия в община Девин	30
Фигура 5: Основни показатели на стопанските единици в община Девин (2011 – 2012 г.).....	30
Фигура 6: Наети лица по трудово и служебно правоотношение по сектори в община Девин (2011 – 2012 г.).....	36
Фигура 7: Средна годишна работна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в община Девин (2011 – 2012 г.).....	38
Фигура 8: Живущи в градове и села на територията на община Девин за 2013 г.	52
Фигура 9: Сравнение между естественото движение на населението на община Девин и останалите общини от област Смолян към 2013 г.	53
Фигура 10: Изменение на естествен прираст	54
Фигура 11: Механичен прираст за област Смолян	55
Фигура 12: Съотношение между жени и мъже в община Девин за последните три години (2010, 2011, 2012 г.).....	56
Фигура 13: Възрастова структура на населението	57

Фигура 14: Живородени деца за страната, областта и община Devin	58
Фигура 15: Живородени деца в общината за последните четири години	58
Фигура 16: Умирения в област Смолян	59
Фигура 17: Умирянния по пол на територията на община Devin за последните четири години	59
Фигура 18: Съотношение на съществуващите в община Devin вероизповедания	60
Фигура 19: Безработица в зависимост от територията на община Devin;	61
Фигура 20: Съотношение на безработи лица спрямо степен на завършено образование	62
Фигура 21: Съотношение между мъже и жени, завършили степен на висше образование	66
Фигура 22: Процентно съотношение между мъже и жени със средно образование	67
Фигура 23: Съотношение между мъже и жени с основно образование	67
Фигура 24: Съотношение между мъже и жени с начално образование	67
Фигура 25: Съотношение между мъже и жени с незаавършено начално образование	68
Фигура 26: Съотношение между мъже и жени, непосещавали училище	68
Фигура 27: Структуриране на зависимостта между общата цел, стратегическите цели и приоритети	118

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

АЗ – Агенция по заетостта
БВП – Брутен вътрешен продукт
БДС – Брутна добавена стойност
ВЕИ – Възобновяеми енергийни източници
ГПСОВ - Градски пречиствателни станции за отпадъчни води
ДМА – Дълготрайни материални активи
ДБТ – Дирекция „Бюро по труда“
ЕИСУРР – Единна информационна система за управление на регионалното развитие
ЕО – Екологична оценка
ЕСФ – Европейски социален фонд
ЕФРР – Европейски фонд за регионално развитие
ДБТ – Дирекция “Бюро по труда”
ДСП – Дирекция “Социално подпомагане”
ЗООС – Закон за опазване на околната среда
ЗРР – Закон за регионалното развитие
ЗТ – Защитени територии
ИАОС – Изпълнителна агенция по околна среда
ИСУН – Информационна система за управление и наблюдение на средствата от Структурните инструменти на Европейския съюз
МРРБ – Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МО – Междинна оценка
МОСВ – Министерство на околната среда и водите
МСП – Малки и средни предприятия
НИРД – Научно-изследователска и развойна дейност
НПО – Неправителствени организации
НСИ – Национален статистически институт
НСОРБ – Национално сдружение на общините в Република България
NUTS – Обща класификация на териториалните единици за статистически цели, прилагана от ЕВРОСТАТ за регионите в Европейския съюз
ОА – Общинска администрация
ОП – Оперативна програма
ОПАК – Оперативна програма „Административен капацитет“
ОПОС – Оперативна програма „Околна среда“
ОСР – Областна стратегия за развитие
ОСРР – Областен съвет за регионално развитие
ОСЗ – Общинска служба “Земеделие”
ОПР – Общински планове за развитие
ОУ – Основно училище
ОУП – Общ/и устройствен/и план/ове
ПОДРСР – Правилник за организацията и дейността на Регионалните съвети за развитие
ППЗРР – Правилник за приложение на Закона за регионалното развитие
ПРСР – Програма за развитие на селските райони
ПСОВ - Пречиствателни станции за отпадъчни води
ПЧИ – Преки чужди инвестиции

РИОСВ - Регионална инспекция по околната среда и водите

РИС – Регионална иновационна стратегия

РПР ЮЦРП – Регионален план за развитие на Южен централен район за планиране

ЮЦР – Южен централен район

СОУ – Средно общообразователно училище

ТБО – Твърди битови отпадъци

ТГС – Трансгранично сътрудничество

ТСБ – Териториално статистическо бюро

1 ВЪВЕДЕНИЕ

1.1 Увод

Общинският план за развитие като стратегически документ обвързва сравнителните предимства и потенциал за развитие на местно ниво с ясно дефинирана визия, цели и приоритети за постигане на стратегически цели, свързани от общия стремеж към по-висок жизнен стандарт на хората в общината и устойчивото развитие. Настоящият документ е в съответствие със стратегическите цели на ЕС в областта на регионалната политика, насочени към намаляване на икономическите, социалните и териториалните неравенства и подобряване на жизнения стандарт и методите за управление, наблюдение и оценка в процеса на разработване и изпълнение на общинския план за развитие.

Подготовката, общият дизайн и разработването на Общински план за развитие е съобразено със следните насоки и изисквания:

- ✓ Съответствие на плана с принципите и правилата за прилагане на структурните инструменти в областта на регионалната политика на Европейския съюз;
- ✓ Координация и съгласуваност с европейските, националните и местните политики за конкуренция, опазване и подобряване на околната среда и зачитане равните възможности;
- ✓ Осигуряване на информация и публичност на процесите на планиране и програмиране, финансиране, изпълнение, наблюдение и оценка в областта на интегрираното регионално и местно развитие;
- ✓ Методологическите работни документи на Европейската Комисия за използване на индикатори и извършване на оценки;
- ✓ Спазването на принципа на съфинансиране и допълняемост на местните собствени финансови ресурси за развитие със средства от държавния бюджет, фондовете на ЕС и други публични и частни източници.

Общинският план за развитие е основният инструмент за управление на община Девин през предстоящите седем години. Той следва да интерпретира и конкретизира общата законодателна и стратегическа рамка на регионалното развитие в България и Европейския съюз, да изяви местната специфика и да предложи аргументирани решения за социалните, икономическите, екологичните, културните и управленските предизвикателства по пътя към устойчиво интегрирано и пространствено развитие на Общината.

Съгласно определението в действащото законодателство за регионалното развитие Общинският план за развитие на община Девин е документ за стратегическо планиране на устойчиво интегрирано развитие на местно ниво, който се разработва в съответствие с предвижданията на областната стратегия за развитие на област Смолян. Общинският план за развитие определя средносрочните цели и приоритети за развитие, като се отчитат специфичните характеристики и потенциалът на общината, от една страна, и стратегическите насоки за разработване на целите и приоритетите на общинските планове за развитие, съдържащи се в съответната областна стратегия за развитие за периода до 2020 г., от друга страна. Документът е оперативен и отразява

предвижданията, залегнали в устройствените планове в средносрочен и дългосрочен аспект.

Той е основен елемент от системата документи за стратегическо планиране и програмиране на регионалното развитие. Обемът и съдържанието на документа се определят от разпоредбите на Закона за регионално развитие и правилника за неговото прилагане. Общинският план е разположен на най-ниското ниво за планиране и определя средносрочните приоритети и цели за развитието на общината.

Общинският план за развитие се разработва за 7-годишен период на действие, който съвпада с периода на действие на областната стратегия за развитие, като плановият период на документа обхваща 2014-2020 г.

Настоящият документ е изготвен от „ПроАктив Тийм“ ЕООД със съдействието на служители и експерти от общинска администрация Devin. В периода януари-февруари 2014 г. бе организирано анкетно проучване сред граждани и други заинтересовани страни, с което бяха отчетени и набелязани основни проблеми в състоянието на Общината. Извършеният анализ на икономическото и социално развитие на община Devin е разработен въз основа на детайлни и конкретни проучвания по отношение на природно-ресурсния потенциал и социално-икономическата конюнктура на община Devin, като отчитайки силните и слаби страни на Общината, нейните възможности и заплахи са поставени цели и мерки за нейното развитие.

В процеса на разработване на Общински план за развитие на община Devin се проведе една фокус-група сред основните групи на заинтересовани страни – служители от общината, граждани, НПО, бизнес и браншови сектор. Представените предложения и препоръки намериха приложение в настоящия документ.

1.2 Кратък анализ на изпълнението на Общински план за развитие на територията на община Devin за периода 2007-2013 г.

Анализът на изпълнението на Плана за развитие на община Devin за периода 2007-2013 г. е разработен в съответствие с критериите за приложимост, ефективност, ефикасност, обосновааност, въздействие и устойчивост. На територията на общината съществуват значими ресурси, които биха могли да доведат до решаване на основните проблеми, постигайки по-устойчиво икономическо развитие. Анализът на социално-икономическия профил, обаче, показва, че въпреки реализираните проектни дейности за подобряване на инфраструктурата, опазване на околната среда и биологичното разнообразие, популяризиране на културното наследство и трансгранично сътрудничество, основни проблеми продължават да бъдат ниската конкурентоспособност на местната икономика, високата безработица и отрицателна демографска характеристика. В резултат на анализа бе заключено, че е необходимо преразглеждане на приоритетите и насочване на вниманието на мерките, които биха довели до подобряване на социално-икономическата ситуация в района и постигане на устойчив, интелигентен и приобщаващ растеж.

Общинският план за развитие на Община Девин е приет от Общински съвет през 2005 г., а впоследствие е актуализиран с решение на ОбС през 2006 г. и 2010 г. Документът в значителна степен е съобразен с изискванията на националното и европейското законодателство в областта на регионалното развитие, както и с целите и приоритетите за развитие, дефинирани в стратегическите планови документи на регионално, национално и европейско ниво.

Визията на ОПР за развитието на община Девин в общия си вид звучи актуално и отговаря на приоритетите на НСРР, Плана за развитие на ЮЦР и визията на ОСР. Определената основна стратегическа цел за развитие е обвързана с конкретно поставената стратегическа визия за икономическо и социално развитие.

Всеки приоритет съдържа стратегически цели, мерки, ползи, инструменти за реализация, източници на финансиране, показатели за наблюдение и контрол. Те се характеризират с различен брой и обхват. Заложените приоритети, стратегически цели и мерки в ОПР също са актуални и съгласувани с регионалните, национални и европейски стратегии. Те продължават да бъдат уместни по отношение на основните нужди и проблеми на целевия район, но някои от тях е необходимо да бъдат преразгледани, преформулирани и предефинирани с цел прецизиране на финансовите възможности на общината през новия период и постигане на поставените цели. Планът съдържа 4 приоритета:

- ✓ **Приоритет 1** – Икономическо съживяване на района, създаване на заетост, повишаване на доходите и борба с бедността.

В изпълнение на Приоритет 1 в индикативната финансова таблица са планирани средства в размер на 39 520 875 лв., като по 5 от мерките от общо 10 не е планирано финансово обезпечаване за изпълнение на целта. Община Девин има изпълнени шест проекта по 5 от Мерките. Това са проект за ремонтване на междублокови пътища на стойност 10 240 лв., проект за осъществяване на международна реклама на стойност 462 625.58лв, проект за създаване на зони и бази за отдих на стойност 80 646.47лв., проект за повишаване квалификацията на работната сила на стойност 153 397лв., проект за развитие на алтернативно земеделие на стойност 107 960.16лв. и в процес на изпълнение на съвместен проект с Асоциация на лечебните извори /Гърция/, Община Сандански и община Минерални бани за развитие и рекламиране на СПА туризма в трансграничния район, на стойност 318 213,54 лв. Частни инвеститори са изградили 3 СПА центъра с леглова база 557 легла, които за 2011 година са обслужили общо 15 552 туристи, от които 1 900 чужденци, 3 проекта за създаване на зони и бази за отдих на стойност 98 331 лв., три проекта за подобряване техниката и технологията на стойност 1 274 418 лв., три проекта за повишаване квалификацията на работната сила.

За изпълнението на приоритет 1 са заложили 4 стратегически цели и 10 мерки. Има изпълнени проекти по 7 от мерките от Община Девин и частния сектор. Процентно изражение на финансовото изпълнение на приоритета на етапа на окончателна оценка за изпълнението на ОПР за периода 2007-2013 г. е 6,81 %.

- ✓ **Приоритет 2** – Развитие и модернизация на инфраструктурата, създаваща условия за растеж и заетост

В изпълнение на Приоритет 2 са реализирани 82 проекта на обща стойност 44 606 283 лв.

В индикативната финансова таблица към плана за развитие на община Devin (2007-2013 г.) за изпълнението на този приоритет са заложили 88 415 814 лв., следователно в процентно изражение финансовото изпълнение на приоритета на етапа на ОО на ОПР е 50%. Това е най-успешно изпълненият приоритет на ОПР. За реализацията му са заложили 7 стратегически цели и 24 мерки. По 7 от заложените мерки не са извършени дейности (29%).

- ✓ **Приоритет 3** – Повишаване качеството на живот на местното население

В изпълнение на Приоритет 3 за периода 2007-2013 г. са реализирани 29 проекти, програми и дейности на обща стойност 5 826 135 лв. В индикативната финансова таблица към плана за развитие на община Devin (2007-2013 г.) за изпълнението на този приоритет са заложили 287 250 лева, следователно финансовото преизпълнение на приоритета е с 5 538 885 лв. За изпълнението на приоритета са заложили 2 стратегически цели и 21 мерки. Важно е да се отбележи, че по 15 от мерките в този приоритет липсва планирано финансово обезпечение за изпълнение на целите, но има изпълнение на проекти по 13 от тях, като по останалите осем не са изпълнявани дейности.

- ✓ **Приоритет 4** – Развитие на Общината чрез трансгранично, транснационално и европейско сътрудничество

За изпълнението на Приоритет 4 на ОПР - Devin са заложили 1 стратегическа цел и 2 мерки. В индикативната финансова таблица за изпълнение на Плана за развитие на община Devin 2007 – 2013 г. няма заложили средства за изпълнение на този приоритет, но има изпълнени 7 проекта и дейности и по двете мерки на обща стойност 903 101 лв.

Като слабост са изтъкнати определените индикатори за наблюдение и контрол, които в голямата си част звучат като пожелания и цели вместо да имат ясен количествен и качествен измерител за оценка напредъка на изпълнението на съответната цел. В процеса на изпълнение на ОПР липсва надеждна система за отчитане на дейностите, извършени на територията на общината от партньорите в лицето на общината, бизнеса и структурите на гражданското общество.

В ОПР – Devin е предвидено годишно наблюдение, отчитане и актуализиране на плана за развитие. Резултатите показват, че до момента на изготвяне на Доклада за окончателна оценка на ОПР, е извършена една междинна оценка през 2011 г. и две годишни оценки за изпълнение на ОПР за периода 2007 – 2013 г.

ОПР на Devin за периода 2007-2013 г. съдържа Индикативна финансова таблица за неговото изпълнение, но анализът показва, че за 24 от мерките няма планирано финансово обезпечение за изпълнение. Основно средствата са насочени към

инфраструктура с цел подобряване условията за растеж, заетост, околна среда и туризъм.

Общината има успешно реализирано публично-частно партньорство в изпълнението на проект: № 431-2-03-2 „Придобиване на умения и постигане на обществена активност за потенциална местна инициативна група на територията на община Devin”. В резултат от реализирането са проведени 17 обучения, като са обучени 30 местни лидери и експерти, проведени са 25 информационни събития, които са обхванали 7 500 души от 16 населени места, създадени са 2 работни места и е изготвена е местна стратегия за развитие.

В информационната система за управление и наблюдение /ИСУН/ на структурните инструменти на ЕС в България са публикувани 9 проекта на фирми, от които 3 са насочени към повишаване квалификацията на заети на стойност 186 968 лв., 3 проекта за технологична модернизация на стойност 1 274 418 лв. и 3 проекта за създаване на зони и бази за отдих, атракции за ловен и риболовен туризъм, конни бази, спортни комплекси на стойност 98 331 лв. **Като цяло бизнес организациите не участват активно в усвояването на европейски средства и по този начин не осигуряват възможност за генериране на конкурентни предимства в условията на криза, както за себе си като стопански организации, така и за местната икономика.**

Необходимо е по-голяма реалистичност при дефиниране на цели, мерки и проекти, което да позволи адекватно и балансирано финансово планиране, административно осигуряване, качествено наблюдение и ефективно реализиране. Приоритизирането на специфичните цели е наложително и с оглед на факта, че общината разполага с ограничени финансови ресурси за кофинансиране на проектите.

Общото финансово изпълнение на ОПР на етапа на обобщената оценка е 43.09%, като анализът на изпълнението показва следните резултати:

- ✓ За периода 2007-2013 г. Община Devin е изпълнила и приключила успешно 95 проекта на обща стойност 38 509 282 лв., в това число 3 трансгранични и транс-национални проекта на стойност 616 998 лв, 16 проекта са в процес на изпълнение на обща стойност 15 188 774 лв. Одобрени, но нестартирали проекти към момента на извършване на оценката няма. Частният сектор е реализирал 9 проекта на обща стойност 1 559 717 лв. Бюджетната рамка, заложенa в индикативната финансова таблица за изпълнение на ОПР е в размер на 128 223 939 лева.
- ✓ Висока концентрация върху инфраструктурни проекти и слабо изпълнение на приоритети, свързани с развитието на туризма, екологично стопанство и високотехнологична промишленост.
- ✓ Общината е натрупала сериозен опит в разработването и изпълнението на инфраструктурни проекти и е изградила капацитет в тази област. Недостатъчно са използвани европейските фондове и други международни донорски програми за реализиране на приоритети, свързани с развитието и маркетинг на различни видове туризъм, стимулиране развитието на екологично стопанство и търсене на пазари.

- ✓ Налице е недостатъчна ефикасност на осъществените инициативи, тъй като няма съществен напредък по достигане на приоритетите и стратегическата визия на ОПР. По 18 от общо 57 мерки (около 31%) не са извършвани дейности и реализирани проекти за изпълнение на стратегическите цели.
- ✓ Слаба включеност и активност на така наречените заинтересовани страни – частен бизнес, НПО и други в изпълнението на приоритетите за развитие.
- ✓ Липса на работеща система от индикатори за отчитане на напредъка по изпълнение на ОПР.
- ✓ Липса на работеща система за събиране на информация и наблюдение на напредъка по изпълнение на ОПР.
- ✓ Финансовите ограничения пред общинските бюджети свързани с осигуряването на ликвидни средства за покриване на собствения принос и на текущите плащания по проекти.

1.3 Актуална нормативна и стратегическа рамка

1.3.1 Нормативно основание за разработване

Общинският план за развитие на Община Девин е част от йерархична система документи, обвързана със стратегическото планиране и програмиране на регионалното развитие, регламентирани със Закона за регионалното развитие /ЗРР/ и Правилника за неговото прилагане /ППЗРР/. Съгласно нормативните изисквания, общинските планове за развитие се изготвят за период от 7 години, който съвпада със съответния програмен период на Европейския съюз. Законодателната рамка предвижда обсъждане и съгласуване на общинските планове за развитие със заинтересованите органи и организации, с икономическите и социалните партньори, както и с физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към развитието на Общината. Съгласно нормативните изисквания, общинският план за развитие се обсъжда и приема от общинския съвет по предложение на кмета на Общината в срок три месеца преди старта на началото на периода на неговото действие.

1.3.2 Общи изисквания

Съществуващото към момента законодателство за регионалното развитие определя общинския план за развитие като документ, насочен към стратегическо планиране и постигане на устойчиво интегрирано развитие на територията на Общината, който се разработва в съответствие с предписанията на Областната стратегия за развитие.

В ролята си на стратегически документ Общинският план за развитие обвързва сравнителните предимства и потенциал за развитие на местно ниво, предлагайки ясно дефинирана визия, цели и приоритети за реализиране на стратегически цели, които са обединени от стремежа към устойчиво развитие и по-висок жизнен стандарт за населението в Общината.

В Плана за периода 2014-2020 г. са дефинирани средносрочните цели и приоритети за развитие пред община Девин, отчетени са нейните специфични характеристики и

потенциал, съществуващите стратегически насоки за разработване на цели и приоритети на общинските планове, които се съдържат в Областната стратегия за развитие на област Смолян.

Посредством целите, които си поставя и обхвата, който притежават документа предвижда и отчита устройствени схеми, планове, действащи на територията на Областта в средносрочен и дългосрочен аспект.

1.4 Структура на Общински план за развитие на община Devin за периода 2004-2020

- ✓ Въведение
- ✓ Анализ на икономическото и социално развитие на Общината
- ✓ Визия, цели и приоритети за развитие на община Devin за периода 2014-2020 г.
- ✓ Индикативна финансова таблица, обобщаваща необходимите ресурси за реализация на плана
- ✓ Индикатори за наблюдение и оценка на плана
- ✓ Необходими действия по наблюдението, оценката и актуализацията на плана
- ✓ Действия за прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност
- ✓ Програма за реализация на общинския план за развитие
- ✓ Приложения – таблици и карти

Посочените по-горе компоненти имат логическа последователност и взаимна обвързаност, като аналитичната част на документа представлява основа за формиране на стратегическата част, а дефинираните подходи и механизми за управление, наблюдение и оценка осигуряват практическо изпълнение и постигане на целите и приоритетите.

2 АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО И СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА

2.1 Обща характеристика на общината

2.1.1 Географско положение и територия

Община Девин се намира в югозападната част на Родопския масив като територията ѝ е разположена предимно в дълбоката долина на р. Въча и представлява 17,83% от територията на Смолянска област.

В административно отношение община Девин се намира в област Смолян и граничи с общините Смолян и Чепеларе на изток, на север - общините Родопи, Кричим (обл. Пловдив) и Брацигово (обл. Пазарджик), на запад - с общините Батак (обл. Пазарджик) и Борино (обл. Смолян). Южната ѝ граница съвпада с границата на Република България с Република Гърция, но поради липсата на директна транспортна връзка с южната ни съседка, районът е краен, а не транзитен. Съгласно единния класификатор на административно-териториалните и териториалните единици ЕКАТТЕ, към 29.04.2014 г., в рамките на общината влизат общо 16 населени места¹, както следва:

Таблица 1: ЕКАТТЕ

ЕКАТТЕ	Вид	Селище	Регион	Област	Община	Категория	Надморска височина ²	
03112	Село	Беден	Южен централен BG42	Смолян	SML Девин	SML09	7	8
06269	Село	Брезе	Южен централен BG42	Смолян	SML Девин	SML09	6	8
117733	Село	Водни пад	Южен централен BG42	Смолян	SML Девин	SML09	8	8
17957	Село	Грохотно	Южен централен BG42	Смолян	SML Девин	SML09	6	7
18424	Село	Гьоврен	Южен централен BG42	Смолян	SML Девин	SML09	6	8
20465	Град	Девин	Южен централен BG42	Смолян	SML Девин	SML09	3	7
29502	Село	Жребево	Южен централен BG42	Смолян	SML Девин	SML09	8	8
36796	Село	Кестен	Южен централен BG42	Смолян	SML Девин	SML09	8	8
44848	Село	Лясково	Южен централен BG42	Смолян	SML Девин	SML09	6	7

¹ Източник: НСИ

² Класификационният код за средната надморска височина на териториалната единица е едноразреден и има следните стойности: 1 - до 49 м; 2 - от 50 до 99 м; 3 - от 100 до 199 м; 4 - 200 до 299 м; 5 - от 300 до 499 м; 6 - от 500 до 699 м; 7 - от 700 до 999 м; 8 - 1000 и повече метра. (Решение № 565 на МС)

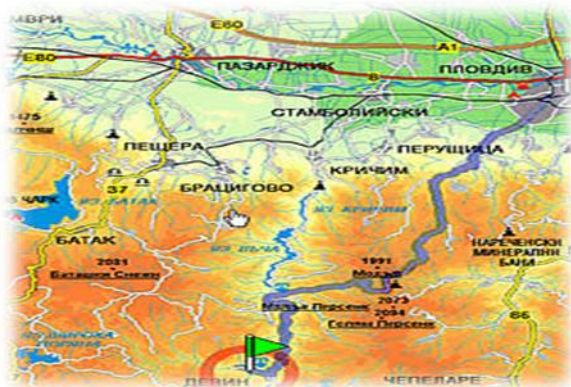

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДЕВИН 2014-2020 г.

48547	Село	Михалково	Южен централен	BG42	Смолян	SML	Девин	SML09	5	6
54198	Село	Осиково	Южен централен	BG42	Смолян	SML	Девин	SML09	7	8
66130	Село	Селча	Южен централен	BG42	Смолян	SML	Девин	SML09	6	8
69465	Село	Стоманево	Южен централен	BG42	Смолян	SML	Девин	SML09	7	8
72360	Село	Тешел	Южен централен	BG42	Смолян	SML	Девин	SML09	8	7
73105	Село	Триград	Южен централен	BG42	Смолян	SML	Девин	SML09	6	8
81815	Село	Чуруково	Южен централен	BG42	Смолян	SML	Девин	SML09	8	7

Административен център на Община Девин е град Девин - той е подреден амфитеатрално в едноименната котловина на 710 м. надморско равнище. Отстои на 220 км от гр. София, на 45 км от гр. Смолян и на 35 км от планинския туристически курорт "Пампорово". Всички населени места в общината са с надморска височина над 700 м (съгласно ЕКАТТЕ), нещо повече – 63% от тях са с надморска височина над 1000 м. с изключение на с. Михалково, което е с надморска височина между 500 и 699 м.

2.1.1.1 Релеф

Релефът е типично планински и има характерните за тази част на Родопите особености – много стръмни и на места урвести и дори недостъпни склонове, дълбоки долове, а билата – полегати до стръмни. Северните склонове са покрити от смърчови, елови и букови гори, а южните от бял бор, дъб, а на места и от габър. Изключително разнообразен животински

свят. В района се развъждат сърни, елени, диви кози, лещарки, глухари и др. Съществува огромна разлика в надморската височина - от 420 м. под нивото на язовир “Въча” до 2091 м. на връх “Голям Персенк”. Разнообразният скален състав е довел до формиране на редица природни феномени: дълбоки ждрела, пещери, скални образувания и др. В предвид хоризонталното и вертикално разчленение и лесната проходимост на планинските била, както и наличието на многобройни природни забележителности, районът е подходящ за практикуване на маршрутно – познавателен и спортен туризъм – спортно ориентиране, планинско колоездене и мотокрос.

2.1.1.2 Климат

Според стандартите на Европейската климатична класификация, Девинският район спада към преходно-континенталната зона. Климатът се определя под влиянието на общата атмосферна циркулация, която за страната е от запад на изток и на средиземноморските циклони. Характеризира се с по-ниски летни температури и по-обилни валежи. Средните годишни температури се движат от 4⁰ С за най-високите части на района до 10⁰ С за по-ниските. Най-ниските температури през зимата достигат от - 10⁰ С до 15⁰ С, а най-високите през лятото – от 30⁰ С до 33⁰ С. Есента е по-топла от пролетта. Максималните температури настъпват през месеците юли и август, а минималните – през месец февруари.

Таблица 2: Климатична характеристика на община Девин

Климатична характеристика	Мярка	Стойност
Максимална температура	°C	30-33
Минимална температура	°C	-10 до -15
Средна годишна температура	°C	15
Максимално количество валежи - годишно	mm	840
Минимално количество валежи - годишно	mm	370
Средно годишно количество валежи	mm	678

Минимална влажност	Отн. %	65-70										
Средна годишна влажност	Отн. %	72										
Средна годишна скорост на вятъра	м/с	1.4										
Преобладаващи ветрове в общината	Посока	Западна - северозападна										
Продължителност на слънчевото греене, часове/ мес.												
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Общо
115	127	155	178	202	220	270	269	225	173	124	111	2169

Присъщите за региона мек климат, наличие на дългогодишно слънцегреене, отсъствие на мъгли и чист планински въздух оказват стимулиращ, лечебен, профилактичен и закаляващ ефект. Това създава възможности за практикуване на лечебен туризъм, под формата на хелиотерапия и въздушни бани.

2.1.1.3 Природни ресурси

Въздух

Относителната влажност на въздуха е от 50 до 70%. Облачността в района е много малка, с преобладаващ брой на слънчевите дни и през зимата.

Почви

Почвената покривка в района се формира главно от кафяви горски почви, плитки, средно ерозирали. Геоложките и геоморфоложките условия благоприятстват развитието на един от най-разпространените деградационни процеси – ерозията. Природо-ресурсният потенциал по отношение на почвите годни за стопанско използване е ограничен от силно разчленения релеф, високия наклон на страничните склонови форми и антропогенното въздействие. Почвената покривка е ресурс за развитието на селското стопанство, което от своя страна създава условия за практикуването на селския туризъм.

Валежи

Валежите се изменят в зависимост от надморската височина. Средногодишните валежи в по-ниските части са около 272 мм по-малко отколкото в по-високите части. Това се дължи на голямата разлика в надморската височина от 580 до 1200 м, както и на т.нар. валежна сянка. Годишните валежи варират от 650 до 800 мм. Максимумът на валежите е през месеците май и юни, а минимумът – през месеците юли, август и септември.

С увеличаване на надморската височина снеговалежите се увеличават и снегът се задържа по-продължително време. Най-много снеговалежи има в периода от декември до февруари. Поради факта, че Devin е обграден от скалисти възвишения, то той е запазен и от студени и бурни северозападни ветрове. Преобладават предимно югозападни и западни ветрове, които са по-силни през месеците декември, януари и февруари.

Важно предимство на климата на град Девин е чистотата на атмосферата. Няма замърсяваща промишленост, почти липсват и типичните за котловините мъгли. Климатът на града оказва стимулиращ, лечебно-профилактичен и закаляващ ефект.

Водни ресурси

Поради голямата си надморска височина, изобилните валежи, дълготрайното задържане на снеговете и най-вече наличието на висока дървесна растителност, районът се отличава с наличие на разнообразни водни ресурси, като реки, язовири, карстови и минерални извори. Водните ресурси заемат 4 189 дка от територията на общината.

Като планинска област, територията около община Девин е прорязана от дълбоки речни долини, с множество притоци, вливащи своите води в основната река в района – река “Въча”. Нейните притоци са реките Девинска, Широколъшка, Триградска, Лясковска и други по-малки притоци. Естественят отток на някои от реките в района на Общината е нарушен от изградени и действащи хидротехнически съоръжения.

На река “Въча” е изграден язовир “Въча” и язовир “Цанков камък”. За използването на водите има изградени 2 бр. ВЕЦ – ВЕЦ “Тешел” с мощност 60 МВт и ВЕЦ “Девин” с мощност 80 МВт.

На територията на общината се намира микроязовир “Аванли”, който е с площ 10 дка.

Ценни за развитието на туризма в общината са минералните извори. Минералните извори при Беденски минерални бани се намират в долината на река Шипоколъшка, на десния и бряг, не далеч от село Бреже и на 12 км. Източно то град Девин. Общият дебит е 6,6 литра в секунда, а температурата е 76 градуса по целзий. Водата е хидрокарбонатно – сулфатно – натриева, с повишено съдържание на въглероден двуокис / около 204 мг. На литър / и минерализация 1,7 – 1,8 г./ л. Чрез топлопровод около 4,5л./сек. от дебита са отвеждани в гр.Девин, а около 2л./сек. се запазват за нуждите на местните бани.

- ✓ **Изворите в кв. Настан**, на 6 км. от гр. Девин се намират на двата бряга на р.Въча в близост до квартала. Те са 5 – 6 и имат температура на водата 19 – 21⁰ С. Водата е хидрокарбонатно – калциева с минерализация 0,3г./л. За дебита на изворите не съществуват точни данни.

Така нареченото “Барутено” или “Сярно” изворче се намира в западната част на гр. Девин и е с дебит 0,150 л/сек. и температура 16⁰ С. Водата е хидрокарбонатно-натриева с минерализация 0,2 г/л.

- ✓ **Михалковската минерална вода** извира на 750м. надморска височина и е с дебит около 480л./мин. Тя е най–силно газираната въглекиселата вода в страната. Благоприятна е за лечение на сърдечно–съдови заболявания на храносмилателния апарат, на нервната система и ендокринни обмени.
- ✓ **Минерален извор № 1** се намира на левия бряг на р.Девинска в двора на бившата Балнеолечебница в гр. Девин. Дълбочината на сондажа е 770м., дебитът е 1,8л./сек., а температурата е 37⁰ С. Водата е сулфатна хидрокарбонатно – натриева.

- ✓ **Минерален извор № 2** е на десния бряг на р.Въча на юг от с. Настан. Сондажът е дълбок 610м., температурата на водата е 18⁰С, а дебитът – 0,014 л./сек.
- ✓ **Минерален извор № 3** се намира на левия бряг на р.Девинска, около 1км. Западно от Балнеолечебницата, в края на гр.Девин. Дълбочината на сондажа е 1093,6м. Водата има дебит 10л./сек. Съдържа микроелементите литий, стронций и барий. Температурата ѝ е 42⁰С.
- ✓ **Минерален извор №4** се намира на левия бряг на р.Девинска, западно от бившата Балнеолечебница и на 500м. от сондаж №3. Дълбочината му е 718м. Водата има дебит бл./сек. и температура 44⁰С.
- ✓ **Минерален извор №5** е на левия бряг на р.Девинска, западно от бившата Балнеолечебница на 2,5км. Дебитът на водата е 15л. /сек., а температурата е 47⁰С.

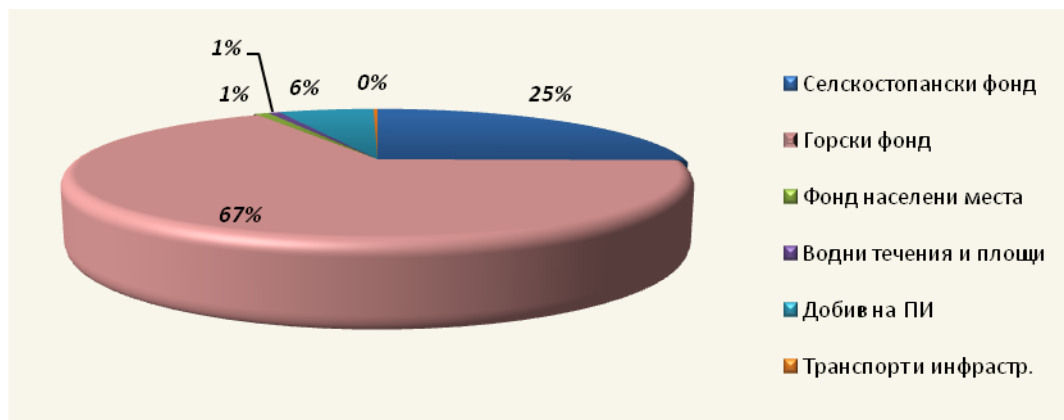
Минералните води, според физико-химическата се характеристика са подходящи за различни видове заболявания чрез външно приложение на: опорно – двигателния апарат, нервната система, половата система, сърдечно–съдовата система и кожни заболявания. Чрез инхалационно приложение – предимно при заболявания на дихателната система от възпалително, алергично и токсично естество.

2.1.1.4 Видове територии, поземлен фонд, гори

Общата площ на територията на община Девин е 573 684 дка, от които:

- Селскостопански фонд – 144 692 дка
- Горски фонд – 383 245 дка
- Фонд населени места – 5 030 дка
- Водни течения и водни площи – 4 189 дка
- Територии за добив на полезни изкопаеми – 35 033 дка
- Територии за транспорт и инфраструктура – 1 495 дка

Структурата на поземлените ресурси е показана по-долу:

Фигура 1: Поземлени ресурси

Съществуващите гори в община Девин покриват 67% от територията на Общината, поставяйки я на едно от първите места по залесеност в страната. Горите са ценен източник на дървесина и много други ресурси, които имат значение за развитието на района. Тъй като 94% от горите са държавна собственост, тяхното стопанисване се изпълнява от две държавни горски стопанства със седалища в с. Михалково, с. Триград и едно държавно ловно стопанство „Извора“ в гр. Девин. В района на община Девин преобладават иглолистните гори, които са богати на дивеч – сърни, муфлони, елени, глухари, глигани, мечки и др. Много малка част от горите и полезащитните пояси са частна, друга или общинска собственост, както е видно от таблицата по-долу. Голините, сечищата и пожарищата, както поляните и горските пътища и просеки са изцяло държавна собственост.

Таблица 3: Видове горски територии и начини на ползване

Видове територии и начин на ползване	Общо /Дка/	Частна /Дка/	Държавна /Дка/	Общинска /Дка/	Друга /Дка/
Горски територии	383 245	10 435	362 221	683	9 906
Гори и полезащитни пояси	365 621	10 435	344 597	683	9 906
Голини, сечища и пожарища	5 372	0	5 372	0	0
Поляни	9 722	0	9 722	0	0
Горски пътища и просеки	2 530	0	2 530	0	0

Земеделските земи заемат 25% от територията на община Девин (144 692 дка), от които обработваеми са 61 081 дка и необработваеми – 83 611 дка. Начините на ползване и видовете земеделските земи са изброени в таблицата по-долу:

Таблица 4: Собственост на земеделски територии

Видове територии и начин на ползване	Общо /дка/	Частна /дка/	Държавна /дка/	Общ-ска /дка/	Друга /дка/
Земеделски територии	144 692	45 301	17 131	27 140	55 120
Ниви	27 980	20 760	1 419	0	5 801
Трайни насаждения	38	38	0	0	0
Естествени ливади	33 034	21 516	3 649	0	7 869
Разсадници	29	0	29	0	0
Пасища и мери	80 973	2 987	12 034	24 502	41 450
Полски пътища и прокари	2 638	0	0	2 638	0

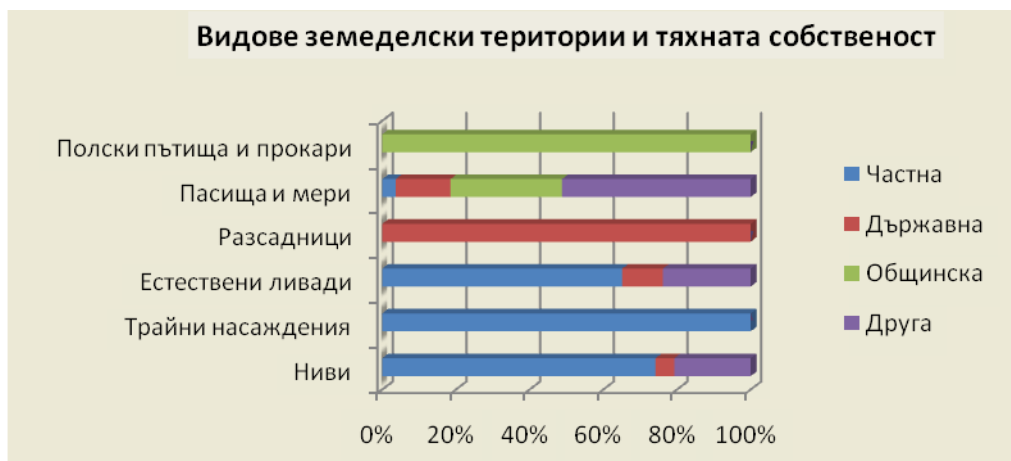
С най-голяма площ от земеделските територии в община Девин са пасищата и мерите (80 973 дка), следвани от естествените ливади (33 034 дка), нивите (27 980 дка), полските пътища и прокари (2 638 дка), а с най-малка - трайните насаждения (38 дка) и разсадниците (29 дка). Дяловото им разпределение, изразено в проценти е показано в следващата таблица:

Таблица 5: Видове земеделски територии

Видове земедел. територии	Площ /дка/	Структура /%/
Ниви	27 980	19,34
Трайни насаждения	38	0,03
Естествени ливади	33 034	22,83
Разсадници	29	0,02
Пасища и мери	80 973	55,96
Полски пътища и прокари	2 638	1,82
Всичко	144 692	100,00

Както е видно от следващата фигура, площите с трайни насаждения са изцяло частна собственост, разсадниците са изцяло държавна собственост, а полските пътища и прокари са изцяло общинска собственост. Нивите са предимно частна собственост - 74%, държавна – 5% и друга - 21%. Естествените ливади също са предимно частна собственост - 65%, малка част (11%) са държавна и 24% друга. Общината притежава 30% от пасищата и мерите, държавата – 15%, частни лица стопанисват 4%, а 51% са с друга собственост.

Фигура 2: Видове земеделски територии и тяхната собственост

2.1.1.5 Природни забележителности

На територията на общината има два природни резервата за съхранение на биоразнообразието, три защитени местности и две природни забележителности:

- ✓ Резерват “Старата гора” /Шабаница/, създаден със Заповед №2245/30.12.1956 на Главно управление по горите с цел “ Опазване на вековна буково-смърчова гора с възраст над 200 год., а отделни смърчови екземпляри и над 350 год.”. Намира се в землището на с.Триград на 1700-1800 м надморска височина, в близост до границата ни с Република Гърция. Резерватът е достъпен за разглеждане.
- ✓ Резерват “Казаните” – в землището на с.Гьоврен. Разположен е на площ от 161 ха, на 950-1000 м. надморска височина, върху изключително стръмни терени. Създаден за съхранение на насаждения, съставени предимно от бяла ела, бял и черен бор, смърч и бук на възраст 80 – 100 години.
- ✓ Защитена местност “Триградско ждрело” - обявена със Заповед № 4021/06.12.1963 год. на КГГП на МС. Представлява дълбок пролом по течението на р.Триградска, с площ от 314 ха. Варовитите скали на ждрелото са сред най-богатите местообитания на ендемични, редки и реликтни растителни и животински видове в България. Триградска река образува бистри и дълбоки вировете, изчезва при пещерата “Дяволското гърло” и се появява след 500 м., като буен карстов извор. По подземният път на Триградска река се намират 12 водопада, като всички са образували ерозионни котли.

- ✓ Защитена местност “Чаирите” – Обявена със Заповед 3751/30.11.1973г. на МГОПС. Представлява живописна местност, в която се намират 6 бр. естествени свлачищни езера и планински бисер
- ✓ “Синият вир”, скътан сред вековна смърчова гора. Намира се в землището на с.Триград.
- ✓ Защитена местност “Поречието на река Девинска” - обявена със Заповед № РД – 618/08.07.2002 г., създадена с цел съхраняване на уникални растителни и животински същества.
- ✓ Природна забележителност “Струилски дол” е водопад на река в землището на гр.Девин. Височината на пада е 3.0 м., надморската височина – 1000 м., заема площ от 0.5 ха. Обявена със Заповед № 3796/11.10.1965 год. на МГГП.
- ✓ Природна забележителност “Настанска могила” е скално образувание с площ 3.0 ха. Надморската височина е 1200 м. Обявена със Заповед №1120/02.07.1968 г. на МГГП. Целта на обявяването му е да се запази характерният скален гребен, завършващ с хобот на слон. Намира се в местността “Настанска могила” в землището на гр.Девин, кв.Настан, на територията на ДЛ-Девин.
- ✓ Връх Гребенец – Висок 1373 м., извисяващ се северозападно от гр.Девин. На североизток от него е разположен връх Голям Персенк /2091 м./, на изток – връх Преспа /2001 м./, а на югоизток – връх Перелик /2191 м./.
- ✓ “Харамийска пещера” - землище на с.Триград пропастен тип пещера, атракция на границата между класическия и екстремн туризъм. Достъпна за разглеждане. Тя е една от седемте пещери в района, които са били обитавани в древността.
- ✓ “Кестенска пещера” – северозападно от с.Кестен. Обитавана в древността. Не е проучвана и благоустроена. На територията на общината има много непроучвани и неблагоустроени пещери, които не са достъпни за туристическо разглеждане. Разработването им като туристически продукт и включването им в туристически маршрути, ще имат съществен принос за развитието на туристическия сектор в района. Анализът показва, че природните забележителности въпреки своята атрактивност, не са масово посещавани от местните и чуждестранните туристи. Причината за това е недостатъчното им познаване, липсата на туристическа презентация и не на последно място липсата на изградена инфраструктура до тях пътища, екопътеки, обозначаване.

Флора

Девинският регион притежава високопланински ландшафт, чиито особености са резултат от множество фактори, сред които най-много влияние оказват сложната конфигурация на терена, особеностите на климата, почвите, видовото разнообразие, разположението и състоянието на растителната покривка.

Именно разнообразието на почвени и климатични условия, което Девинския регион предлага и съществуващата конфигурация на релефа са довели до образуването и оформянето на голямо разнообразие от растителни видове.

Общата площ на горите е 40,545 ха., като иглолистните гори са 30,610ха. или 75,5%, а широколистните гори са 9,935 ха. или 24,5%.

В горите най-разпространени са смърчове, елови и букови дървета по северните склонове, а южните са заети от бял бор, дъб, а на места и габър. Срещат се черен бор, бреза, явор, бяла мура, офика и др. На отделни места горите са смесени и това придава специфична красота на тази част от планината. Горите са богати на боровинки, ягоди, малини, гъби и билки. Растителността в района е представена от 334 вида, принадлежащи към 5-7 семейства.

В Триградско-Ягодинския район се срещат 32 ендемични, 24 редки и 5 застрашени вида, което определя високата конзервационна значимост на района.

Растителните видове с най – висока конзервационна стойност са:

- ✓ **Родопски силивряк** – Балкански ендемит, Терциерен реликт. Разпространен в Средните Родопи по р.Чаирска и с.Триград.
- ✓ **Родопска самогризка** – рядък вид балкански ендемит. Разпространена е в с.Триград.
- ✓ **Румелийски трахелиум** – рядък вид балкански ендемит, среща се от 500 – 1500 м. надморска височина
- ✓ **Блатен плаун, Блатен ликоподиум** – Рядък вид. Среща се около с.Триград
- ✓ **Жълта каменоломка** – Застрашен вид.
- ✓ **Глациален реликт** - Среща се в района на с. Триград
- ✓ **Мочурно прозорче** – Рядък вид. Среща се в м.Чаира.
- ✓ **Обикновена кандилка** – Рядък вид. Разпространена е в Средните и Западни Родопи.
- ✓ **Мечешко око** – Застрашен вид. Среща се около с.Триград.
- ✓ **Жълта тинтява** – Застрашен вид. Среща се в района на Девинско.
- ✓ **Богородична лъжичка**
- ✓ **Горчивка** – Застрашен вид. Разпространена е в Средните и Западни Родопи.
- ✓ **Обикновена махурка** – Рядък вид. Рядко срещана в района.
- ✓ **Блатна хамарбиа** – Изчезнал вид.
- ✓ **Персийска морина** – Рядък вид. Среща се в района на с.Триград и с.Кестен.
- ✓ **Кръглолистна росянка** – Рядък вид. Среща се около иглолистни и букави гори от 930 – 2000 м. надморска височина.
- ✓ **Сръбска малколия** – Рядък вид. Балкански ендемит. Среща се около с.Триград.
- ✓ **Македонска каменоломка** – Рядък вид. Балкански ендемит, глациален реликт. Среща се в Мурсалица, с.Триград.
- ✓ **Срибърниева каменоломка** – Рядък вид. Балкански ендемит, среща се около дъбови и букови гори от 500 – 1600м. Надм. Височина.
- ✓ **Родопска горска майка** – Рядък вид – балкански ендемит. Разпространен от 150 – 2000м. Надм. Височина върху кафяви горски почви.
- ✓ **Родопски ръж** – Рядък вид. Балкански ендемит. Среща се край с.Триград
- ✓ **Родопска песечарка** – Рядък вид. Балкански ендемит, разпространен около Триградското ждрело.
- ✓ **Фривалдскиев пчелинок** – Рядък вид. Български ендемит. Включен в европейския списък на редките, застрашени растения. Разпространен в Средните и Западни Родопи.

- ✓ **Благороден лопен** – Застрашен вид. Български ендемит. Разпространен край с.Триград и Девинския район.
- ✓ **Урумв Кривец** – Рядък вид. Български ендемит. Среща се между Девин и с.Гьоврен.
- ✓ **Родопски ксален копър, гръцки кимион** и други балкански ендемити и реликти.

За района на Чаирските езера, които са със свлачищен произход са характерни интересни торфени съобщества. Неотдавна там е открита смятаната за изчезнала от флората на България орхидея – Блатна хамарбия.

Фауна

Животинският свят се отнася към Рило–Родопския подрайон на Планинския фаунистичен район. Близостта на резерватите “Кастраклий”, “Казаните”, на подържания резерват “Шабаница” /Старата гора/ и на Чаирската гора, както и на поляни създават условия за обитаване на района от мечки, сърни, елени, лисици, вълци, диви свине, диви кози, зайци, лещарки, глухари и други животни. Успешно е климатизиран в Държавно ловно стопанство „Извора” и муфлона. Девинският район е едно от малкото места в Родопите, населявани с диви кози.

Представители на дребните гризачи са малката водна земеровка, воден плъх, катерица, горска полевка, обикновена кафявозъбка, белокоремна кафява въбка и др.

В района са отчетени 82 вида птици в гнездовия период, а извън гнездовия - 96 вида. Това са предимно видове, които гнездят покрай брега на р.Триградска и Чаир дере. Такива са стърчиопашка, червеногръдката, планинска червеноопашка, жалобния синигер, водния кос, червенокрилата скакалолазка, скална зидарка, кълвачи, различни хищни птици и др. Всички гореспоменати видове са защитени съгласно Заповед № 342 от 21.04.1986 г.

От влечугите се срещат смок–мишкар, усойница, обикновената водна змия, слепок, гущер, зелен гущер, ливаден гущер. В района на общината класът Земноводни е представен от голяма водна жаба, жълтокоремна бумба, жаба дървесница, подраздел опашати е представен от обикновения дъждовник и обикновен тритон. Всички реки изобилстват с риба и то основно с балканска пъстърва и дълговата пъстърва.

2.1.2 Културно-историческо наследство

Територията на община Девин е населявана от древни времена, за което свидетелстват множеството археологически находки в региона. Общо откритите археологически паметници са 98, но за съжаление повечето от тях не са добре проучени, реставрирани, консервирани и пригодени за туристически посещения, т.е. все още не е оползотворен туристическият им потенциал.

Към момента в туристическото предлагане са включени следните обекти, до които има изградени туристически пътеки:

- ✓ Калето /Кавурското кале/, което представлява останки от крепост, разположена на висока скалиста чука. Строена вероятно през VIII – X век от ломени камъни, споени с бял хоросан.
- ✓ Кемеровият мост, наричан още Римският мост, който представлява каменна дъга от дялани камъни без спойка, широка 3 м., дълга 30 м. и висока 6 м., която прехвърля Девинска река. Мостът е обявен за паметник на културата.

Най-древните находки в община Девин са от палеолита (25–30 000 год. пр. н.е.): хромили, овъглено жито, оръдия от кост, амулети, идоли, ножове, длета, игли, резци и др., открити в района на с. Триград и хижа “Орфей”.

През *новокаменната*, каменно-медната и бронзова епоха /V-II хил. пр.н.е./ населението в девинския край е живяло в открити селища и пещери. То е развивало висока материална и духовна култура, общувайки с хората от развитите околни земи. Големи културни групи се обособяват в пещерите по течението на Ягодинската и Триградска реки.

Девинският край е обитаван от тракийски племена от края на бронзовата епоха /XIV в. пр.н.е./ до късната античност /VI в. сл.н.е./. Най-разпространените паметници на тракийската култура са многобройните тракийски могили, селища и крепости /в Триград, Грохотно, Беден, Селча, Девин и др./. Върху територията на Девинския край са регистрирани значителен брой тракийски светилища, възникнали още през XIII в. пр.н.е. върху голи скални върхове. Около с. Триград е открита бронзова статуетка на бог Дионисос, а край местността “Забрал” – статуетка на бог Хермес. Свидетелства за начина на живот и бита на траките са и старите тракийски пътища, използвани по-късно и през римската епоха. Ценни монетни находки и други предмети доказват търговския и културен обмен на Девинския край с Древна Гърция и земите на Адриатическото крайбрежие.

Най-старият документ, известен до сега за гр. Девин е от 1576 год. и представлява турски списък на древни скотовъдци. Освобождението от османско владичество е през 1912г. по време на Балканската война. През 1913г. се открива първото българско училище, а през 1923г. - читалище “Родопска просвета”.

На територията на Община Девин се намират множество религиозни паметници – параклисите “Свети Пантелеймон”, “Свети Георги”, “Свети Дух”, “Св. Никола”, “Св. Илия”, “Св.Св. Петър и Павел”, църквата “Свети Иван Рилски”, както и джамии, част от които са добре поддържани и запазени.

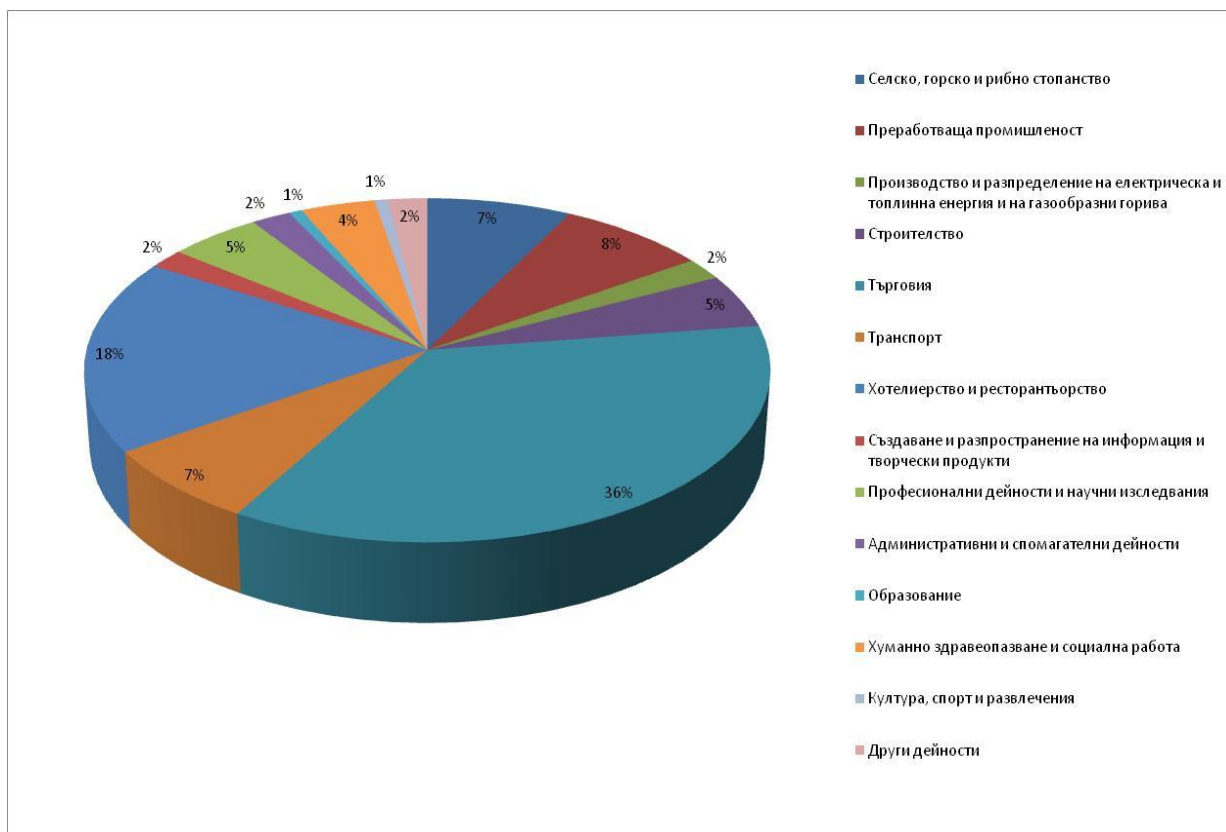
Традиционните за Родопите производства: декоративна дърворезба, ръчно тъкане на халища, козаци, торби, изработка на бродирани терлици и други са застрашени от замиране, поради липсата на пазар на произведените изделия. Единствената алтернатива за тяхното съхраняване е разработването им като туристически продукт, например в обособяването на малък Етнографски комплекс, който да представя местния бит, да дава възможност за практикуване от туристите на различните занаяти, както и да дава възможност за продажба на изработените от местните занаятчии изделия.

2.2 Обща характеристика и състояние на местната икономика в община Devin

2.2.1 Структура на икономиката, процеси, проблеми

Стопанските субекти, които определят структурата на местната икономика в община Devin са разпределени в следните икономически сектори:

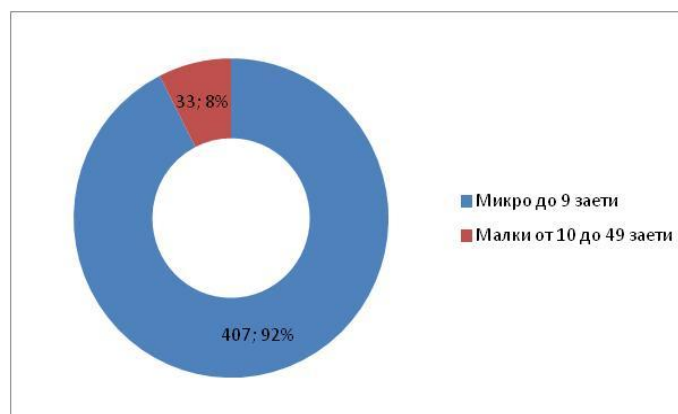
Фигура 3: Стопански единици в община Devin (нефинансов сектор)

Източник: ТСБ - Смолян

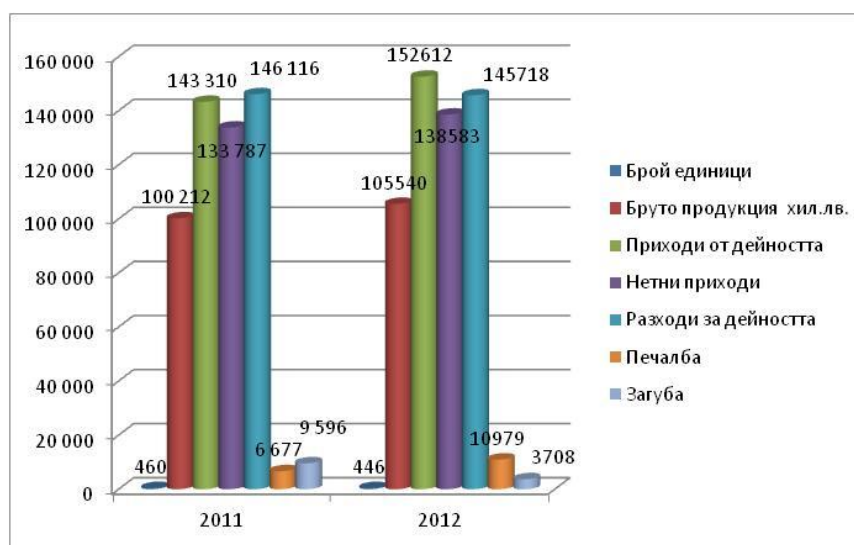
Най-голям дял в общинската икономика има секторът на търговията с 36%, на второ място с 18% е туристическият сектор, а на трето и четвърто са преработващата промишленост – 8% и селско-стопанският и горският сектор със 7%.

В общината стопанските субекти попадат в категориите на микро- (с до 9 заети) и малките (с 10-49 заети) предприятия, като преобладаващи са микро-предприятията

Фигура 4: Категории предприятия в община Девин

Източник: ТСБ - Смолян

За периода 2011 – 2012 г. броят на фирмите е намалял с 3%, но същевременно приходите от дейността бележат ръст с 6,5%, а разходите от дейност намаляват с 0,3%. Това естествено води до увеличение на печалбата (с 64%) и намаляване на загубата (с 61%) на стопанските субекти като цяло, което е показано на следващата фигура:

Фигура 5: Основни показатели на стопанските единици в община Девин (2011 – 2012 г.)

Източник: ТСБ - Смолян

Качествени характеристики на общинската икономика

✓ Рентабилност на производствените предприятия

Рентабилността на производствените предприятия в общината като цяло е ниска, поради липсата на съвременни технологии. Изключение правят “Девин” АД – гр. Девин /предприятие за бутилиране на трапезна минерална вода/; “Атлантик Дивайн” АД – гр. Девин /цех за бутилиране на трапезна минерална вода/, „Балдаран спринг” АД – гр.

Девин /цех за бутилиране на изворна вода/, и ТПК “Михалково” – с. Михалково /цех за бутилиране на естествено газирана минерална вода/.

✓ **Състояние на дълготрайните материални активи, техниката и технологията**

Дълготрайните материални активи са в незадоволително състояние. Това се отнася особено за придобитите чрез приватизация бивши държавни предприятия, чиито приемници са: “МЗ” АД, “Родопи автотранспорт” АД, “МАУСС” ЕООД, отчасти “Родопи лес” АД. В преобладаващата част от предприятията, техниката е остаряла и амортизирана, а инвестициите и иновациите не са на необходимото равнище. Дълготрайните материални активи в туристически сектор са нови, неамортизирани. ДМА на европейско ниво има в хотелите с 3 и 4 звезди.

✓ **Степен на концентрация и специализация на общинската икономика**

Степента на концентрация е висока в туристическия бизнес. Специализация има в следните направления: туризъм и балнеолечение; бутилиране на трапезна минерална вода; дървообработване; лека и хранително-вкусова промишленост.

✓ **Зависимост от местни и външни суровини**

Главните подотрасли в промишлеността на Община Девин използват местни суровини и дадености – минерални води, дървесина, мляко, риба и др. Зависимост съществува главно от суровини за изработка на опаковки за готовата продукция или от доставка на готови опаковки.

✓ **Икономически връзки между населените места в общината**

Икономическите връзки между населените места в общината за съжаление са незначителни.

✓ **Ресурсоемкост и конкурентноспособност**

От технологична гледна точка, общинската икономика може да се квалифицира като твърде ресурсоемка. Ресурсоемкостта се обуславя от големите производствени разходи за суровини, енергии и горива, транспортната отдалеченост, остарялата неенергоефективна техника, ниското ниво на инвестиции и иновации. Това води до оскъпяване на продукцията и понижаване на конкурентноспособността на местните и външни пазари. Изключения правят бутилираната минерална вода, шивашките изделия и бичените иглолистни материали.

2.2.2 Промисленост и сторителство

В икономиката на Община Девин един от водещите отрасли е промишлеността. Тук преобладават предприятия, занимаващи се с дървообработване и дървопреработката,

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДЕВИН 2014-2020 г.

както и тези от леката и хранително-вкусовата промишленост, машиностроенето и електротехническата промишленост.

На територията на общината функционират и няколко предприятия от строителния сектор, които са специализирани в строителство на хидротехнически съоръжения и производство на бетон, бетонови изделия и инертни материали.

За периода 2011 – 2012 г. показателите на икономическите единици в тези сектори са представени в следващата таблица:

Таблица 6: Икономически показатели на стопанските единици в сектори Промисленост и Строителство (2011 – 2012 г.)

Икономически сектор	Брой ед-ци	Бруто продукция	Приходи от д-ст	Нетни приходи	Разходи за д-ст	Печалба	Загуба
хил. лв.							
2011							
Преработваща промишленост	38	69 723	87 693	83 406	85 934	3 201	1 329
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	8	879	951	748	1 062		112
Строителство	22	4 838	4 983	4 058	4 443	708	243
2012							
Преработваща промишленост	34	76252	101015	94923	98061	3458	45
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	9	1534	1574	1510	1170	406	..
Строителство	22	3032	3359	2675	3152	257	168

Източник: ТСБ - Смолян

Въпреки че броят на предприятията от преработващата промишленост е намалял с 4 през 2012 г. спрямо броя от 2011 г., се наблюдава ръст на брутната продукция и приходите от дейност. Подобни са показателите и на фирмите, които се занимават с производство и разпределение на ел. и топлинна енергия. Не така обаче, стоят нещата за предприятията от строителния сектор, където въпреки запазването на техния брой, се забелязва значително намаление на произведената продукция (с 37% през 2012 г. спрямо 2011 г.), респективно намаление на печалбата (с 64% през 2012 г. спрямо 2011 г.).

2.2.3 Селско, горско и рибно стопанство

✓ Растениевъдство

Възстановяването на земята в стари реални граници в ранния период на прехода води до раздробяване и разпокъсване на земеделските масиви, респективно до затруднено механизизиране, обработване и неефективно прилагане на различни селскостопански и химически технологии. Процентът на използване на земята е нисък, а този на необработваемите земи - висок.

Вследствие неспазване на агротехническите и фитосанитарните изисквания е влошеното състоянието на почвите. Липсата на добре развит маркетинг оказва негативно въздействие върху цените и често ограничава възможностите за пълна реализация на продукцията. Около 80 % от земеделските производители пласират основната част от продукцията си на случайни прекупвачи.

От селскостопанските култури се отглеждат предимно картофи, ягоди, малини, лечебни и етерични растения.

✓ Животновъдство

Животновъдството в Община Девин бележи тенденция към постоянно намаление. Отглеждат се животни предимно за задоволяване на собствените нужди на местното население, поради липсата на пазар за произведената продукция и ниските изкупни цени. Породният състав при едрия и дребния добитък е влошен, а продуктивността намалена.

Основно в сектора се развиват овцевъдството и говедовъдство. Броят на отглежданите овце през 2012 г. се увеличава с 15 % спрямо 2005 г., докато при едрия рогат добитък се наблюдава тенденция на намаляване и достигане до 864 говеда.

Таблица 7: Брой отглеждани селскостопански животни в община Девин за периода 2005-2012 година

Показатели	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Говеда общо:	1450	1200	1100	1043	920	920	896	864
В т.ч. Крави	1314	1100	980	782	690	698	680	640
Свине общо:	37	80	133	8	25	0	0	7

В т.ч. свине	20	20	20	5	0	0	0	3
майки								
Овце общо:	4521	4400	4200	5900	5446	5416	5323	5322
В т.ч. овце	620	3550	3500	4998	4360	4328	4305	4635
- Женски	797	700	600	800	900	708	705	565
Кози общо:	1010	1000	900	530	397	426	421	394
в т.ч. кози	850	700	800	432	302	315	379	359
Пчелни кошери	1002	1150	1102	1376	1450	1513	1356	1289

Източник: Общинска служба по земеделие - гр. Девин

Анализът показва развитието на една нова дейност – пчеларството. През 2010 г. броят на кошерите се е увеличил с 511 кошера (34%) в сравнение с 2005 г. Независимо че след това е налице намаляване на кошерите, техният брой през 2012 г. продължава да е по-висок с около 22%. Това е основание да се създадат стимули и условия за развитие на този сектор.

Главен недостатък на селското стопанство в община Девин е, че няма възможност за постигане на конкурентни цени за произведената растителна и животинска продукция спрямо същата продукция, произведена в полските райони. Основният извод е, че трябва да се търсят пазари за произведената продукция и да се създадат условия за преработка на територията на общината до краен продукт, който да се утвърждава като екологически чиста продукция и от тук да се оправдава по-високата себестойност.

Развитието на селското стопанство е необходима предпоставка за развитието на селския туризъм като алтернативна форма на заетост. Селският туризъм се развива с бързи темпове в някои от населените места в общината и има нарастващо значение за местната икономика.

✓ **Горско стопанство**

Горското стопанство се характеризира със запазен относителен дял в развитието на икономиката на общината, поради запазените държавни структури. Слаб е ръстът в създаването на нови насаждения, както и в лесокултурните мероприятия, което предполага изпълнението на ефективни мерки за подобряване на горския фонд.

Развитието на горското стопанство е едно от основните предимства, които има Община Девин. То е един от стратегическите резерви за развитието на отделни отрасли в общинската икономика: дърводобив, дървопреработване, лов и риболов, събиране на диворъстящи билки, гъби, плодове и др.

✓ **Рибно стопанство**

Производството на аквакултури е традиционно развито на територията на община Девин – първите рибовъдни пъстървови стопанства са създадени през 70-те и 80-те години на миналия век. Отглеждат се предимно студенолюбивите видове и основно дъгова

пъстърва, но се отглеждат и малки количества балканска пъстърва, сивен, както и други видове риба.

В последните години има разширяване на производството, но и специализирането му основно в производство на дъгова пъстърва и диверсифициране на преработката, което обаче обуславя нуждата от внос на рибни продукти.

Необходимо е да се подобри производство и маркетинга на нови продукти, да се засили въвеждането на нови технологии и развитието на иновационни производствени методи.

За периода 2011 – 2012 г. показателите на икономическите единици в сектора са представени в следващата таблица:

Таблица 8: Икономически показатели на стопанските единици в сектор Селско, горско и рибно стопанство (2011 – 2012 г.)

Икономически сектор	Брой единици	Бруто продукция	Приходи от д-ст	Нетни приходи	Разходи за д-ст	Печалба	Загуба
		хил.лв.					
2011							
Селско, горско и рибно стопанство	32	5 307	5 623	5 274	5 465	197	56
2012							
Селско, горско и рибно стопанство	33	1507	1687	1541	1576	162	58

Източник: ТСБ - Смолян

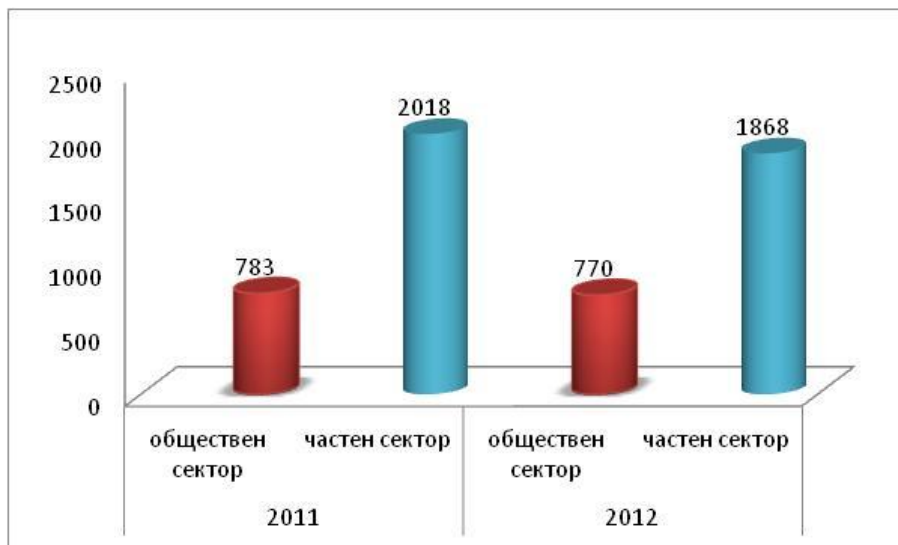
Видно от представените данни е, че броят на предприятията в сектора се е увеличил през 2012 г. спрямо 2011 г. Приходите от дейност и продукцията обаче са намалели значително, което навежда на мисълта, че секторът се нуждае от спешни мерки, тъй като той е една от основите на местната икономика.

2.2.4 Заетост и производителност на труда

В резултат от финансово-икономическата криза на национално ниво и свързаните с нея миграционни процеси, закономерно броят на заетите лица в общината спада, което е видно и от следната фигура:

Фигура 6: Наети лица по трудово и служебно правоотношение по сектори в община Devin (2011 – 2012 г.)

Източник: ТСБ - Смолян

По-значителен е спадът в частния сектор – със 7% през 2012 г. спрямо 2011 г., докато в обществения сектор заетостта е намаляла с 2% за разглеждания период.

Информация за заетите лица по икономически сектори в общината е представена в следващата таблица:

Таблица 9: Наети лица по трудово и служебно правоотношение по дейности - община Devin

Икономически дейности /сектори	2011			2012		
	Общо	Обществен сектор	Частен сектор	Общо	Обществен сектор	Частен сектор
Общо	2801	783	2018	2638	770	1868
Селско, горско и рибно стопанство	222	128	94	178	..	..
Преработваща промишленост	1034	-	1034	1014	-	1014
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	40	-	40	40	-	40
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и	46	..	..	62	..	..

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДЕВИН 2014-2020 г.

възстановяване						
Строителство	88	-	88	77	-	77
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	288	-	288	234	-	234
Транспорт, складиране и пощи	126	..	..	141	..	..
Хотелиерство и ресторантьорство	283	..	..	227	..	..
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	..	-	..	5	-	5
Операции с недвижими имоти	16	-	16	14	-	14
Професионални дейности и научни изследвания	29	-	29	19	-	19
Административни и спомагателни дейности	..	..	15	..	..	5
Държавно управление	154	154	x	149	149	x
Образование	232	..	..	228	228	-
Хуманно здравеопазване и социална работа	72	60	12	31	..	..
Култура, спорт и развлечения	..	-	..	6	-	6
Други дейности	30	-	30	34	-	34

Източник: ТСБ - Смолян

От представените данни е видно, че най-значителен е спадът на заетите в следните сектори:

- ✓ Здравеопазване (57%), което се дължи на закриването през 2012 г. на МБАЛ – Девин;
- ✓ Професионални дейности и научни изследвания (34%);
- ✓ Хотелиерство и ресторантьорство (20%); и
- ✓ Селско, горско и рибно стопанство (20%).

Този спад е в пряка връзка и се обуславя и от моментното състояние на отделните икономически сектори в общината.

По отношение на средната работна заплата се наблюдава ръст през 2012 г. спрямо 2011 г., като по-значителен е той в частния сектор - със 7%, докато в обществения сектор увеличението е 2%.

Фигура 7: Средна годишна работна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в община Devin (2011 – 2012 г.)

Източник: ТСБ - Смолян

Информация за средното годишно възнаграждение на лицата по сектори е представена в следващата таблица:

Таблица 10: Средно годишно възнаграждение на лицата по сектори

Икономически дейности /сектори	2011			2012		
	Общо	обществен сектор	частен сектор	Общо	обществен сектор	частен сектор
Общо	7494	7193	7613	7881	7317	8118
Селско, горско и рибно стопанство	7938	10939	3661	9787	..	..
Преработваща промишленост	9618	-	9618	10105	-	10105
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	12974	-	12974	12963	-	12963

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДЕВИН 2014-2020 г.

Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	5117	..	-	4813	..	..
Строителство	6137	-	6137	7624	-	7624
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	4882	-	4882	5086	-	5086
Транспорт, складиране и пощи	6635	..	..	5675	..	..
Хотелиерство и ресторантьорство	4658	..	..	5359	..	..
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	..	-	..	3731	-	3731
Финансови и застрахователни дейности	..	-	..	..	-	..
Операции с недвижими имоти	5640	-	5640	5603	-	5603
Професионални дейности и научни изследвания	9544	-	9544	4920	-	4920
Административни и спомагателни дейности	..	..	4507	..	..	5111
Държавно управление	8024	8024	x	8123	8123	x
Образование	7378	7378	-	7323	7323	-
Хуманно здравеопазване и социална работа	6468	6643	5598	6904	..	..
Култура, спорт и развлечения	..	-	..	4072	-	4072
Други дейности	5125	-	5125	5165	-	5165

Източник: ТСБ - Смолян

Най-голямо е увеличението на средната годишна работна заплата в Строителния сектор (48%) и сектор Селско, горско и рибно стопанство (23%), а най-значително е намалението на възнагражденията в професионалните дейности и научните изследвания (-48%), което обяснява и значителния спад на заетостта в този сектор.

2.2.5 Туризмът

Туризмът в община Devin все още не е разгърнал пълния си потенциал, въпреки съществуващите предпоставки за неговото развитие като природни дадености, културно наследство и изградена туристическа инфраструктура. От една страна, това се дължи на

обективни фактори – като последиците от икономическата криза (спад в броя на туристите, ниски маржове на печалба в сектора), недостиг на финансови средства в общинския бюджет за поддръжка и изграждане на базова и туристическа инфраструктура. От друга страна, причината може да се търси и в чисто субективни фактори - като непълното разбиране на общинска администрация относно нейната роля в управлението на дестинацията.

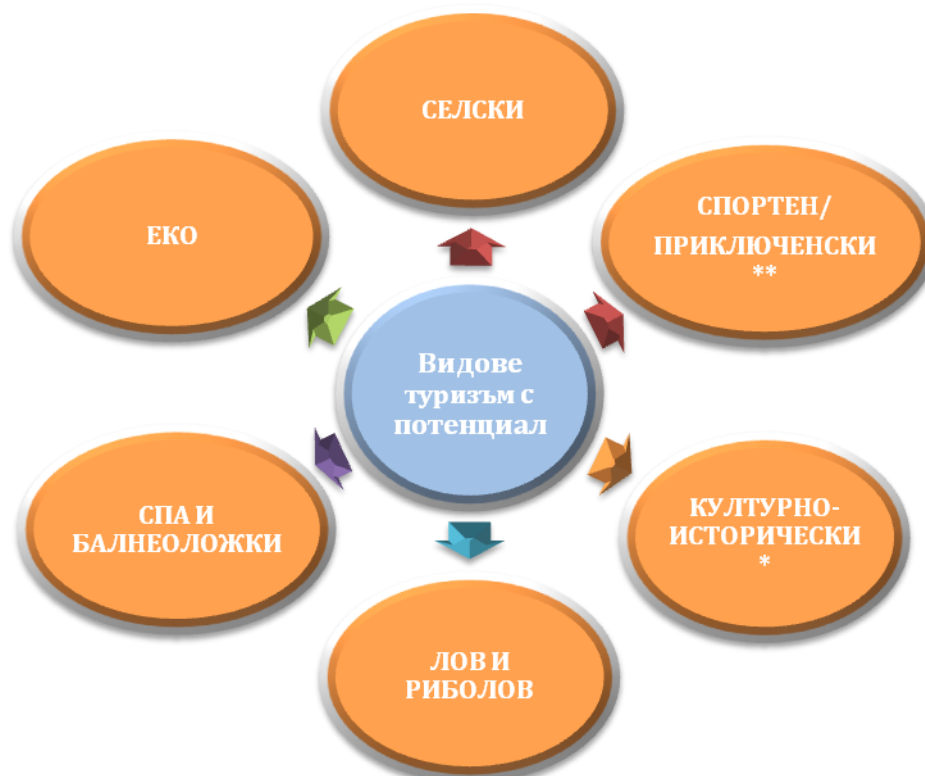
Потенциалът на туризма е оценен в действащите стратегически документи на община Девин - визията, заложена в ОПР 2007-2013 гласи: „Община Девин – привлекателна за туризъм, балнеолечение и отдих”. Оценката на изпълнението на ОПР 2007-2013, показва че по **Стратегическа цел 1:** „Развитие и утвърждаване на Община Девин като национален и международен балнеологичен и туристически център”, към настоящия момент се изпълняват два проекта – „Богатствата на Западни Родопи” за регионален маркетинг по ОПРР 2007-2013 в партньорство с общините Борино, Брацигово и Доспат на обща стойност 462 625.58 лв. и „Развитие на спа туризма в пограничния регион чрез използването на иновативни ИТ услуги - IT SPA Tourism”. Проектът се финансира от Оперативна програма “Гърция – България 2007 - 2013” и е на стойност 318 208,66 лв. Дейностите по проекта целят да създадат цялостна информационна система за СПА туризъм и здравни услуги на общините в трансграничния регион.

В изпълнение на дейностите по **Стратегическа цел 2:** „Развитие на разнообразни форми на съвременен туризъм: маршрутно-познавателен-, спортен-, ловен-, риболовен-, културен-, археологически-, лечебен- и екотуризм” е изграден **„Кът за отдих и наблюдение в УПИ I, кв.43 по плана на град Девин”**. Проектът е финансиран от Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство”, чрез МИРГ „Високи Западни Родопи: Батак- Девин-Доспат”. Общият размер на безвъзмездната финансова помощ е 80 646.47лв. Обща цел на проекта е изграждане на атрактивна среда за развитие на устойчив туризъм в Община Девин. С изпълнението на проекта е оформен кът за отдих и наблюдение в централната градска част (в градинката при стария пазар). Изградена е чешма, захранена със студена изворна и топла минерална вода. Оформена е детска площадка с къщичка за деца със специални образователни потребности и велоалея за деца до 7 годишна възраст.

2.2.5.1 Рекреационни ресурси

На основание чл. 76 от Закона за здравето, с Решение № 153 от 24 февруари 2012 г. е обявен Списъкът на курортите в Република България, в който гр. Девин, Беденските минерални бани и с. Михалково са обявени като Балнеолечебни курорти с местно значение. **Минералните води са ключов рекреационен ресурс**, който поради инфраструктурни проблеми /например лошото състояние на тръбопровода, който пренася водата от с. Беден до гр. Девин и влошава качествата на водата; изоставената сграда на банята в с. Беден, в която има голям басейн, подходящ за балнеолечение и др./ не се използва пълноценно. Очакванията на населението са, че с помощта на държавата и общинска администрация, тези проблеми ще бъдат разрешени в следващите няколко години.

Освен минералната вода, основни природни рекреационни ресурси на община Девин са чистият въздух, вековните гори, реките и язовирите, пещерите, защитените територии, биоразнообразието, ландшафтите и красивите гледки. На територията на община Девин липсват големи замърсители и като цяло състоянието на околната среда е добро. Към природните ресурси следва да бъдат добавени антропогенните такива /архитектурни, етнографски, историко-археологически, културни и спортни събития и фестивали, фолклорно наследство, занаяти и др./, които способстват развитието на разнообразен туристически продукт. Според данните от извършеното анкетно проучване, потенциал за развитие на територията на община Девин имат следните видове туризъм:

*Културно-исторически, вкл. фолклорен, кулинарен, фестивален

**Спортно-приключенски, вкл. конен, велосипеден, спелеоложки

2.2.5.2 Туристическа индустрия

Водещ отрасъл в икономиката на община Девин е преработващата промишленост, която формира 66% от приходите от стопанска дейност и 38% от заетостта в общината. Следва туристическият сектор - ресторантьорството и хотелиерството, заедно със съпътстващите услуги търговия и транспорт - формират 24% от приходите и 23% от заетостта³. Данните са показани в следващата таблица:

³ Източник ТСБ – Смолян, данни за 2012 г.

Таблица 11: Приходи от дейността за стопанските единици от Община Devin за 2012 г.

Приходи от дейността за стопанските единици от Община Devin (нефинансов сектор), 2012 г.			Заетост 2012 г.	
Икономически дейности	Приходи от дейността, /хил. лв/	Дял* в %	Заетост	Дял** в %
ОБЩО ЗА ОБЩИНА ДЕВИН	152 612	100	2638	100
Селско, горско и рибно стопанство	1 687	1	178	7
Добивна промишленост	..	..	..	..
Преработваща промишленост	101 015	66	1014	38
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	1 574	1	40	1,5
Строителство	3 359	2	77	3
Търговия, транспорт, хотелиерство и ресторантьорство	36 110	24	602	23
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	101	1	5	0,2
Операции с недвижими имоти	..	..	14	0,5
Професионални дейности и научни изследвания	354	0,2	19	0,7
Административни и спомагателни дейности, образование, култура, спорт и развлечения, други дейности	705	0,5	273	10
Хуманно здравеопазване и социална работа	561	0,4	31	1,2
Доставяне на води; канализационни			62	2,4

услуги, управление на отпадъци и възстановяване				
Държавно управление			149	5,6

Забележка: *Разликата от 4% се дължи на конфиденциалните данни

* Разликата от 7% се дължи на конфиденциалните данни

Приходите от туристически данък за последните две години надхвърлят 25 000 лв., съответно⁴ за 2012 г. са внесени 39 824 лв., а за 2013 г. - 27 809 лв. Размерът на туристическия данък в община Devin през 2014 г. е както следва: за обекти с категория една и две звезди – 0,20 лв, а за обекти с категория 3,4, и 5 звезди – 0,30 лв. Съгласно изискванията на Закона за туризма, размерът на данъка се определя от Консултативния съвет по туризъм на община Devin.

Постъпилите приходи от такси за категоризация на туристическите обекти на територията на община Devin за предходните три години са както следва:

- ✓ 2011 г. – 4260 лв.;
- ✓ 2012 г. – 4415 лв.;
- ✓ 2013 г. – 1790 лв.

Места за настаняване (Таблица 12)

По данни на община Devin⁵, през 2014 г. местата за настаняване от **клас А**⁶ (хотели, мотели, апартаментни туристически комплекси, вилни селища, туристически селища и вили) са общо **7** с капацитет **715** легла, в т.ч. 4 СПА хотела с 657 легла, 1 хотел с 33 легла, 1 мотел с 5 легла, 1 вила с 20 легла.

Местата за настаняване **клас Б** (семейни хотели, хостели, пансиони, почивни станции, къщи за гости, стаи за гости, апартаменти за гости, бунгала и къмпинги) са **78** с капацитет **793** легла, в т.ч. 15 семейни хотела с 365 легла, самостоятелни стаи – 42 бр. с 223 легла, 19 къщи за гости с 186 легла, 1 пансион с 13 легла, 1 бунгала с 6 легла.

На територията на общината има и две хижи със 126 легла.

Заедно с хижите, **общият брой** на местата за настаняване в община Devin през 2014 г. е **87** с общ капацитет **1634** легла.

Тези цифри показват **36 % ръст спрямо 2011 г.** за броя на местата за настаняване и само **2 % ръст в броя на леглата**, което се дължи на разкриването предимно на обекти тип „самостоятелни стаи“ и затваряне на някои обекти с по-голяма леглова база.

⁴ Източник „Дирекция Европейски фондове и програми, туризъм и хуманитарни дейности“ община Devin

⁵ Източник: „Дирекция Европейски фондове и програми, туризъм и хуманитарни дейности“ община Devin

⁶ Съгласно чл.3 (2) от Закон за туризма, Обн., ДВ, бр. 30 от 26.03.2013 г., в сила от 26.03.2013 г., изм., бр. 68 от 2.08.2013 г., в сила от 2.08.2013 г.

Заведения за хранене и развлечения (Таблица 13)

Съгласно чл. 3 ал. (2) т.2. от Закона за туризма, заведенията за хранене и развлечения са – ресторанти, заведения за бързо обслужване, питейни заведения, кафе-сладкарници и барове; по т. 3. - туристически столови и туристически бюфети. Към 2014 г. на територията на община Devin⁷ са регистрирани **131** заведения за хранене и развлечения с общ капацитет **5397** места, както следва:

- 12 заведения за бързо обслужване с капацитет 317 места;
- 2 туристически столови с 95 места;
- 1 туристически бюфет с 50 места;
- 60 питейни заведения с 1590 места;
- 32 бр. ресторанта с капацитет 2416 места;
- 18 бр. барове с капацитет 712 места;
- 6 бр. кафе-сладкарници с 217 места;

Заведенията за хранене и развлечения са с достатъчен капацитет да задоволят нуждите на туристите. Забелязва се известно еднообразие във вида на заведенията, липсват например пицарии, ресторанти за специализирана и специфична кухня, вкл. и рибен ресторант.

Таблица 12: Места за настаняване на територията на община Devin

	Вид място за настаняване	Брой	Брой легла
Клас А	СПА хотел	4	657
	Хотел	1	33
	Мотел	1	5
	Вила	1	20
	Общо за клас А		7
Клас Б	Семейни хотели	15	365
	Сам. стаи	42	223
	Къщи за гости	19	186
	Пансион	1	13
	Бунгала	1	6

⁷ Източник: Консолидиран регистър на местата за настаняване и заведенията за хранене и развлечения

	Общо за клас Б	78	793
Туристически хижи	2	126	
Общо за община Девин	87	1634	

Таблица 13: Заведения за хранене и развлечения на територията на община Девин⁸

Вид заведение	Брой	Капацитет
Заведение за бързо обслужване	12	317
Питейно заведение	60	1590
Ресторант	32	2416
Бар	18	712
Кафе-сладкарница	6	217
Туристическа столова	2	95
Туристически бюфет	1	50
Общо	131	5397

⁸ Източник: Консолидиран регистър на местата за настаняване и заведенията за хранене и развлечения

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДЕВИН 2014-2020 г.

Таблица 14: Средства за подслон и места за настаняване

Области, Общини	Средства за подслон и места за настаняване - брой	Легла брой	Легладено - нощи брой	Реализирани нощувки - брой		Пренощували лица - брой		Приходи от нощувки - левове	
				Общо	В т.ч. чужденци	Общо	В т.ч. чужденци	Общо	в т.ч. чужденци
Смолян	389	12 208	3 707 367	467 843	98 102	178 620	21 823	14 909 436	4 062 073
Девин	64	1 600	531 671	62 141	8 334	28 066	2 469	2 307 000	326 000

Както се вижда от данните в **Таблица 14**⁹ през 2011 г., средствата за подслон и местата за настаняване в община Девин са били 16,5 % от тези в област Смолян, на тях се падат 13% от общия брой легла в областта и, съответно 13,3% от реализираните нощувки. Делът на пренощувалите лица в община Девин е 15,7% от общия брой пренощували лица в област Смолян, т.е. в община Девин престоят е по-кратък от средния за областта (2,2 срещу 2,6 нощувки). Приходите от нощувки на община Девин представляват 15,5% от приходите от нощувки в областта. Важно е да се отбележи, че в община Девин туристът е заплатил средно 37 лв за една нощувка, докато цената за областта е 32 лв.

⁹ Източник: ТСБ – Смолян, данни за 2011 г.

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДЕВИН 2014-2020 г.

Реализираните нощувки¹⁰ на територията на общината през 2012 г. са общо 56 526 бр., а през 2013 г. нарастват на 62 656 бр. Това показва ръст от 11 % спрямо 2012 г. и връщане на нивата от 2011 г., когато са реализирани 62 141 нощувки. През 2010 г. реализираните нощувки са били 37 417¹¹.

Таблица 15: Реализирани нощувки на територията на община Девин

Година	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.
Реализирани нощувки	37 417	62 141	56 526	62 656

Данните за 2013 г. показват, че на СПА хотелите се падат 69% от реализираните нощувки, което подчертава значението и потенциала на балнеоложкия и СПА туризъм (Таблица 16), при 40% от броя на леглата (Таблица 17). Чрез създаването на комбинирани пакети с другите алтернативни форми на туризъм с потенциал за развитие в община Девин – еко, селски, приключенски и т.н., може да се търси удължаване на престоя на туристите, преодоляване на сезонността и еднообразието на предлагания продукт, и развитие на туризма в крак с най-новите тенденции в Европа и света.

Таблица 16: Брой реализирани нощувки в СПА хотелите в община Девин, по месеци за 2013 г.

Справка за броя реализирани нощувки в СПА хотелите в община Девин, по месеци за 2013 г.													
Хотел/месец	Януари	Февруари	Март	Април	Май	Юни	Юли	Август	Септември	Октомври	Ноември	Декември	Общо н. по хотели
СПА - ДЕВИН	0	0	235	2131	1370	919	2004	2254	1301	964	194	0	11 372
СПА - ОРФЕЙ	0	0	0	517	1179	948	744	3903	2767	1075	687	0	11 820
Хотел "Исмена"	148	13	31	255	277	201	515	624	205	154	128	132	2683
СПА ПЕРСЕНК	1153	1400	1249	1039	1292	901	1246	2443	1482	1776	1831	1577	17389
Общо н. по месеци	1301	1413	1515	3942	4118	2969	4509	9224	5755	3969	2840	1709	43 264

¹⁰ Източник „Дирекция Европейски фондове и програми, туризъм и хуманитарни дейности” община Девин

¹¹ Източник: ТСБ - Смолян

Таблица 17: Брой реализирани нощувки в СПА хотелите в община Devin

Места за настаняване	Брой легла, 2013 г.	Дял, в %	Брой нощувки, 2013 г.	Дял, в %
СПА хотели	657	40	43 264	69
Други	977	60	19 392	31
Общо	1634	100	62 656	100

2.2.5.3 Туристическа политика

Политиката по туризъм на общинско ниво се провежда от кмета на общината¹² заедно с ръководения от него Консултативен съвет по туризъм. Съветът е консултативен орган към кмета по въпросите на туризма, който „прави предложения до кмета на общината и дава становища по въпроси, свързани с развитието на туризма на територията на общината, включително за размера на туристическия данък и неговото разходване, и за членството на общината в съответната организация за управление на туристическия район. (чл. 13, ал. 6, т.2).

Кметът разработва Програма за развитие на туризма в общината, която следва да е съобразена с приоритетите на областната стратегия, маркетинговата стратегия на туристическия район и съобразно местните ресурси и потребности. Програмата се приема от общинския съвет и предвижда мероприятия за¹³:

1. Изграждане и поддържане на инфраструктурата, обслужваща туризма на територията на общината, включително местните пътища до туристически обекти;
2. Изграждане и функциониране на туристически информационни центрове и организация на информационното обслужване на туристите;
3. Изграждане и поддържане на туристически обекти, които са общинска собственост или за които правото за ползване и управление е предоставено на общината;
4. Организиране на събития и мероприятия с местно и национално значение, които допринасят за развитието на туризма;

¹² Съгласно чл. 12, т.1 и т.2. от Закон за туризма, Обн., ДВ, бр. 30 от 26.03.2013 г., в сила от 26.03.2013 г., изм., бр. 68 от 2.08.2013 г., в сила от 2.08.2013 г.

¹³ Съгласно чл. 11(2) от от Закон за туризма, Обн., ДВ, бр. 30 от 26.03.2013 г., в сила от 26.03.2013 г., изм., бр. 68 от 2.08.2013 г., в сила от 2.08.2013 г.

5. Провеждане на проучвания, анализи и прогнози за развитието на туризма в общината;
6. Реклама на туристическия продукт на общината, включително участие на туристически борси и изложения;
7. Взаимодействие и членство на общината в туристически сдружения и в съответната организация за управление на туристическия район;
8. Подобряване качеството на услугите, предлагани в общинските туристически обекти.

Към настоящия момент община Девин не провежда активна политика в областта на туризма. Една от основните слабости на сектора е липсата на сътрудничество между заинтересованите страни. Характерни са поединични усилия на предприемачите за реклама и маркетинг на отделни обекти и отделни услуги. Въпреки наличието на стратегически планов документ¹⁴ за развитието на сектора, туристическото предлагане в общината няма дефинирана маркетингова стратегия, не се извършват проучвания за потребителското търсене и за пазарите, на които дестинация Девин би имала най-голям шанс за успех. От набелязаните 40 мерки в програмата за развитие на туризма за предходния програмен период са реализирани само 2. Препоръките на участниците в проведеното анкетно проучване във връзка с разработването на стратегическите документи за периода 2014-2020 г. ясно показват очакванията на бизнеса и гражданите към общинската администрация като водещ фактор в стратегическото управление на дестинацията.

2.2.6 Изводи и обобщения

Община Девин разполага със значими ресурси за решаване на основните проблеми и постигане на по-устойчиво икономическо развитие. Това са съхранена природна среда, богатство на природните ресурси, потенциал на земеделски земи и уникално културно-историческо наследство. За състоянието на местната икономика важат следните изводи:

- ✓ Икономиката на община Девин се базира основно на секторите Туризъм, Селско, горско и рибно стопанство, Дървопреработване и Хранително-вкусова промишленост (предимно бутилиране на минерални и изворни води)
- ✓ Селско-стопанският сектор се явява един от стратегическите резерви за развитието на отделни отрасли в общинската икономика: дърводобив, дървопреработване, лов и риболов, събиране на диворъстящи билки, гъби, плодове и др., както и за развитие на селски туризъм като алтернатива за заетост
- ✓ В сектор Рибарство е необходимо да се подобри производството и маркетинга на нови продукти, да се засили въвеждането на нови технологии и развитието на иновационни производствени методи

¹⁴ Програма за развитие на туризма в община Девин 2007-2013 г.

- ✓ Конкуренетоспособността на местната икономика е слаба, което се дължи на лошото състояние на ДМА и прилагането на остарели технологии. Налице е остра нужда от модернизирани производствени мощности, диверсифициране на икономическите сектори и навлизането на иновативни услуги и продукти в местната икономика
- ✓ Необходимо е да се засили професионалното обучение на заетите, в т.ч. по отношение на нови технологични решения и предлагане на иновативни продукти и услуги, както и да се създадат допълнителни стимули за заетост и самонаемане на безработни лица
- ✓ Сътрудничеството между отделните производители и производства е слабо и има нужда от изпълнение на ефективни мерки за преодоляването на този недостатък. Има потенциал за стимулиране на местния бизнес чрез обвързване на отделните икономически сектори и създаване на кръгова икономика.

Туристическата индустрия на община Devin към момента страда от ниска заетост на легловата база, сезонност, едностранчиво предлагане, не-координирано информационно обслужване, липса на партньорство между заинтересованите страни, липса на маркетингова стратегия, слаба комуникационна политика и сравнително ниска ефективност. Характерно за община Devin, както за целия Южен централен район е, че се оформят две много различни групи предприемачи: от една страна - големи инвеститори в усвояването на балнеоложките услуги, и от друга страна – множество микро-предприятия, в повечето случаи – семейни фирми, които работят в останалите сфери на алтернативния туризъм. Въпреки че, големите СПА хотели реализират 69% от обема на нощувките в община Devin, не бива да се подценяват възможностите и усилията на нито една от заинтересованите страни за развитието на сектора. Нещо повече, изграждането на стабилни и успешни партньорства между всички заинтересовани страни е предпоставка за успешното развитие на туризма. Изграждането на силен бранд на дестинацията и нейното модерно управление в съответствие с принципите на устойчивото развитие ще гарантират успешното позициониране на община Devin като предпочитано място за отдих и туризъм, ще повиши приходите от сектора и ще стимулира инвестициите. Прави впечатление, че въпреки, че СПА туризмът не е с изявена сезонност и може да се практикува през цялата година, не всички СПА хотели на територията на община Devin работят целогодишно. Определено има потенциал в предлагането да се комбинират няколко форми на туризъм, тъй като 46% от туристите практикуват два вида туризъм¹⁵, 26% съчетават три и повече и 28% от туристите практикуват един вид туризъм.

Сред проблемите за развитие на туризма в общината са зле поддържаната третокласна и общинска пътна мрежа, която затруднява достъпа до туристическите обекти. Много от потенциалните туристически атракции не са разработени по начин, който да оползотворява в пълна степен техния потенциал, т.е. да привличат достатъчно посетители за по-дълъг престой. Съществува тенденция дори известните обекти да са само временни спирки по пътя на туристите, без да могат да задържат туристопотока на територията на дестинацията – това е характерна слабост на атракциите в цялата страна. Друг проблем е остарялата или липсваща туристическа инфраструктура, липсата

¹⁵ Източник: Проучване сред български и чужди туристи, извършено през 2010 г. по поръчка на МИЕТ

на маркировка по екопътеките и лошото състояние на някои от обектите – предимно археологически.

2.3 Развитие на социалната сфера и човешките ресурси

2.3.1 Демографски анализ

2.3.1.1 Население

Икономическата криза дава отражение и в задълбочаването на демографските проблеми, свързани с процесите на раждаемост, смъртност, миграция на населението и не на последно място задълбочаване на диспропорциите в териториалното разпределение на населението в страната. За постигане на икономически стабилитет и развитие на община Девин съществено значение има демографското състояние и развитие на населението, които са пряко обвързани със състоянието на трудови ресурси.

Населението на община Девин към 31.12.2013 г. е 12234 души, а от тях 5952 – мъже и 6282 – жени. Погледнато в сравнение с 2011 и 2012 г. населението на територията на Общината намалява като според данните, заложи в Общински план за развитие 2007-2013 г. през 2005 то е било 14 360 (броят на жените е повече от на мъжете). През последните три години (2011, 2012 и 2013 г.) отново жените преобладават, като за 2013 г. те представляват 51,3% от общия брой население. В рамките на град Девин жените са 52%.

През изминалите 2010, 2011, 2012, а и 2013 г. се наблюдава негативна демографска тенденция сред жителите в общината, което се дължи на отрицателния естествен и механичен прираст на населението.

Таблица 18: Население на община Девин през 2010, 2011, 2012 г.

Община	2010 г.			2011 г.			2012 г.		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
Населени места									
Община Девин	12963	6249	6714	12800	6247	6553	12563	6118	6445
с. Беден	412	196	216	418	206	212	406	200	206
с. Брезе	469	226	243	455	212	243	439	209	230
с. Водни пад	9	4	5	2	1	1	1	-	1
с. Грохотно	906	447	459	932	476	456	923	467	456
с. Гьоврен	798	378	420	907	460	447	897	458	439
гр. Девин	6996	3299	3697	6929	3324	3605	6819	3258	3561
с. Жребево	105	55	50	96	44	52	93	43	50
с. Кестен	85	44	41	95	43	52	92	41	51

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДЕВИН 2014-2020 г.

с. Лясково	837	419	418	802	401	401	789	391	398
с. Михалково	355	181	174	297	146	151	287	143	144
с. Осиково	343	162	181	341	164	177	330	160	170
с. Селча	659	337	322	646	320	326	629	312	317
с. Стоманево	292	162	130	181	101	80	176	98	78
с. Тешел	7	4	3	6	3	3	6	3	3
с. Триград	637	315	322	646	325	321	632	317	315
с. Чуруково	53	20	33	47	21	26	44	18	26

Източник ТСБ – Смолян

Съотношението на градското към селското население към 2012 г. е 54%:46%, което съотношение се запазва и през 2013 г.

Най-много жители (данни към 2012 г.)¹⁶ има в град Devin – с. Грохотно – 923, с. Гьоврен – 897, с. Лясково – 789. Най-голямо процентно намаление се наблюдава при селското население, а най-малко сред населението в град Devin. Това е в резултат от все по-засилващата се тенденция на застаряване сред населението, повишената смъртност и високата миграция на хората от по-малките населени места.

Средната гъстота на населението за 2013 г. е 22 души на кв.м, като остава по-ниска от средната за страната. Това се дължи на местоположението на общината, която се намира в периферен граничен и труднодостъпен район.

Фигура 8: Живущи в градове и села на територията на община Devin за 2013 г.

Таблица 19: Естествен прираст на населението на територията на община Devin

Област Смолян	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	Всичко	Момчета	Момичета	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
Община Devin									
2013	63	30	33	171	106	65	-108	-76	-32
2012	76	38	38	175	92	83	-99	-54	-45
2011	71	41	30	183	102	81	-112	-61	-51
2010	88	45	43	193	110	83	-105	-65	-40

Естественото движение е един от основните компоненти, оказващи влияние върху динамиката на населението и неговата възрастова структура. Данните за естественото

¹⁶ НСИ

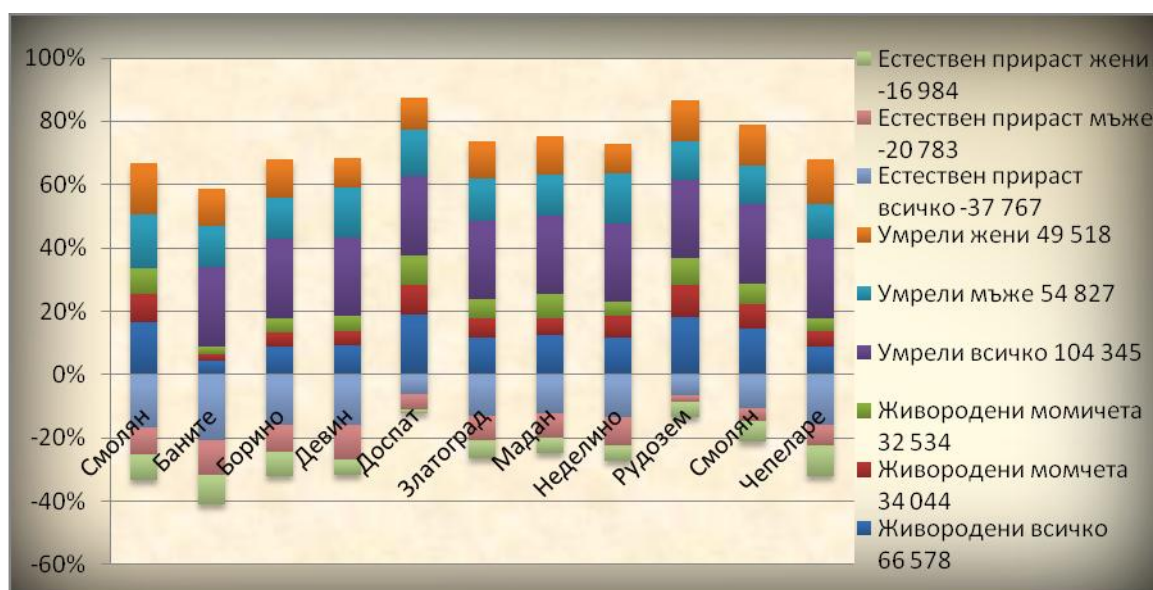
движение на населението в общината, област Смолян и страната за периода от 2013 г. са представени в графиката по-долу.

Таблица 20: Естествено движение на населението през 2013 г. за страната, област Смолян и община Девин

Области	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
Общини	Всичко	Момчета	Момичета	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
Общо за страната	66578	34044	32534	104345	54827	49518	-37767	-20783	-16984
Област Смолян	769	395	374	1538	798	740	-769	-403	-366
Община Девин	63	30	33	171	106	65	-108	-76	-32

Естественият прираст зависи от равнищата на раждаемостта и смъртността. Прирастът в община Девин е отрицателен и през последните години се движи в диапазона от „-99” до „-112”, като през 2011 г. приема максимално отрицателна стойност. За мъжете през 2011 г. естественият прираст е „-61”, а за жените, той е „-51”. В сравнение с показателите за областта и страната, положението в община Девин е доста по-сериозно. Налице е по-силно проявен демографски срив както по отношения на средния показател за областта, така и по отношения на показателя на национално ниво. Общото за трите сравнявани териториални единици (държава, област, община) е следното - по-високите показатели при мъжете, в сравнение с тези при жените. Докато по отношение на областта (- 769), естественият прираст в общината е „-108”, то изоставането спрямо средния за страната естествен прираст (-5,1‰) е повече от притеснително.

Фигура 9: Сравнение между естественото движение на населението на община Девин и останалите общини от област Смолян към 2013 г.

Тенденцията на изменение на естествения прираст за последните четири години е показана на фигурата по-долу. Характеризира се с отрицателни стойности и неголеми разлики между периодите.

Фигура 10: Изменение на естествен прираст

2.3.1.2 Миграция на населението

Данните за миграция (най-вече вътрешната) на населението за общината показват, че изселените са повече от заселените, като механичния прираст е с отрицателен знак. През периода 2010 – 2013 г. са се заселили 396 души, а са се изселили 1 003 души, или за 4 години имаме отрицателен механичен прираст (-607души). Миграцията оказва силен негативен ефект върху възпроизводството на населението, тъй като чрез изселването на жени в родилна възраст се понижава равнището на потенциалната бъдеща раждаемост, не само за следващите 10-15 години, но и в по-дълъг период от време.

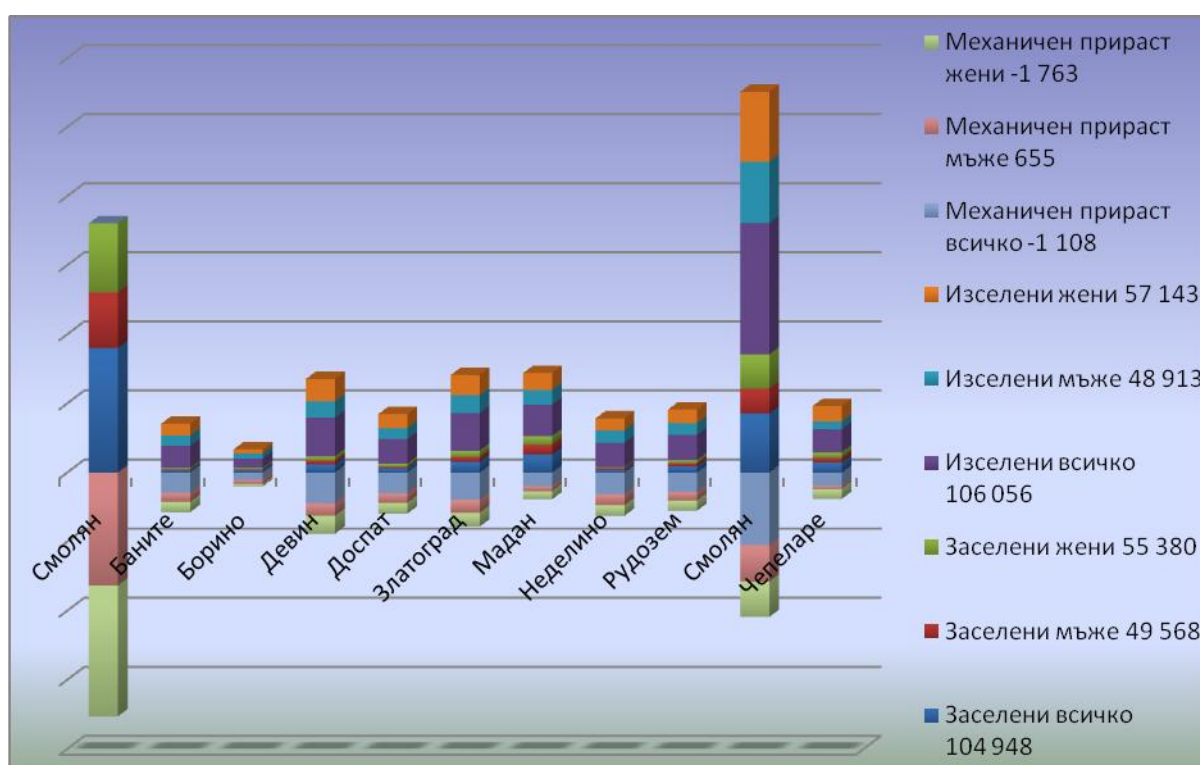
Отрицателният естествен и механичен прираст е потенциален проблем за по нататъшната жизненост на общината.

Механичният прираст също е отрицателен и през 2013 г. възлиза на - 221 души, като броят на мъжете е намалял със 118 души, а този на жените – със 162 души. Миграционното салдо е в резултат от 59 заселвания, от които 28 мъже и 31 жени и 280 изселвания.

В началото на 2011 г. миграционното салдо е било с най-ниска отрицателна стойност като през следващите години се увеличава значително. Най-сериозно намаление се регистрира през 2013 г., когато в резултат от миграционни движение, населението на общината е намаляло с 280 жители, сред които 118 мъже и 162 жени.

Таблица 21: Механиче прираст на населението на територията на община Devin

Област Смолян	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
Община Девин									
2013	59	28	31	280	118	162	-221	-90	-131
2012	64	24	40	202	99	103	-138	-75	-63
2011	79	35	44	191	80	111	-112	-45	-67
2010	194	100	94	330	142	188	-136	-42	-94

Фигура 11: Механичен прираст за област Смолян

2.3.1.3 Полово-възрастова структура

На графиката по-долу се вижда, че и при жените и мъжете съществува тенденция за намаляване на техния брой. Въпреки че като цяло жените са повече линията при тях към намаление е по-силно изразена. Поддържа се една и съща тенденция в отрицателна насока и през трите години. При мъжете също се наблюдава изменение с отрицателен характер, но то има по-малки стойности измерения. Разликата между мъже и жени непрестанно намалява, следвайки курс на изравняване. През 2012 г. тя се равнява на 328 човека в полза на жените.

Фигура 12: Съотношение между жени и мъже в община Devin за последните три години (2010, 2011, 2012 г.)

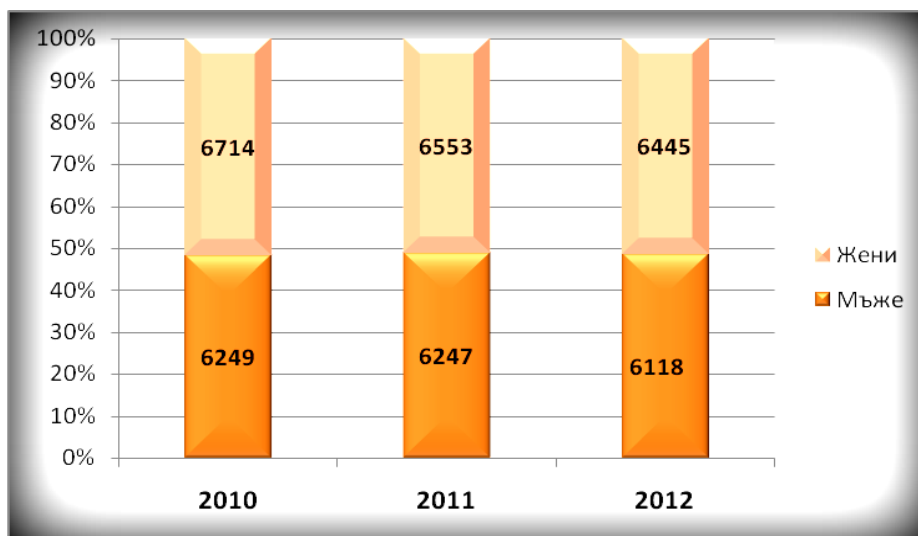

Таблица 22: Население по пол и възраст за 2012 г.

Община Devin	Общо	Възраст (в навършени години)													
		0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60+	
Към 2012 г.	12563	426	473	480	516	619	755	802	814	869	978	1142	1127	3562	
Мъже	6118	214	245	247	267	334	405	425	419	475	482	588	536	1481	
Жени	6445	212	228	233	249	285	350	377	395	394	496	554	591	2081	
В градовете	6819	261	286	307	294	349	466	469	474	497	526	600	561	1729	
Мъже	3258	126	139	153	163	191	239	238	228	259	258	300	258	706	
Жени	3561	135	147	154	131	158	227	231	246	238	268	300	303	1023	
В селата	5744	165	187	173	222	270	289	333	340	372	452	542	566	1833	
Мъже	2860	88	106	94	104	143	166	187	191	216	224	288	278	775	
Жени	2884	77	81	79	118	127	123	146	149	156	228	254	288	1058	

Половата структура на населението на община Devin за 2012 г. не се различава съществено от тази за страната и за отделните региони. Броят на жените преобладава над този за мъжете, независимо че броят на новородените момчета и момичета през последните години се изравнява. Впоследствие под влияние на редица фактори като по-високата смъртност при мъжете, по-ниската средна продължителност на техния живот, по-голямата склонност към емиграция при тях и др. се стига до нарушената полова структура на населението.

Към 2012 г. в община Devin жените са 6225, мъжете са 6118 души, като съотношението между тях е 50%:50%. От таблицата „Население по пол и възраст за 2012 г.“ се вижда, че в градовете и селата съотношението между жени и мъже също е в полза на жените.

По отношение на възрастовата структура на населението в община Devin се наблюдават неблагоприятни тенденции по отношение на демографското развитие в сравнение с повечето общини от страната. Труднодостъпен район със силно

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДЕВИН 2014-2020 г.

застаряващо население. Според обособените групи, по-долу в таблицата най-голям процент в община Девин е населението над 60 години – 27% или 3562.

Таблица 23: Население по възраст в градове и села през 2010, 2011, 2012 г. на територия на община Девин

Община Девин	Възраст (в навършени години)													
	Общо	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60+
2010 г.	12963	493	455	493	729	811	637	771	814	947	1082	1217	1070	3444
В градовете	6996	292	285	276	409	481	441	422	447	553	568	634	563	1625
В селата	5967	201	170	217	320	330	196	349	367	394	514	583	507	1819
2011 г.	12800	457	489	450	605	656	777	830	820	902	1018	1181	1084	3531
В градовете	6929	272	310	285	338	389	468	475	460	529	531	623	557	1692
В селата	5871	185	179	165	267	267	309	355	360	373	487	558	527	1839
2012 г.	12563	426	473	480	516	619	755	802	814	869	978	1142	1127	3562
В градовете	6819	261	286	307	294	349	466	469	474	497	526	600	561	1729
В селата	5744	165	187	173	222	270	289	333	340	372	452	542	566	1833

Фигура 13: Възрастова структура на населението

Ако разделим населението на четири възрастови групи по години: до 20 г., от 20 до 40 г., от 40 до 60 и над 60 г. ще видим, че най-голям относителен дял на населението има третата група, хора между 40 и 60 години (32%). На второ място е дела на хората над 60 години, който е 27%, а най-малко процентно съотношение има представителите на младото население до 20 годишна възраст, едва 18%.

Отрицателната демографска картина в община Девин се дължи, както на все по-малко родените деца, така и на силно застаряващото население в градовете и селата. Това са причини, породени от неблагоприятната икономическа конюнктура страната и на местно ниво, които лишават по-голямата част от младото население от възможност за намиране на работа и препитание. В резултат младото население с образование и в

трудоспособна възраст напуска пределите на Общината и се отправя към други региони, за да търси по-добри възможности за реализация.

На графиката по-долу се вижда броя на живородените деца за страната, област Смолян и община Девин. Предвид ниската раждаемост на територията броят на живородените деца в област Смолян, а и община Девин не представлява сериозен дял от нивото за страната. За 2013 г. броят на живородени деца е 63, като от тях 30 момчета и 33 момичета.

Фигура 14: Живородени деца за страната, областта и община Девин

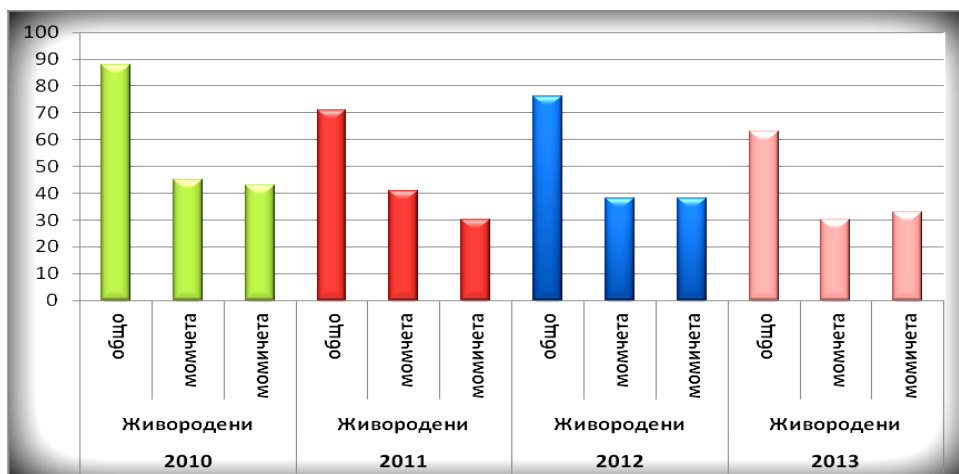

В периода от 2010 г. до 2013 г. броят на живородени деца намалява, като през 2010 и 2011 г. дела на момчетата е по-голям от на момичетата, а през останалите години се променя в полза на момичетата.

Таблица 24: Живородени деца по пол за 2010, 2011, 2012, 2013 г.

2010			2011			2012			2013		
Живородени			Живородени			Живородени			Живородени		
Общо	Мом.	Момич.	Общо	Мом.	Момич.	Общо	Мом.	Момич.	Общо	Мом.	Момич.
88	45	43	71	41	30	76	38	38	63	30	33

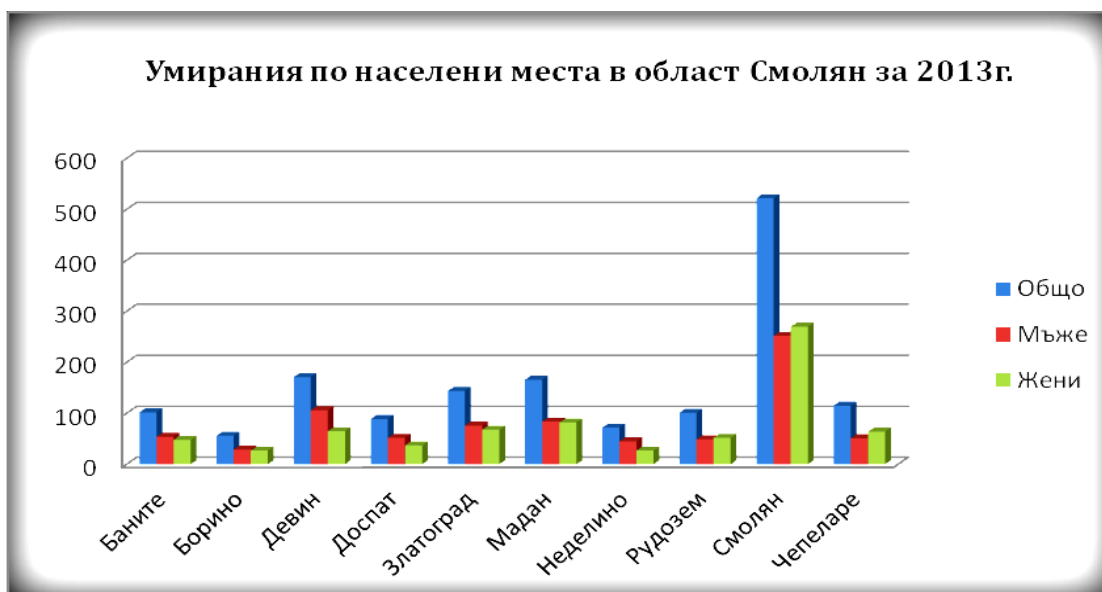
Фигура 15: Живородени деца в общината за последните четири години

На графиката по-долу се вижда, че през периода има тенденция на намаление на раждаемостта, която запазва почти едни и същи стойности, както по отношение на общия брой, така и спрямо разликата между двата пола.

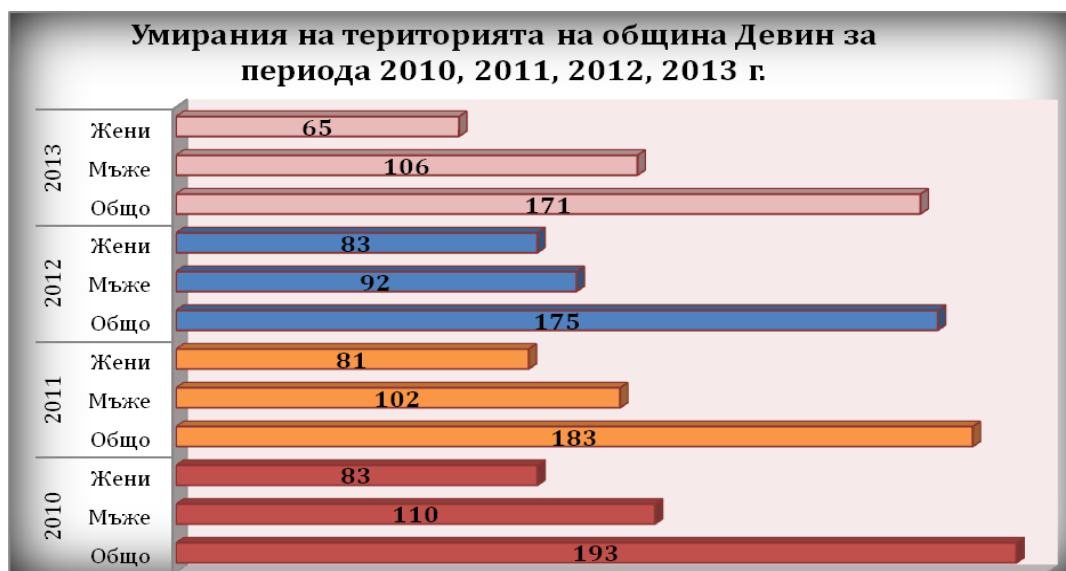
Общият брой на починалите хора през 2013 г. в област Смолян е 1538, като от тях 790 – мъже и 740 жени. На графиката по-долу е представена извадка на умираанията в област Смолян по населени места:

Фигура 16: Умирания в област Смолян

В община Девин общият брой починали хора през 2013 г. е 171, като от тях 106 мъже и 65 мъже. На графиката по-долу можем да видим, че през годините, от 2010 до 2013 г. числото на починалите хора намалява с всяка година, което обаче не се дължи на подобряване на условията на живот, а на засилените миграционни процеси.

Фигура 17: Умирания по пол на територията на община Девин за последните четири години

По отношение на своята религия най-голямата част от населението на територията на община Девин – 32% се самоопределя като „мюсюлманско“. С разлика от 1% са представителите, които изповядват източното православие – 31%. 27% от жителите на община Девин не се самоопределят никакъв религиозен принцип, а 9% нямат и не са религиозни.

Фигура 18: Съотношение на съществуващите в община Девин вероизповедания

Таблица 25: Население по вероизповедание и възраст за 2011 г.

Вероизповедание	Общо	Възраст (в навършени години)							
		0 - 9	10 - 19	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 и повече
Община Девин	13013	967	1127	1493	1691	1964	2311	1730	1730
Отговорили	7282	351	523	777	906	1115	1362	1074	1174
Източноправославн о	2273	127	166	220	250	330	392	378	410
Католическо	9	-	-	.. ¹⁷	-	-	4	..	-
Протестантско	37	..	5	3	..	6	5	..	..
Мюсюлманско	2339	81	133	279	268	337	465	322	454
Друго	3	-	-	..	..	-	-	-	-
Няма	640	..	63	70	99	111	129	83	..
Не се самоопределя	1981	111	156	202	281	331	367	280	253
Не отговорили	5731	616	604	716	785	849	949	656	556

Анализът на процесите в демографската структура на населението показва, че Община Девин се превръща в прогресивно обезлюдяваща се община, в резултат на отрицателния естествен прираст и изселване на населението в поразвити в

¹⁷ ".." Конфиденциални данни

икономическо отношение райони. Прогнозата в близките години за развитие на населението и демографските процеси в Община Девин е отрицателна и при липса на преференции за развитието на високопланинските общини се очертава да бъде по-силно изразена в сравнение със средната за страната.

2.3.1.4 Благосъстояние на населението

През последните години благосъстоянието на населението значително спадна. По-голяма част от него живее под екзистенц – минимума и е поставено в режим на физическо оцеляване. В структурата на доходите е намален дялът на доходите от домашното стопанство, което отразява една тревожна тенденция към натурализация на доходите и икономическо затваряне на домакинствата от региона. Увеличен е и дялът на социалните доходи, което говори за зависимост на населението от системата за социална защита. Покупателната способност е силно ограничена.

В структурата на разходите е налице характерното за страната увеличаване на дела на разходите за храна, което е важен индикатор за обединяването на населението и за това, че голяма част от него е поставено в режим на физическо оцеляване.

2.3.2 Безработица и заетост

Факторът безработица е свързан със социално-икономическото развитие на общностите и е основна причина за миграцията и емиграцията на активното население. Безработицата може да се приеме за основен рисков фактор, свързан с доходите и стандарта на живот на хората в трудоспособна възраст.

С настъпването и задълбочаването на финансовата криза от 2008 г. нивото на безработица, което бе регистрирано през 2005 г. е запазило своето равнище и към 31.12.2013 г. е 29,7%. Безработните лица за Общината са 1829 като от тях 723 са безработни в град Девин и 1106 в останалите населени места. Процентното и съотношение е представено на графиката по-долу.

Фигура 19: Безработица в зависимост от територията на община Девин;

Незаетото икономически активно население в град Devin и останалите населени места може да се види подробно в таблицата по-долу. След Devin, най-голям брой безработни има в с. Грохотно, с. Лясково и с. Гьоврен.

Таблица 26: Равнище на безработица за 2013 г.

Показатели за община Devin към 31.12.2013г.	Мярка	
Равнище на безработица	%	29,7
Безработни лица за общината	брой	1829
Безработни лица по населени места		
гр. Devin	брой	723
с.Беден	брой	36
с.Брезе	брой	80
с.Грохотно	брой	196
с.Гьоврен	брой	152
с.Жребево	брой	30
с.Кестен	брой	15
с.Лясково	брой	169
с.Михалково	брой	29
с.Осиково	брой	82
с.Селча	брой	141
с.Стоманево	брой	46
с.Тешел	брой	1
с.Триград	брой	126
с.Чуруково	брой	3

Източник: „Справка за регистрираните безработни лица за община Devin в Дирекция „Бюро по труда“ Devin към 31.12.2013 г.

По отношение на образователния статус по-голямата част от безработните на територията на община Devin са лица със средно образование – 894 и такива с основно и начално образование – 816. Регистрираните към 31.12.2013 г. безработни лица със завършено висше образование са 119.

Фигура 20: Съотношение на безработни лица спрямо степен на завършено образование

2.3.3 Здравеопазване и социални дейности

Болничното обслужване на територията на общината се осъществява от „Многопрофилна болница за активно лечение“ /МБАЛ/ ЕАД – град Девин. През февруари 2014 г., след кратък период, през който не е функционирало, болничното заведение бе възстановено. Към момента МБАЛ-Девин осъществява болнична дейност в следните области: педиатрия, вътрешните болести с ендокринологична и кардиологична насоченост и в областта на нервните болести. Предстои стартиране на дейностите в областта на хирургията, пневмология и фтизиатрия, гастроентерология. Болницата обслужва три общини – Девин, Борино и Доспат, в които има общо 27 населени места и население около 30 000 души. Съществува остър недостиг на медицински кадри и необходимо за дейността на болницата медицинско оборудване и апаратура.

Индивидуалните практики на територията на община Девин:

- ✓ За първична стоматологична помощ са 11 бр.
- ✓ За специализирана медицинска помощ - 5 бр.

Специализираното извънболнично обслужване се осъществява от „Медицински център – 1“ ЕООД – гр. Девин, работещ по договор с Регионалната Здравноосигурителна Каса /РЗОК/.

Социалното подпомагане и социалните грижи за населението на общината, са предимно поети от Дирекция “Социално подпомагане” – гр. Девин. Предоставяните социални услуги в Общината са насочени предимно към хора с увреждания, самотноживеещи възрастни хора, деца и маргинализирани групи в риск.

„Личен асистент“ е една от услугите, предоставяни на територията на община Девин, насочена към хората с увреждания. Макар и да е доказано, че тя притежава силен социален ефект за подобряване на качеството на живот на хората с увреждания все още съществуват ограничителни условия за достъп. Услугата се реализира само в роднински кръг от лица в трудоспособна възраст. Извън обхвата ѝ остават хора, които живеят сами и нямат близки, които да полагат грижи за тях. Дейностите по Програмата са от голямо значение за малките населени места, в които за хората с увреждания липсват перспективи и възможности за ресоциализация. В такива населени места все още не са развити алтернативни услуги и хората с увреждания разчитат единствено на своите близки. В община Девин към 31.12.2009 г. са назначени 38 лични асистенти, които обслужват свои близки персонално, като през 2010 г. 14 души са се възползвали от схема „Личен асистент“, 53 – социален асистент и домашен помощник. През 2013 г. услугите личен асистент, домашен помощник или социален асистент са предоставени на общо 58 лица от населените места в общината.

През 2013 г. по проект „И аз имам семейство“, финансиран от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, в партньорство с Агенцията за социално подпомагане са утвърдени 9 приемни семейства, в които са настанени 5 деца, от които 2 са осиновени, а едно е в процедура за международно осиновяване. Проведени са обучения на приемните родители и на екипа по приемна грижа за предоставяне на

услугата.

Обществена трапезария е социална услуга, предоставяна за периода от 01.12.2009 г. до 30.04.2010 г. и от 01.10.2010 г. до 30.04.2011 год. с доставчик Община Девин, финансирана от Фонд „Социално подпомагане“ към Министерството на труда и социалната политика. Потребители на тази услуга са средно 91 лица, съответно 82 лица през втория период - които са обект на месечно социално подпомагане. Това са хора с минимални или липсващи доходи, скитащи и бездомни такива, които се намират на територията на град Девин. За първи път, през 2013 г., социалната услуга започва да сепредоставя целогодишно, като за периода август - декември броя на бенефициентите е бил завишен от 82 на 90 лица. Потребителите на услугата в рамките на работните дни получават топъл обяд, включващ супа, основно ястие и хляб, а в петъчния ден – и десерт.

В Общината функционират **два Клуба на пенсионера** – в гр. Девин и в кв. Настан, **Съюз на слепите** и **Дружество за хора с увреждания към Съюз на инвалидите** – в гр. Девин. Всеки от тях развива дейност според спецификата и предназначението си. Едно от основните направления в дейността на клубовете на пенсионера е художествената самодейност, с която представителите ѝ печелят множество общински и областни награди.

Центърът за обществена подкрепа (ЦОП) предлага услуги за уязвими семейства и деца в риск, които включват семейно консултиране и подкрепа. Въпреки това алтернативните форми на семейна/приемна грижа са все още слабо развити. До 30.04.2013 г. дейността на центъра се е финансирала от бюджета на Община Девин. Със заповед № РД01-492/25.04.2013 г. на Изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане, считано от 01.05.2013 г. ЦОП – Девин продължава своето функциониране като делегирана от държавата дейност, с капацитет от 20 места. Към ноември 2013 год. основните потребители са 38, а децата участвали в групова работа - 380.

Кандидатствайки по различни проекти община Девин успява да осигури и предостави и други социални услуги, които са насочени към насърчаване на безработни и неактивни лица от общината, получаващи социални помощи, да приемат работа, да усъвършенстват своите умения и да придобият нови такива, с което да увеличат своите шансове за реализация на пазара на труда.

Все още липсва достъпна архитектурна среда за хората с увреждания в местата за обществено ползване, които са собственост на Общината, както и в други обществени институции. Необходимо е да се предостави достъп на гражданите до тези места, като им се осигурят условия за безопасно и лесно придвижване. Партньорството между Общината и граждани, неправителствени организации и търговски дружества в това отношение се насърчава.

Изводи във връзка с предоставяните социални услуги за деца, възрастни с увреждания и стари хора:

- ✓ Центърът за обществена подкрепа предлага услуги за уязвими семейства и деца в риск, които включват семейно консултиране и подкрепа. Въпреки това са все още слабо развити формите на алтернативна семейна грижа/ приемна грижа.
- ✓ Развита е мрежа от социални услуги в общността, която е насочена към възрастни хора с увреждания и стари хора.
- ✓ Наблюдава се прогресивно нарастване на потреблението на социални услуги в общността.
- ✓ Успешно се развиват услугите в общността за възрастни – новите услуги „Домашен помощник“, „Социален асистент“ и „Личен асистент“. Финансираните по проекти услуги в домашна среда са с определен период на изпълнение и има риск за тяхната устойчивост.
- ✓ Във всички населени места работят читалища, а пенсионерски клубове – в гр. Девин и квартал Настан, които изпълняват много социални функции.

2.3.4 Образование и професионално обучение

На територията на община Девин съществува следната образователна инфраструктура – Средно общообразователно училище, 7 Основни училища, Професионална гимназия по електротехника, 2 Обединени детски заведения, 2 Целодневни детски градини, Общински детски комплекс. Към момента функционира и ученическо общежитие в помощ на ученици, които не са от град Девин.

Образованието в общината се характеризира с ограничени възможности за ефективно използване на училищните сгради, които не функционират нормално, поради липсата на достатъчен брой ученици. Формирането на слети класове в отделни селища води до непълноценно обучение с ниско качество. Проблем е и пълняемостта на паралелките и групите в детските градини и основните училища. Отдалечеността на някои училища и високата издръжка, която допълнително затруднява финансово общината, наложила закриването на някои от училищата в населените места. Трайната тенденция към намаляване броя на учениците, поставя сериозния проблем за запазване на съществуващата училищна мрежа.

Сградният фонд, отоплителните системи и материалната база в училищата са остарели и амортизирани, поради което се нуждаят от обновяване и реконструкция. Посещаемостта на учебните заведения от децата, принадлежащи към етническите малцинства, е по-малка. Същата тенденция се наблюдава и по отношение на образоваността. Причини за това са лошият икономически статус и трудностите, които срещат децата в процеса на обучение, поради недоброто владеене на български език.

Проблемите в образованието в община Девин са резултат от недостига на финансови ресурси и затрудненото поддържане на материално-техническата база. Системата на финансиране на образованието обуславя закриването на училища в Общината в бъдеще, в случай че не се увеличи броят на учениците.

Демографската конюнктура и социалните процеси в обществото не предполагат, обаче подобно увеличение. На територията на община Девин функционират четири защитени училища. Макар опитен и високо квалифициран педагогическия персонал не е в състояние да се справи с всички училищни проблеми, тъй като голяма част от тях са в компетенцията на по-висши органи.

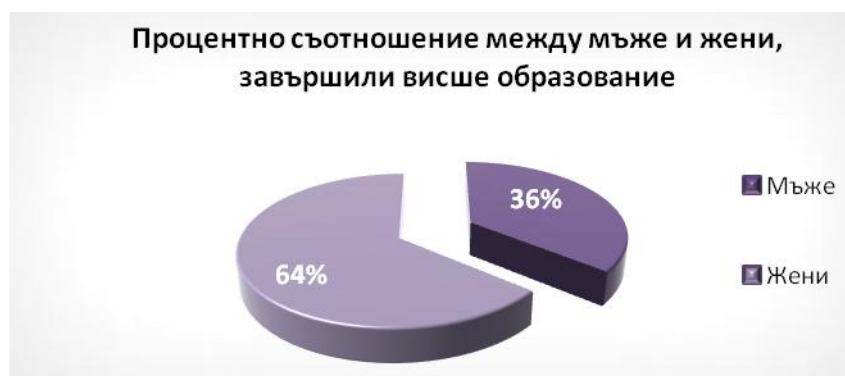
Таблица 27: Население по степен на завършено образование към 2011 г.

Община Девин Възраст	Общо	Степен на завършено образование					Никога не посещава ли училище	Дете
		Висше	Средно	Основно	Начално	Незавършено начално		
Община Девин	12328	1395	4847	4061	1236	561	207	21
7 - 14	756	-	-	28	292	381	34	21
15 - 19	653	-	104	517	..	..	12	-
20 - 29	1493	241	974	241	..	..	27	-
30 - 39	1691	271	986	401	7	4	22	-
40 - 49	1964	249	1236	455	..	..	9	-
50 - 59	2311	350	976	918	51	6	10	-
60 - 69	1730	202	391	937	175	16	9	-
70 и повече	1730	82	180	564	672	148	84	-

Към 2011 г. едва 11,3% от всички, населяващи територията на община Девин притежават завършена степен на висше образование. Най-голям процент са лицата, които са завършили средно образование – 39,3%, като след тях веднага се нареждат тези с основно – 33% и начално – 10%. Едва 4,6% от общия брой население има незавършено начално образование, а 1,7% никога не са посещавали училище.

На фигурите по-долу е показано съотношението между мъже и жени в зависимост от това каква степен на образование притежават. Висше образование в община Девин имат 1395 жители, сред които 501 – мъже (36%) и 894 – жени (64%).

Фигура 21: Съотношение между мъже и жени, завършили степен на висше образование

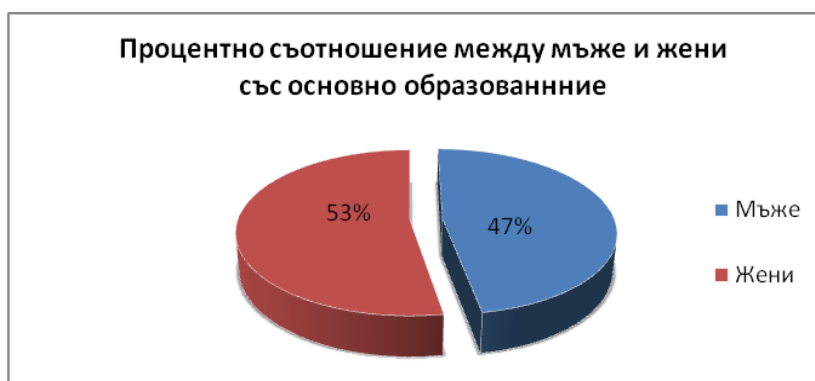
Завършилите средно образование в община Devin са 4874, от които 2759 – мъже или 57% и 2088 – мъже или 57%.

Фигура 22: Процентно съотношение между мъже и жени със средно образование

Съотношението на хората в община Devin, завършили степен на основно образование е 53%:47% полза на жените, които надделяват. Общият брой на хората на територията на община Devin, които имат основно образование е 4061, като от тях 1922 – мъже и 2139 – жени.

Фигура 23: Съотношение между мъже и жени с основно образование

Със завършена начална степен на образование в община Devin са 1236 човека, а от тях 479 – мъже и 757 – жени. Съотношението между тях е илюстрирано на графиката по-долу.

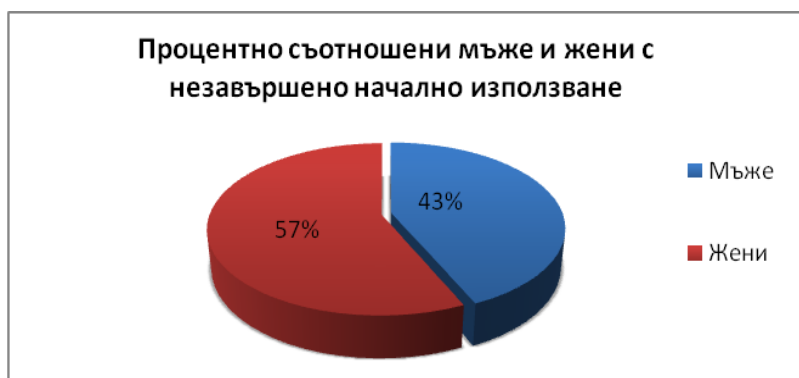
Фигура 24: Съотношение между мъже и жени с начално образование

На територията на община Девин има малка група хора, които не са успели да завършат своето начално образование и са отпаднали от преждевременно от образователната система, както и друга малка част, които никога не са посещавали училище.

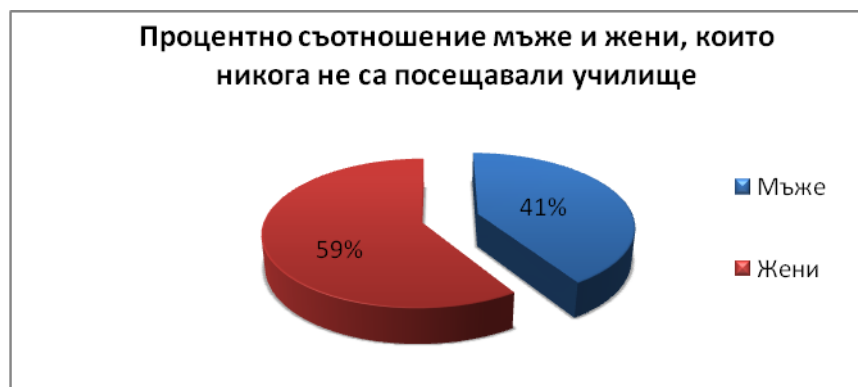
Броят на незавършили начално образование е 561, като от тях жените преобладават – 318 спрямо мъжете, които са 243. Процентното съотношение е показано по-долу на графиката.

Фигура 25: Съотношение между мъже и жени с незавършено начално образование

В групата на лицата, които никога не са посещавали училище жените отново преобладават като техния брой е 122 спрямо мъжете – 88.

Фигура 26: Съотношение между мъже и жени, непосещавали училище

2.3.5 Култура

Средища на културния живот в община Девин са читалищата. Те съхраняват местните традиции, обичаи и фолклор като разнообразяват и местния културен живот. Освен, че организират концерти, изложби, представяния на книги, /някои от тях дори издават книги/, читалищата и библиотеките в община Девин предоставят различни услуги в полза на местното население – като интернет информационни услуги /проверка здравен статус, търсене на работа, сканиране на документи и изпращане по

електронен път, подготовка на уроци за ученици и учители др. /, копирни услуги и др. В читалищата се провеждат и обучения на ученици по компютърна грамотност в рамките на спечелени и реализирани проекти, финансирани от Програма „Глобални библиотеки - България“, както и обучения на възрастни.

През 2013 г. на територията на община Devin функционират 12 читалища¹⁸, с общ брой членове – 800 души, общ брой самодейци – 604 души, общ брой групи – 18, общ брой школи и кръжоци – 17.

2.3.5.1 Читалища и състави към тях

✓ Към ОНЧ „Родопска просвета-1923“ – гр. Devin

- Битов състав „Катя Ванчева“ с ръководител Марин Марков
- Гайдарски състав с ръководител Емил Чолаков
- Камерна група за народно пеене „Devin“ с ръководител Манол Ташков
- Вокална група за стари градски песни „Орфей“ с ръководител Димитър Кушлев
- Вокална група „Лира“ с ръководител Васил Джигошев
- Детска вокална група „Чучулига“ с ръководител Надежда Башова
- Мъжка група „Костадин Дурев“ с ръководител Николай Карадимов
- Коледарска група с ръководител Николай Карадимов
- Кръжок „Изобразително изкуство“ в три възрастови групи с ръководител Татяна Димитрова
- Детска музикална школа с обучение по гайда с ръководител Емил Чолаков
- Детска музикална школа /пиано, солфедж и народно пеене/ с ръководител Надежда Башова

✓ Към НЧ „Възраждане-1949“ – кв. Настан

- Мъжка вокална група „Мъжки времена“
- Женска вокална група „Настанка“
- Детска вокална група
- Група за автентичен фолклор и обичаи

✓ Към НЧ „Назъм Хикмет-1948“ – с. Грохотно

- Танцов състав
- Група за модерни танци
- Битова група за народни песни
- Клуб „Хоротека“ и клуб „Осмислен живот“

✓ Към НЧ „Светлина-1948“ – с. Гьоврен

- Мъжка фолклорна група
- Танцов състав
- Група за латино танци

¹⁸ Източник – Отчет за изпълнение на годишната програма за читалищната дейност през 2013 г.

- ✓ **Към НЧ „Изгрев-1936” – с. Триград**
  - Женска битова група
  - Детска битова група
  - Група за народни обичаи и кръжок по билкарство

- ✓ **Към НЧ „Асен Златаров-1945” – с. Брезе**
  - Смесена битова група
  - Коледарска група
  - Кръжок „Сръчни ръце”

- ✓ **Към НЧ „Надежда-1950” – с. Беден**
  - Женска битова група

- ✓ **Към НЧ „Просвета-1942” – с. Лясково**
  - Смесена фолклорна група за изворно народно творчество
  - Мъжка фолклорна група
  - Детска фолклорна група
  - 5 кръжока
  - 2 танцови състава

- ✓ **Към НЧ „Родопска обнова-1938” – с. Михалково функционираше:**
  - Женска фолклорна група

- ✓ **Към НЧ „Светлина - 1948” – с. Стоманево:**
  - Школи по художествено слово
  - Танци
  - Народно пеене
  - Рисуване

- ✓ **Към НЧ „Отец Паисий-1951” – с. Селча:**
  - Женска фолклорна група
  - Детска група за народно пеене
  - Кръжок по изобразително изкуство

- ✓ **Към НЧ „Съединение-2006” – с. Осиково:**
  - Детска фолклорна група

2.3.5.2 Народни занаяти

На територията на община Девин са развити различни занаяти, които биха били интересен обект за наблюдение от туристите, но все още не са включени в туристическото предлагане. Занаятчиите и техните занаяти са обобщени в следващата таблица:

Таблица 28: Народни занаяти на територията на община Девин

Занаят	Произвеждани изделия	Занаятчи	Населено място
Гайдарство, обработка на рог, кожа и дърво	Родопски гайди, свещници, сувенири от естествени материали – рог, кожа и дърво	К. Марков Б. Кранчев	гр. Девин
Дърворезба, рисуване	Дървени лъжици, кутии за масло и подправки	С. Големечев	
Ковачество, художествена обработка на метал и дърво	Рамки, декоративни дърворезби, шкафчета и врати от масивно дърво с дърворезбовани орнаменти, облицовка на полици и камини, триножници за огнища и прибори за камини от ковано желязо	А.Андреев	
Тъкачество, плетачество,	Халища, козяци, черги, пътеки, ръчно тъкани торби и бродирани калъфи за възглавници	С. Павлова Е. Павлова	
Тъкачество, бродерия	Халища, покривки с традиционна бродерия, терлици	Л. Сакалийска	
Ръчно тъкан текстил	Халища, козяци, пъстри черги, престилки, плетени и бродирани покривки		
Дърворезбарство	Кавали, гайди, пищялки, калъфи за оръжие		с. Триград
Дърводелство, дърворезбарство, тъкачество, кошничарство	Плетени кошници, каци, бъчви, домашна посуда от дърво, халища, губери, родопски черги	Р. Буков Р. Букова	с. Беден
Тъкачество, плетачество, дърводелство	Ръчно тъкан текстил, плетива, производство на голяма гама изделия от	С. и Р. Михайлови	

	дърво		
Дърводелство, дърворезбарство	Маси, рамки за картини, шкафчета, столове, играчки от природни материали	С. Настанлиев	

През октомври 2013 година в гр. Девин е открит Общински детски комплекс. Дейностите, които се развиват в него са в следните направления: научно-познавателно, приложно-техническо, спортно-туристическо и художествено-творческо. През 2013 г. участие в 25 групи са взели 195 деца.

В рамките на община Девин няма кинозалон, театър, художествена галерия и музеи. Своеобразна музейна сбирка (с над 2000 образци) е създадена при читалище "Родопска просвета - 1923". Обособени са *Археологическа зала, зала Етнография, зала Бит и Култура и Съвременна зала*. В Археологическата зала са изложени експонати от късния палеолит, от медно – каменната, бронзовата и желязната епоха. В зала Етнография са изложени родопски носии от околностите на Община Девин, козаци, китеници, родопски торби и накити. В зала Бит и Култура са изложени експонати от ковачеството, животновъдството, тъкачеството и др., а в Съвременната зала – картини и други експонати от съвременността.

2.3.5.3 Културен календар

Освен националните празници, които се празнуват тържествено и празниците на селата, на територията на община Девин се отбелязват следните тържествени чествания и събития¹⁹:

- ✓ **14 Март – прогонване на змията** – палят се огньовете от слама като пред домовете се слагат чамове – с. Грохотно, гр. Девин; в с. Триград с горящ огън се обикаля къщата за прогонване на змиите и злините.
- ✓ **06 Май – отслужване на тържествен водосвет по случай Гергьовден** – в параклиса "Св. Георги" - гр. Девин, общоградски празник;
- ✓ **02 Юни – Предой** – първият ден, в който овцете се изкарват на мандра – чества се в с. Триград;
- ✓ **24 Юни – Ден на билките** – „Мурсалският чай – сила и здраве“ – запознаване с лечебната сила на билките;
- ✓ **02 Август – Среде лето. Ден на цветята** – в навечерието на празника се берат цветя и се правят китки, които се оставят на открито под звездите. В самия ден се събират в общ казан и се наричат по отделно. Поят се ритуални песни. Празнува се в цялата община.
- ✓ **04 Октомври - празник на гр. Девин и минералната вода**, концерт „Родопска пее и танцува“;
- ✓ **30 Октомври – празник на картофа** – с. Триград

Най-значимото събитие, провеждано на територията на община Девин е фестивалът „Орфически мистерии“, който се провежда от 2009 г. в с. Триград и представлява възстановка на легендата за Орфей и Евридика, и спускането на Орфей в подземното

¹⁹ Източници – Програма за развитие на туризма 2007-2012 г. и Културен календар 2013 г.

царство на бог Хадес (пещерата "Дяволското гърло"). Ежегодно фестивалът се посещава от над 2000 човека, през 2012 г. посетителите са били 3500, а през 2013 г. – 4000. Въпреки усилията на читалищата, би могло да се каже, че в календара на община Девин липсват значими национални и международни културните събития, които да привличат гости и публика от цялата страна и от чужбина.

Реализирани проекти в областта на културата

Освен проектите по Програма „Глобални библиотеки - България“, реализирани от местните читалища, в областта на културата, община Девин е участвала в реализирането на проекта „Сагитариус: Стартиране на местно предприемачество в областта на културното и природно наследство: стратегии и средства за обединяване на усилията, опазване и мобилизиране на културното богатство, усвояване на опит“. Проектът е насочен към подпомагане на развитието на предприемачеството в страните от Югоизточна Европа, базирано върху местното наследство /природно и културно/. Изграден е транс-национален алианс за промотиране на предприемачество, свързано с културното и природно наследство. Организиран е едnodневен семинар на тема „Изграждане на местна партньорска мрежа за сътрудничество“ – 37 участници – представители на местния туристически бизнес и журналисти от местни и национални медии; организирана е кръгла маса на тема “Постигане на международно споразумение между публично-частния и третия сектор” – 36 участници – представители на местния туристически бизнес и журналисти от местни и национални медии; организирано е местно обучително посещение в местност „Севри Борун“, с. Гьоврен на тема „Привличане на младите хора към грижата за наследството – очи в очи с кафявата мечка“ – 35 участника – ученици и преподаватели от СОУ Христо Ботев гр. Девин.

2.3.6 Спорт

На територията на общината функционират: спортен клуб “Девин” – гр. Девин, спортен клуб “Въча” – гр. Девин, спортен клуб “Фортуна” – кв. Настан, гр. Девин, ФК “Девин” – гр. Девин, спортен клуб “Електрик” при ПГЕ “А.С.Попов” и спортен клуб “Младост” при СОУ “Христо Ботев”. Спортните клубове използват за своята дейност общинските и училищните спортни бази.

Спортни съоръжения

- ✓ Стадион с лекоатлетическа писта – м. Струилица, гр.Девин. Площта му е 32 000 кв.м. Съоръжението е общинска собственост, като ползвател е ФК “Ботев” – гр. Девин;
- ✓ Спортна площадка “Летен театър” – гр. Девин. Площ 3 000 кв.м, с амфитеатрално разположение на местата за сядане и двуетажна сграда със застроена площ 162 кв.м. общинска собственост;
- ✓ Комбинирана спортна площадка – гр. Девин. Площ 1 500 кв.м, с 300 места за сядане и условия за практикуване на волейбол, баскетбол, тенис и др. Общинска собственост, ползвател – Спортен клуб “Девин”;
- ✓ Спортни площадки – с. Брезе и с. Михалково. Общинска собственост;

- ✓ Плувен басейн – гр. Девин. Площ 660 кв.м, с прилежащ бiliarд клуб. Съоръжението е общинска собственост, като към момента не функционира;
- ✓ Открит плувен басейн – м. “Струилица”, гр. Девин;
- ✓ Плувни басейни – в Спа-хотел „Орфей”, спа хотел „Исмена”, спа хотел „Девин” и спа хотел „Евридика”.

Спортните съоръжения се намират в лошо състояние. Предвид значението им за нуждите на местното население и туристите, посещаващи общината, тяхната реконструкция и рехабилитация има съществено значение за бъдещото устойчиво развитие на общината.

2.3.7 Изводи и обобщения

Като силна страна в сферата на образованието може да се отчете запазената образователна инфраструктура от образователни институции и повишената квалификация на педагогическите кадри от училищата и детските градини. В подкрепа на материално-техническата база е доставено оборудване и обзавеждане за най-малките представители на общината.

Във връзка с намаляването на безработицата сред населението община Девин е кандидатствала и е била одобрена по редица проекти, благодарение на които усъвършенства професионалните умения на безработни лица на нейната територия и подобрява тяхната квалификация, гарантирайки им получаването на ключови за тяхното развитие компетентности.

Отново с помощта на програми, финансирани от Европейския съюз община Девин разширява обхвата на своите социални услуги и предоставя личен и социален асистент, както и домашен помощник на нуждаещите се граждани на територията на общината. Предоставено е обучение на семейства, които искат да бъдат приемни семейства. Отворена е Обществена трапезария и Център за Обществена подкрепа. Въпреки това, голяма част от социалните услуги, които се предоставят не могат да обхванат всички потенциални потребители.

В областта на здравеопазването е взето решение и е възстановено лечебното заведение на територията на община Девин, открит е медицински център. На територията на общината функционира и спешна помощ.

Част от слабите страни продължават да бъдат отрицателният демографски прираст на населението, все по-честата миграция на хора в трудоспособна възраст към по-големи административни центрове. Основна причина за това явление е значително по-големия шанс за намиране на работа и препитание, отколкото в рамките на общината. Незадоволителното икономическо състояние в община Девин и отсъствието на инвеститори е една от причините за ниското ниво на заетост, а оттам и доходи на населението. От друга страна, липсата на условия, като достъпна инфраструктура, отсъствие на пречиствателни станции и географско положение, характеризиращо се

като труднодостъпен район са причина за все по-трудното привличане на нови инвеститори и недобро качество на живот на хората.

Въпреки функциониращата образователна инфраструктура в община Девин все още голяма част от населението е с по-ниска степен от висше образование, като една значителна част от тази група не разполага със средства за продължаване и развитие на своето обучение. Това също е фактор, който дава своето отражение върху нарасналата безработица на територията на общината.

На територията на община Девин отсъстват спортна инфраструктура, както и центрове, предназначени за директна работа и занимания с деца. Все по-усилено намалява броя на децата, които се обучават, което води до сливане на отделни класове и до по-ниско качество на обучението.

Състоянието на социалните услуги е недостатъчно развито, като по отношение на грижата за деца и възрастни с увреждания отсъства работеща институция и специализирани кадри за работа с тези групи лица.

По отношение на здравеопазването към момента в МБАЛ-Девин работят само две отделения, като от съществува необходимост, както от разширяване на дейността на болницата, така и от привличането повече медицински кадри. Към момента болничното заведение разполага и с твърде амортизирана медицинска апаратура, с което можем да заключим, че нивото на медицински услуги не се предоставят на необходимото качество.

2.4 Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията

2.4.1 Транспорт

Поради своя характерен ландшафт, Община Девин има ограничена достъпност и разчита единствено на автомобилния транспорт за всички видове превози. Най-близкото отстояние до железопътната мрежа е 56 км /гара Кричим/. Автомобилният парк е притежание на стопанските субекти и гражданите на общината и в преобладаващата си част е на възраст от 10 до 30 години. Това води до увеличаване себестойността на превозите и до замърсяване на околната среда.

Транспортните фирми, които обслужват автобусните линии, обслужващи линиите до населените места от общината и тези до гр. София, гр. Пловдив, гр. Смолян и гр. Доспат са: ЕТ „Анжел Г - Горан Каменов“; „Армандо 61“ ЕООД; „Роли 60“ ЕООД; „Илинден“ ЕООД.

Категорията на изградената пътна мрежа в общината е ниска: клас IV – 98.3 км. и клас III – 76.7 км. Първокласен и второкласен път няма. Гъстотата на пътната мрежа е 0.304 км/кв.км. Пътната мрежа е в лошо състояние. Всички елементи, като се започне от габарита, настилката, кривите и т.н не отговарят на стандартите за сигурност и комфорт на пътуване. Поддръжката им е затруднена поради голямата надморска височина и стръмните склонове. През октомври 2009 г. общината проведе конкурс за определяне

на превозвачи по автобусните линии, което допринесе за поява на нови превозвачи с модерен автобусен парк.

В утвърдената транспортната схема на община Devin влизат следните автобусни линии за превоз на пътници:

- ✓ Devin – София – Devin – 208 км.;
- ✓ Devin – с. Стоманово – 32 км;
- ✓ Devin – Селча – 35 км;
- ✓ Devin – Лясково – 32 км;
- ✓ Devin – Пловдив – 88 км;
- ✓ Devin – Доспат – 44 км;
- ✓ Devin – Чуреково – 29 км;
- ✓ Devin – Кестен – 38 км;
- ✓ Devin – Смолян – 45 км;
- ✓ Devin – Брезе – 16 км;
- ✓ Devin – Гьоврен – 18 км;
- ✓ Devin – Беден – 13 км;
- ✓ Devin – Осиково – 34 км;
- ✓ Градска линия Devin – кв. Настан. До всички населени места с изключение на с. Брезе са осигурени транспортни връзки с общината на базата на сключени договори с трима превозвачи.

2.4.2 Енергийни мрежи

Техническото състояние на електроенергийната система е сравнително добро и в момента може да поеме по-голямо натоварване. Наложителна е реконструкция на отделни междуселищни и вътрешноселищни мрежи, подмяна на дървени електрически стълбове с бетонови и изграждане на допълнителни трафопостове. На територията на общината са изградени обекти на хидрокомплекс “Средна въча” от хидроенергийна каскада “Доспат - Въча”. Произвежда се ел.енергия от две ВЕЦ: ВЕЦ “Devin” с мощност 80 МВт и ВЕЦ “Тешел” с мощност 60 МВт. Изграден е язовир “Цанков камък” с прилежаща ВЕЦ, която е с проектна мощност 85 МВт. Водоелектрическата централа участва при покриване на върхови и подвърхови товари, регулиране на честотата и бърз резерв при отпадане на основната мощност. С реализацията на проекта през 2004 г., водите се включат в голямата хидроенергийна система: каскада “Доспат-Devin-Кричим”.

2.4.3 Водоснабдителна и канализационна инфраструктура

Водоснабдени са всички населени места на територията на общината. Водоизточниците са местни, с добри качествени показатели и достатъчен дебит за нуждите на населението. Водоснабдяването на населените места в общината се осъществява от 45 водоизточника-каптажи. В по-голямата част от тях, водоподаването е по гравитачен начин. Има изградени 5 броя автоматизирани помпени станции, с

инсталирана мощност 1035 KW: две в с. Беден и по една в гр. Девин, кв. Настан, с. Михалково, с. Беден и с. Гьоврен.

Основното водоснабдяване на гр. Девин се осъществява с гравитачен водопровод от каптаж “Балдарана”, с дебит 54 ч/сек, като се използват и каптажите “Равня” и “Кочкомарова вода”.

Изградената водопроводна мрежа е физически остаряла и амортизирана, с нисък коефициент на полезно действие, чести аварии и големи загуби. Това налага спешната необходимост от подмяна и реконструкция. Необходима е реконструкция на водопровод на “Балдарана” – гр. Девин и на вътрешната водопроводна мрежа в гр. Девин, с. Гьоврен, с. Брезе, с. Лясково, с. Триград, с. Селча и с. Грохотно. Належашо е разширение на водопроводната мрежа и водоснабдяване на новоизградените квартали в селата Триград и Михалково.

В повечето населени места са изградени канализационни мрежи, но не са обхванати в събирателни клонове, с цел насочване и отвеждане на отпадъчни води към пречиствателни съоръжения. В новопостроените квартали на някои населени места няма изградена канализация. Необходимо е частично изграждане на канализационни мрежи в с. Грохотно, с. Триград, с. Михалково и кв. Кусвица, гр. Девин.

На територията на общината няма пречиствателни станции за отпадъчни води. Във връзка с въвеждането в експлоатация на обект “Хидровъзел Цанков камък”, е неотложно изграждането на колектори за отпадъчни води и пречиствателни станции в общинския център – гр. Девин и в с. Грохотно. Изграждането на пречиствателни станции за отпадъчни води има голямо значение за съхраняване на екологичното равновесие в района и недопускане на екологичната катастрофа. Водите на замърсената река Въча, се вливат в р. Марица и водят не само до местно замърсяване, но и до замърсяване на РГърция, т.е. порждат екологичен проблем с трансграничен характер.

Обобщена информация за ВиК мрежата на територията на общината е представена в следващата таблица:

Таблица 29: ВиК мрежа на територията на община Девин

Населено място	Водоизточници	Дължина на водопроводната мрежа (км)	Дължина на канализационната мрежа (км)	Аварии 2013 г. (брой)
гр. Девин	изв. Балдаран	45,82	2,88	38
с. Брезе	изв. Спорното 1, 2, 3, 4 изв. Вриса	7,33		12
с. Беден	изв. Беденски врис	9,87		1
с. Грохотно	изв. Дерин дере	4,82	0,07	5
с. Гьоврен	изв. Общински мост	8,51	1,03	
с. Жребово	изв. Асенова авлия	3,16		1
с. Кестен	изв. Върбите 1, 2	8,16		11
с. Лясково	изв. Имамови ливади	12,8		2

с. Михалково	изв. Персенк 1, 2	10,13		1
кв. Настан	изв. Настански мост	7,1		23
с. Осково	изв. Петварски дупки	6,28	0,24	1
с. Селча	изв. Алан дере 1, 2, 3	18,03		8
с. Стоманово	изв. Кьор мара 1, 2 изв. Бараков чучур	3,57		12
с. Триград	изв. Водни пад изв. Мрачни падини изв. Сивин дол изв. Кошарско дере	15,72	0,06	37
с. Чуреково	изв. Дерето 1, 2	3,7		2
ОБЩО:		165	4,28	154

Източник: ВиК – Смолян

2.4.4 Информационна и комуникационна инфраструктура

Съобщителните връзки са на добро ниво. Телефонната плътност е 38,3 ТП на 100 жители и е над средната за страната. Наличие на мобилни комуникации. Град Девин е включен в Националната автоматична мрежа, което му дава възможност да осъществява телефонни връзки с цял свят.

2.4.5 Жилищен сектор

В селата на община Девин има значителен жилищен фонд, който е силно амортизиран и остарял.

По данни от 2011 г. на отдел „Общинска собственост“ в Община Девин 14 лица с остра жилищна нужда са картотекирани, от които 12 са с деца, а некартекирани са 5. Лица от ромската етническа група са настанени в общинско жилище намиращо се на ул. „Освобождение“. Имотът е в регулация, с осигурено електроснабдяване и ВиК. Приблизителният брой обитатели е 151.

Общината осигурява възможност за безвъзмездно ползване на общински жилища от страна на медицински лица, които са зает в МБАЛ-Девин.

2.4.6 Изводи и обобщения

Силните страни в община Девин, свързани с инфраструктурното развитие, достъпност и свързаност са проектите на рехабилитация на улична мрежа и изграждане на фотоволтаични централи, проектите по благоустрояване и ремонт на административни сгради на територията на селата и град Девин. Осигурен е и транспорт, предназначен за деца, които живеят извън населеното място, където се намира училището, в което учат.

Слаби страни са все още лошото качество на инфраструктура, която свързва населените места на територията на общината и наличието на амортизирана такава във вътрешността на някои от тях. Сред недобре уредените инфраструктурни страни е и лошото техническо състояние на обществения транспорт, изцяло амортизирания сграден и жилищен фонд, както и ниската енергийна ефективност на жилищни, обществени и производствен сгради.

2.5 Екологично състояние и рискове

2.5.1 Състояние на околната среда

На територията на община Devin не съществуват сериозни замърсители на околната среда и застрашени зони.

Характеристиката на отделните компоненти на околната среда е следната:

- ✓ **Води** - Devinска община е богата на качествени източници на питейна вода. Наличните водни ресурси са в състояние да посрещнат нуждите на общината в перспектива. Водите – карстови и минерални, са с изключителни качества и са основен ресурс в общината за нейното социално-икономическо развитие. Липсват съвременни и ефективни съоръжения за очистване на отпадъчните води.
- ✓ **Въздух** - Чистият планински въздух, прочут с лековитите си качества, е основен природен ресурс на общината и важен фактор за нейното бъдещо социално-икономическо развитие като център за планински и балнеологичен туризъм. Атмосферният въздух в района на общината е под изразено антропогенно влияние през есенно-зимния период вследствие на емисиите главно от горивните инсталации. Натоварването на атмосферата е значително под средните показатели на страната.
- ✓ Освен това следва да се подчертае високата репродуктивна способност на въздушната среда в този район, обусловена от специфичните орографски и климатични условия и много голямата роля на горско - дървесните насаждения.
- ✓ **Почви** - Общото състояние на почвите в общината е добро. Почвената покривка в района се формира главно от кафяви горски почви, плитки, средно еродирани. Геоложките и геоморфоложките условия благоприятстват развитието на един от най-разпространените деградационни процеси – ерозията. Обработваемите земи са подложени на такива процеси.
- ✓ **Отпадъци и отпадъчно стопанство** - Изградени са отредени площадки за строителни отпадъци, където се контролират постъпващите отпадъци.
- ✓ **Гори** - Горският фонд, предимно иглолистни гори, заема 74 % от територията на общината. Горскостопанската дейност не се отличава особено от

лесоустройствените проекти, поради което не са установени нарушения в горските екосистеми.

- ✓ **Животински свят, защитени територии** - В община Девин е запазено голямото разнообразие в животинския свят. Значителни територии и природни обекти в района са под закрилата на природозащитното законодателство.

Реализирани са редица проекти с екологично значение, като реконструкция на улични мрежи, на водоснабдителни и канализационни мрежи, изградени за места за отдих, екопътеки и алеи на туриста, разработена в съвместна система за производство и търговия с органични продукти в трансграничните райони.

Таблица 30: Проекти с екологично значение на територията на община Девин за 2013 г.²⁰

№	Наименование на проекта	Кратка характеристика	Източници на финансиране	Стойност на проекта	Етап на развитие
1.	„Кът за отдих и наблюдение в УПИ I, кв.43 по плана на град Девин	По проекта се предвижда да се изгради чешма и детска площадка с каучукова ударопоглъщаща настилка. Ще бъдат монтирани пързалка, люлка и къщичка за деца със специални нужди. Ще се изгради кът за наблюдение на река Девинска	Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“	99999.96	/Изпълнен и приключил/
2.	„Рехабилитация на улична мрежа село Триград и село Селча	По проекта се извършва рехабилитация на уличната мрежа и изграждане на конструктивни елементи на улици №1, №2, №4, №7, №16, №19, №21 в с.Селча и улици №5 и №6 в с.Триград	Програма за развитие на селските райони	1931250	В процес на изпълнение.
3.	„Реконструкция на водоснабдителна и канализационна мрежа	По проекта се предвижда подобряване на настилката на улици № 3, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18,	Програма за развитие на селските райони	4530344	В процес на изпълнение.

²⁰ Регионален доклад за състоянието на околната среда през 2013 година – област Смолян;

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДЕВИН 2014-2020 г.

	пречиствателно съоръжение и подобряване на уличната настилка в село Селча”	20, 22; рехабилитация на водопроводната и канализационна мрежа; изграждане на две пречиствателни съоръжения за отпадни води			
4.	„Реконструкция на водоснабдителна и канализационна мрежа с пречиствателно съоръжение и подобряване на уличната настилка в село Триград”	Предвидините дейности по проекта са: реконструкция на водопроводна и канализационна мрежа; изграждане на пречиствателно съоръжение за отпадни води; реконструкция и подобряване на настилка на улици № 7, 8, 9, 10	Програма за развитие на селските райони	5842788	В процес на изпълнение.
5.	Рехабилитация на водоснабдителна и канализационна мрежа с пречиствателно съоръжение и подобряване на уличната настилка в село Грохотно, рехабилитация на водоснабдителна мрежа и подобряване на улична настилка в село Стоманево и рехабилитация на водоснабдителна мрежа в село Осиково	Предвижда се рехабилитация на водоснабдителна и канализационна мрежа с пречиствателно съоръжение и подобряване на уличната настилка в село Грохотно	Програма за развитие на селските райони	4011462	В процес на изпълнение.
6.	„Паркоустройствен проект и благоустройството на гр.Девин – подобекти:	Предвижда се реконструкция на улична мрежа в кв. Настан – ул. „Пионерска” и ул.	Програма за развитие на селските райони	1740184	В процес на изпълнение.

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДЕВИН 2014-2020 г.

	кв. „Въртлек“ с крайречна пешеходна алея първи и втори етап, централна градска част – площад „Възраждане“ и подход към кв. „Въртлек“ с крайречна пешеходна алея, гробищен парк на източния подход на гр.Девин - първи етап, автоматизирана подземна поливна система с помпено – хидрофорна система, реконструкция на улична мрежа”	„Радост“; благоустрояване на гр. Девин, кв. „Въртлек“ и изграждане на автоматизирана подземна			
7.	„Паркоустройство проект на източния подход и благоустройство на гр.Девин - II етап”	Предвижда се реконструкция на улична мрежа в кв. Настан – ул. „Звезда” и ул. „Бисер” и благоустрояване на източния подход на гр.Девин	Програма за развитие на селските райони	1867470	В процес на изпълнение.
8.	Разработване на съвместна схема (Брандинг) за промоция на производство и търговия с органични (био) продукти в трансграничните региони.”	Проектът е насочен към организиране на производителите и предприемачите в сферата на органичните /био продукти от района за повишаване на икономическия резултат от тяхната дейност	Програма за Европейско териториално сътрудничество между България и Гърция 2007 - 2013 год.	55 200 €	/Изпълнен и приключил/
9.	„Кът за риболов и наблюдение при скален феномен	С проектното предложение Община Девин е кандидатствала пред	Оперативна програма за развитие на сектор	95393.05	/Изпълнен и приключил/

	„Слона”	Местната инициативна рибарска група „Високи Западни Родопи”. По проекта се предвижда да бъде изграден кът за наблюдение и риболов при скален феномен „Слона	„Рибарство”		
10.	Алеи на туриста”	С проектното предложение Община Devin е кандидатствала пред Местната инициативна рибарска група „Високи Западни Родопи”. По проекта се предвижда рехабилитация на алея покрай река Devinска, изграждане на алея от ул. „Горица” до началото на екопътека към язовир „Цанков камък”	Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство”	397899.23	/В процес на изпълнение/
11.	"Водопровод за термални води "Беденски бани"- град Devin- рехабилитация и реконструкция"	Дейностите, които се предвиждат за изпълнение са: полагане на нов топлопровод в съществуващото трасе, чрез полагане на тръба в тръба; изграждане на компенсатори; изграждане на шахти с автоматични въздушници	ПУДООС	1465689,80	/В процес на изпълнение/

Приоритетните екологични проблеми, които трябва да се решат са:

- ✓ Замърсяване на повърхностните води с отпадъчни води от населените места и от стопанските обекти, изпускани без необходимото пречистване. Река Въча е национален обект и стратегически резерв за водоснабдяването на голяма част от населението на Южна България. С оглед на това съществува спешна необходимост от изграждане на колектори за отпадните води и пречиствателни станции на територията на всички населени места;

- ✓ Залесяване и затревяване на ерозирали площи;
- ✓ Въпреки че е организирано сметосъбиране и сметоизвозване на всички население места все още част от населението продължава да изхвърля отпадъци по скатите към пътищата, деретата и реките.
- ✓ Според Регионалния доклад за състоянието на околната среда за 2012 г. в община Девин съществуват 42 замърсени площи в резултат от нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност (строителни, битови, промишлени и селскостопански отпадъци), като замърсената площ се равнява на 0.597 дка.

2.5.2 Защитени местности

В община Девин има два резервата, които попадат под защита и четири защитени местности.

- ✓ **Резерват “Старата гора” /Шабаница/**, създаден със Заповед №2245/30.12.1956 г. на Главно управление по горите с цел “Опазване на вековна буково-смърчова гора с възраст над 200 год., а отделни смърчови екземпляри и над 350 год.”. Намира се в землището на с.Триград на 1700-1800 м надморска височина, в близост до границата ни с Република Гърция. Резерватът е достъпен за разглеждане.
- ✓ **Защитена местност “Триградско ждрело”** - обявена със Заповед № 4021/06.12.1963 год. на КГГП на МС. Представлява дълбок пролом по течението на р.Триградска, с площ от 314 ха. Варовитите скали на ждрелото са сред най-богатите местообитания на ендемични, редки и реликтни растителни и животински видове в България. Триградска река образува бистри и дълбоки вировете, изчезва при пещерата “Дяволското гърло” и се появява след 500 м., като буен карстов извор. По подземният път на Триградска река се намират 12 водопада, като всички са образували ерозионни котли.
- ✓ **Защитена местност “Чаирите”** – Обявена със Заповед № 3751/30.11.1973г. на МГОПС. Представлява живописна местност, в която се намират 6 бр. естествени свлачищни езера, планински бисер, сред които е “Синият вир”, скътан сред вековна смърчова гора. Намира се в землището на с.Триград.
- ✓ **Защитена местност “Поречието на река Девинска”** - обявена със Заповед № РД – 618/08.07.2002 г., създадена с цел съхраняване на уникални растителни и животински съобщества.
- ✓ **Защитена местност “Храстево”**, която се намира на територията на град Девин. Обявена за защитена местност с РД-173/23.02.2012 г. Населена с вековен черен бор с участието на горун, цер, обикновен габър, бук и др. редки видове дървета.
- ✓ **Резерват „Казаните”** – собственост на Държавата, 155.391 ха., има приет план за управление.
- ✓ **Природна забележителност “Струилски дол”** е водопад на река в землището на гр. Девин. Височината на пада е 3.0 м., надморската височина – 1000 м., заема площ от 0.5 ха. Обявена със Заповед № 3796/11.10.1965 год. на МГГП.
- ✓ **Природна забележителност “Настанска могила”** е скално образувание с площ 3.0 ха. Надморската височина е 1200 м. Обявена със Заповед № 1120/02.07.1968

г. на МГГП. Целта на обявяването му е да се запази характерният скален гробен, завършващ с хобот на слон. Намира се в местността “Настанска могила” в землището на гр.Девин, кв.Настан, на територията на ДЛ-Девин.

2.5.3 Управление на отпадъци

Община Девин има разработена Програма за управление на дейностите по отпадъците с период на действие 2005 - 2015 г., където се включват основни мерки за закриване на общинските депа, депониране на отпадъците на регионалните депа, системи за събиране на МРО, намаляване на биоразградимите отпадъци и др. ангажменти, произтичащи от ЗУО и НПУДО. Приетите от общинския съвет Програма за управление на отпадъците и Наредбите, с които се определят условията и реда за управление на отпадъците, предстоят да бъдат актуализирани или приети нови.

В общината има организирано сметосъбиране и сметоизвозване във всички населени места, като от 2006 г. отпадъците се предават за обезвреждане на Регионално депо за неопасни отпадъци с.Барутин, община Доспат. Общината е разположена в планински район, поради което сметосъбирането се извършва с малки автомобили. За намаляване разходите за извозване на ТБО до депото, на площадката в местността Старо поле град Девин, се извършва претоварване на отпадъците с помощта на товарач тип „Бобкат” на автомобил с обем на коша 20 куб.м. Площадката е оградена, входната врата се заключва и има осигурена денонощна охрана. Претоварването на отпадъците ще се извършва ежедневно.

През 2013 г. бе прекратен договора от страна на „Екопак България” АД с няколко Общини, сред които е и община Девин за извършване на организирано разделно събиране на отпадъци от опаковки. С това си действие организацията „Екопак България” АД прибра разноцветните контейнери и разруши една система изградена в продължение на осем години. Провалени бяха усилията на общините в изграждане на системата, а населението беше разочаровано. След прекратяване на договора общините Доспат, Девин и Борино продължиха със собствени средства да събират разделно хартия, пластмаса и стъкло, но в края на годината, поради финансови затруднения прекратиха дейността.

Таблица 31: Събиране и транспортиране на битови отпадъци в община Девин

Община	Брой жители	Брой населени места в общината	Брой населени места с въведена система за събиране и транспортиране на БО	% население, обхванато в организирана система за събиране и транспортиране на БО	Брой на обслужваното население
Община Девин	12601	16	16	100,00	12601

В община Девин се въвежда поетапно разделното събиране на отпадъци от хартия и картон, пластмаса, метал и стъкло. Изпратени са писма до търговски, стопански, административни и производствени обекти, с вменени задължения да събират разделно отпадъците и да ги предават с договори на фирми с разрешение или регистрационен документ по ЗУО. В общината има 59 контейнера за събиране на портативни батерии и акумулатори.

Таблица 32: Разделно събиран отпадък в община Девин

Община	Разделно събиран отпадък					
	Хартия	Стъкло	Пластмаса	НУБА	ИУЕЕО	Биоотпадъци /т/
Девин	39,588	10,204	5,784	0,129	-	-

Таблица 33: Масово разпространени отпадъци (МРО)

Община Девин	Въведени системи за разделно събиране на МРО, в.т. ч.:	% Население, обхванато от системите за разделно събиране	Брой на обслужваното население	Брой на пунктовете за разделно събиране на различните видове МРО
	Отпадъци от опаковки *	53%	7 404	38
	Негодни за употреба батерии и акумулатори	100%	13 949	50
	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, в т.ч. луминесцентни лампи и други лампи, съдържащи живак	100%	13 959	1

2.5.4 Изводи и обобщения

Част от силните страни в сферата на екологията се дължат на наличието на защитени зони, територии, животни и растения и тяхното опазване. На територията на община

Девин се развива екотуризъм. Отпадъците се транспортират до регионално депо в с. Барутин.

Все още съществува замърсяване на околната среда с твърди битови отпадъци (ТБО), както и замърсяване на повърхностните води, породено от отсъствието на пречиствателни станции за отпадъчни и питейни води. Слаба страна и неефективното управление на водния ресурс и наличието на остаряла водопроводна мрежа, която позволява загуба на голяма част воден ресурс по мрежата.

2.6 Административен капацитет

Един от основните приоритети, залегнали в Плана за развитие на община Девин за периода 2007-2013 г. е свързан с подобряването на административното обслужване и привеждането му в съответствие с принципа за обслужване на „едно гише“. Към момента в Общината, на принципа едно гише, чрез фронт-офис, се предоставят 186 административни услуги, като те се предоставят единствено в Общинска администрация – Девин, град Девин, ул. Дружба № 1. В останалите населени места се извършват Административни услуги гражданска регистрация, актосъставяне (22 бр.) и Административни услуги "Селско стопанство и екология" (2 бр.) В изпълнение на тази цел през годините периодично се е обновявала техниката, актуализирани са старите и са внедрени нови софтуерни продукти, благоприятстващи бързото и качествено обслужване.

Чрез софтуера „Архимед е-Община“ община Девин се управлява документооборота в общинската администрация и се следи състоянието на процесите, стартирани към служителите. За ефективното обслужване и по-доброто поддържане на регистрите за гражданско състояние, картоните и образците на действащата система “ЕСГРАОН” в общината се поддържа и актуализира Локална база данни „Население“. Чрез Интернет и електронен подпис се ползва и Национална база данни „Население“. Въведен е ПП „Актопис“, който създава възможност за автоматизирано отпечатване на актове за раждане, брак и смърт.

Ежегодно се провеждат атестации и периодично обучения на служителите. За периода 2007-2011 г. са проведени 17 обучения, в които са обучени 27 служители от общинската администрация.

През 2013 г. Община Девин успешно изпълнява проект „Подобряване на ефективността на общинска администрация – Девин“ по Оперативна програма „Административен капацитет, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд Приоритетна ос I „Добро управление“ Подприоритет 1.1. „Ефективна структура на държавната администрация“, в резултат на който се постига напредък по отношение на релевантността, ефективността и ефикасността на дейността и организацията на Общинска администрация. Създадена е нова организационна структура на Общинска администрация, която ясно поставя разделение между специалните правомощия на кмета и правомощията му като ръководител на администрацията. Обособяването ѝ е важна предпоставка за постигането на поставените стратегически цели и приоритети от местната власт. Оформени са

структурни звена в съответствие със съществуващите нормативни изисквания за съотношение между обща и специализирана администрация. По отношение на ефективността е ясно изработена и формулирана мисия на общината, с чиято същност са запознати всички служители. Въведена е практика по целеполагане и конкретизиране на целите на администрацията по структурни звена. Идентифицирани са показатели за измерване на процесите и резултатите, и е стартирана процедурата по събиране на информация за определените показатели, което ще доведе до възможността за по-добра отчетност и аналитичност, за проследяване на тенденциите и сравнение на резултатите, както и по добра възможност за анализ на проблемите и несъответствията.

2.6.1 Изводи и обобщения

Като част от силните страни на община Девин по отношение на развитието на административния капацитет са стартирали проект за сътрудничество по Оперативна програма „Югоизточна Европа“, който цели насърчаването на предприемачеството в областта на културното и природно наследство, подобряване на ефективността на Общинска администрация чрез разработване на функционален анализ, устройствен правилник, вътрешни правила за управление на риска и организация на административното обслужване. проведени обучения на служители от общината за работа с новите вътрешни правила и възможността за предоставяне на 186 административни услуги на обслужване на принципа на „едно гише“ чрез фронт-офис.

Като слаби страни продължават да съществуват недостатъчната комуникация и прозрачност между Общината, гражданите и бизнеса по отношение на дейността на местната власт. Последната не се възползва напълно от възможностите за безвъзмездна помощ, които се предоставя членството ни в Европейския съюз, като не успява да предостави и достатъчно информация за текущи и бъдещи програми и проекти, предназначени за гражданите и частния сектор. Необходимо е да се подобри ефективността на комуникацията и координацията в рамките на самата местна власт – между общинска администрация и Общински съвет на община Девин. Нужно е по-добро структуриране на приоритетите и целите, когато се изготвят от администрацията и насочване на повече усилия към подобряване на комплексното обслужване на територията на общината. В община Девин съществува недобро техническо обезпечение, което затруднява всекидневната работа на общинска администрация. Недостатъчно застъпена е и политиката на публично-частните партньорства при реализирането на проекти от община Девин.

2.7 Проблемен анализ (SWOT)

Проблемният анализ изследва вътрешните за дадена организация, регион, община силни (strengths) и слаби (weakness) страни, както и външните за организацията, региона или общината заплахи (threats) и възможности (opportunities). Приема се, че вътрешните страни (силни и слаби) са резултат от състоянието на организацията и могат да се контролират от нея, докато външните (възможности и заплахи) определят състоянието на средата, в която се развива организацията, региона или общината.

Проблемният или още **SWOT**-анализ се е утвърдил като задължителен елемент от стратегическото планиране, чието значение се подсилва от факта, че той е регламентиран като задължителна процедура при всички планове и програми, свързани с усвояването на структурните фондове и инструменти на Европейския съюз.

С извеждането на проблемен анализ се постига по-точно формулиране на приоритетите и целите за развитие на общината, а резултатите позволяват идентифицирането, планирането и реализирането на конкретни мерки за коригиране на състоянието.

2.7.1 Тематичен SWOT анализ

ГЕОГРАФСКО ПОЛОЖЕНИЕ И ТЕРИТОРИЯ

(Климат, релеф, природни ресурси, културно-историческо наследство, селищна структура, социално-икономическо развитие)

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
- Благоприятно съчетание на природни дадености: преходно-континентален климат, минерални и изворни води, богата флора, фауна, чистота на въздуха и почвите, предпоставки за развитие на разнообразни форми на туризъм - Интересни природни забележителности - Съхранени исторически забележителности - Тих и спокоен район, предразполагащ за селски и културен туризъм - Започнати проекти за „Реконструкция на водоснабдителна и канализационна мрежа с пречиствателно съоръжение и подобряване на уличната настилка в селата Селча, Грохотно и Триград” - Традиция в бутилиране на минерална и изворна вода - Развитие на животновъдство - Развитие на растениевъдство (производство на чай, ягоди, малини, гъби и др.) - Опит в производство на продукти от риболов и аквакултури - Производствен опит и традиции в областта на дърводобива и дърво преработката, селското и горско	- Труднодостъпен планински район - Отдалеченост от вътрешността на страната - Остаряла инфраструктура, която свързва населените места в община Devin - Лоша инфраструктура във вътрешността на някои населени места - Затруднена комуникация между община Devin и обслужващото я ВиК дружество - Ограничен достъп на граждани и почиващи на територията на община Devin до питейна и минерална вода в гр. Devin - Незавършен ремонт на ВиК системата в гр. Devin - Отсъствие на пречиствателна станция за отпадни води в град Devin и населените места от общината - Амортизиран топлопровод в местността Беденски бани - Остаряла инфраструктура в различни части от уличната мрежа на населените места на територията на община Devin - Ниска конкурентоспособност на местната икономика - Недостатъчно пазари за произведената селскостопанска продукция - Неефективна концепция за развитие на съществуващите и характерни за местността производства - Ограничени финансови възможности на

стопанство, леката и хранителната промишленост	община Девин за реализация на местни дейности от общинския бюджет
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
- Изграждане на инфраструктура по места, където липсва и реконструкция на съществуващата в недобро състояние - Подобряване на достъпа на жителите на община Девин до водните ресурси на територията на общината (достъп до Цанков камък) - Изграждане на пречиствателни съоръжения и заустване към канализацията от началото на село Гьоврен - Изграждане на пречиствателно съоръжение за гр. Девин - Завършване изграждането на ВиК системата на територията на гр. Девин - Реконструкция на топлопровода от месността Беденски бани - Изграждане на цялостна визия за развитие на характерните за месността производства - Привличане на чужди инвестиции в развитието на екологично стопанство	- Ограничени средства от европейско финансиране за: • подобряване и изграждане на амортизирана инфраструктура на територията на община Девин - Отсъствие на интерес и средства у инвеститори и производителите за развитие и диверсификация на характерните производства, популяризиране и изкупуване на продукцията - Недостатъчно предоставени средства от Държавния към Общинския бюджет за завършване на ВиК системата в гр. Девин и за построяване на пречиствателни станции

КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
- Съхранени фолклорни традиции и местни обичаи - Работеща читалищна мрежа, която поддържа множество самодейни състави и допринася за опазване на традициите и обогатяване на местния културен живот - Наличие на археологически паметници от различни епохи - Наличие на архитектурни паметници от Средновековието - Наличие на музейна сбирка с над 2000 експоната	- Липса на мащабни културни прояви с национално и международно значение - Археологическите паметници не са достатъчно добре проучени, съхранени и експонирани за посетителите - Недостатъчна популярност на културното наследство и липса на добра интерпретация за туристите - Липса на галерии и изложбени зали - Отсъствие на постоянно действаща открита сцена - Слаб достъп на хора с мобилни затруднения до музейната сбирка

- Активно присъствие на самодейни художници, поети и писатели на територията на община Девин	- Недостатъчна комуникация и съдействие между културните институции и бизнеса
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
- Съхраняване на местните занаяти чрез включването им в туристическия продукт на общината и създаване на обособено място, на което да бъдат предлагани стоките, произведени от занаятчиите - Разработване на чуждоезикова интерпретация на историята и легендите, свързани с региона и провеждане на езиково обучение на поне един представител на читалищата, както и всички културни и информационни институции, които имат връзка с туристическия поток - Организиране на мащабни културни прояви с национално и международно участие - Проучване на археологическите паметници, по-доброто им съхранение и експониране с цел включването им в туристическия продукт на общината - Популяризиране на останките от средновековно селище – с. Беден (Археологически паметник на културата) - Подобряване на връзката между музейната сбирка и съществуващите исторически забележителности на територията на община Девин - Популяризиране на музейната сбирка чрез нейното обновяване и модернизирание - Подобряване на условията за достъп до музейната сбирка за хора с двигателни увреждания, като изграждане на рампи и др.	- Замиране на традиционните занаяти (ръчно тъкане на халища, козяци, торби, изработка на бродирани терлици и др.) поради липса на пазар за произведените изделия - Липса на средства за провеждане на традиционните културни прояви и невъзможност за организиране на по-значими събития и фестивали - Липса на интерес към местното културно-историческо наследство поради недостатъчна информация, насочена към туристите

РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНАТА СФЕРА И ЧОВЕШКИТЕ РЕСУСИ
(Спорт, социални услуги, заетост/безработица, образование и професионално обучение, здравеопазване)

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
- Функционираща структура от образователни институции – Средно общообразователно училище, 7 Основни училища, Ученическо общежитие, Професионална гимназия по електротехника, 2 Обединени детски заведения, 2 Целодневни детски градини, Общински детски комплекс - Усъвършенствани професионални умения на безработни лица от община Девин в областта на рибарството по проект, финансиран със средства на Европейския съюз - Реализиран проект „Осигуряване на достоен живот на лица, зависими от грижа в община Девин” – към 2013 г. предоставени услугите личен асистент, домашен помощник или социален асистент на общо 58 лица от населените места в общината - Изпълняван проект „Подкрепа за достоен живот” - предоставена услуга "Личен асистент" на 30 лица, зависими от грижа - Утвърдени 8 приемни семейства по проект „И аз имам семейство” - Проведени обучения за предоставяне на услугата на приемни родители и на екипа по приемна грижа по проект „И аз имам семейство” - Предоставена услуга – „Обществена трапезария” по проект „Обществена трапезария” за 12 месеца (до 30.07.2013 г.) на 82 потребителя, а от 01.08.2013 г. до 31.12.2013 г. – са увеличени на 90 потребителя - Доставено оборудване и обзавеждане за Общностен център и яслена градинска групи по проект „Осигуряването на най-добър старт на децата в живота – гаранция за	- Отрицателен демографски прираст на населението на територията на община Девин през последните години - Миграция на младите хора към по-големи градове - Труднодостъпен район и лоши инфраструктурни условия на места - Все още нисък брой на хората с висше образование на територията на община Девин - Висока безработица – 29,7% - Недостатъчно финансови средства за продължаване на образованието сред по-голямата част от жителите на община Девин - Формиране на слети класове в отделни селища, което води до непълноценно и некачествено обучение - Недостатъчно функциониращи центрове, предназначени за директна работа и занимания с деца - Неефективно използване на сградата ”Дом на културата” - Отсъствие на спортни площадки - Остра нужда от институция, предназначена за деца и възрастни с увреждания, която да включва необхванати населени места - Дефицит на специализирани кадри за работа с възрастни и деца с увреждания - Недостатъчно развити социални услуги на територията на община Девин - Работещи към момента две отделения в МБАЛ-Девин - Недостатъчен медицински капацитет в МБАЛ-Девин - Недостатъчна обезпеченост на МБАЛ-Девин с медицинска апаратура и оборудване - Отсъствие на здравна профилактика в училищата на територията на община Девин - Все още незавършени проекти,

бъдещето на Община Девин” и стартиране предоставяне на социални и здравни услуги в него

- Повишена квалификация на педагогическите специалисти от училищата и детските градини на територията на община Девин
- Създаден и популяризиран е-справочник „Девин в периодичния печат”
- Създадена заетост на 174 безработни лица от населените места в Община Девин, като 56 от тях са били с трудова заетост от 6 часа на ден, а 120 – с четири часа на ден по Национална програма „От социални помощи към заетост”
- Осигурена заетост на 15 безработни лица от общината за 6 месеца по „Регионална програма за заетост”
- Осигурена заетост на 1 лице за 9 месеца по програма „Старт в кариерата”
- Осигурена заетост за срок от 12 месеца на 238 лица, преминали и успешно завършили професионалното си обучение за длъжности „Строителен работник”, „Огняр”, „Електромонтьор”, „Работник пътища”, „Градинар”, „Спасители при бедствия аварии и катастрофи” и за 9 месеца за длъжност „Планински водач/гид” по проект „Заявки за разкриване на нови работни места по схема „Развитие”
- Осигурена заетост на 50 на лица на длъжности: „Дърводелец, поддръжка”, „Помощник-готвач” и „Огняр” по проект „Подкрепа за заетост”
- Приключил проект - „Нов избор-развитие и реализация”
- Осигурена заетост на 8 лица за период от 6 месеца по проект „Ново начало – от образование към заетост”
- Работещ Център за обществена подкрепа (ЦОП) на територията на община Девин

финансирани със средствата на Европейския съюз

- Активно търсене на социални услуги от гражданите на територията на община Девин
- Възстановено лечебно заведение на територията на община Девин
- Пълна подкрепа от страна на сегашната местна власт за възстановяването и функционирането на МБАЛ-Девин
- Осигуряване на безплатни общински жилища на медицинските кадри, свързани с МБАЛ-Девин
- Функциониращ медицински център на територията на община Девин
- Наличие на Спешна помощ

ВЪЗМОЖНОСТИ

- Разработване на стратегия, насочена към постигане на по-добра трудова заетост на жителите на територията на община Девин
- Предприемане на мерки, насочени към младите хора и тяхното оставане и реализиране в община Девин
- Ремонтване, обзавеждане и оборудване на читалища, детски градини и училища на територията на община Девин
- Осигуряване на целогодишно функциониране и заетост на сграда - "Дом на културата" – предимно за събития с културен характер
- Откриване на спортни площадки и спортна зала
- Осигуряване на допълнителна квалификация на всички/ част от педагогическите кадри на територията на община Девин
- Изграждане на Център за деца и възрастни с увреждания
- Отваряне на допълнителни обществени трапезарии за жителите на населените места от община Девин
- Разширяване капацитета на центъра за обществена подкрепа
- Разширяване на обхвата на социални услуги, делегирани от Държавата
- Обучение на специализирани кадри за работа с деца с увреждания

ЗАПЛАХИ

- Задълбочаване на демографските проблеми и миграцията на населението
- Невъзможност за привличане/задържане на специалисти и средства за предлагане на съществуващи и нови социални услуги
- Недобра и противоречива нормативна база в областта на образованието
- Невъзможност на Общината за привличане на допълнителни финансови средства за извършване на ремонт и модернизация на читалища, училища, ЦДГ и спортни площадки на територията на община Девин
- Финансова невъзможност от страна на жителите на община Девин за ползване на предлаганите социални услуги и превръщането им в нерентабилни за Общината
- Ограничени средства от алтернативни на общинския бюджет източници за построяване и оборудване на болничното заведение
- Невъзможност за привличане и задържане на достатъчно специалисти, които да работят в здравното заведение поради поддържане на ниско трудово възнаграждение
- Ниска здравна култура на гражданите на територията на община Девин
- Продължаване тенденцията за нарастване на болното и застаряващо население на територията на община Девин
- Отсъствие на държавна стратегия за

- Разкриване на Дом за възрастни в сгради общинска собственост без да се уточнява къде - Разширяване на дейността на МБАЛ-Девин и отваряне на нови отделения за активно лечение - Изготвяне на местна стратегия за привличане и задържане на кадри, които да предоставят специализирана медицинска помощ - Разработване на конкретна и ясна антикризисна стратегия, свързана с просперитета и развитието на МБАЛ-Девин - Подобряване качеството на медицинските услуги и обслужване чрез развитие на долекуването в сферата на балнеолечението - Реконструкция и рехабилитация на амортизирана инфраструктура за: • Спазване на правилото на „златния час” и осигуряване на навременна здравна помощ • Подобряване на транспортните връзки и условия за осигуряване на пълен и по-безопасен достъп на ученици и деца до училищата и детските градини на територията на община Девин - Успешно реализиране и завършване на всички започнати проекти, финансирани със средства на ЕС	развитие на здравеопазването в труднодостъпни райони

ИНФРАСТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ, СВЪРЗАНОСТ И ДОСТЪПНОСТ
(Транспорт, енергийни мрежи, информационни и комуникационни структури, жилищен сектор)

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
- Наличие на значителен жилищен фонд в селата на територията на община Девин - Започнат проект за рехабилитация на улична мрежа село Триград и село Селча	- Лоша инфраструктура, която да свързва населените места в община Девин - Амортизирана инфраструктура във вътрешността на някои населени места - Лошо техническо състояние на обществения транспорт

- Изградени 5 фотоволтаични централи на територията на община Девин - Започнат проект „Паркоустройствен проект и благоустройство на гр. Девин - Реализиран проект за основен ремонт на сграда в с. Осиково - кв. 8 по ПУП на с. Осиково - Осъществен ремонт на сградите на кметства в кв. Настан, с. Брезе, с.Триград - Осъществен ремонт на сградата на банята в местността „Беденски бани” - Извършен ремонт на сградата на обществената тоалетна и място за почивка в с. Михалково - Осигуряване на училищен транспорт за ученици на територията на община Девин	- Амортизиран сграден и жилищен фонд - Ниска енергийна ефективност на жилищни, обществени и производствени сгради, както и незначително използване на ВЕИ
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
- Ремонт* на инфраструктурата, която свързва населените места на територията на община Девин - Благоустрояване на централните и крайни квартали (асфалтиране на неасфалтираните улици) на територията на град Девин - Извършване на основен ремонт на мостовете на разклона за с. Жребево и „Шутия мост” - Разширяване съществуващия/построяване на нов гробищен парк в гр. Девин - Подобряване на енергийната ефективност на сградния фонд на територията на община Девин - Поставяне на соларни панели от пещерата „Дяволското гърло” до Центъра за по-добра енергийна ефективност	- Ограничени финансови средства от алтернативни форми на финансиране за: • реконструкция и ремонт на вътрешни улични мрежи • за реконструкция и ремонт на инфраструктурата между населените места на територията на община Девин • за продължаване на благоустрояването на жилищните квартали и сгради, за подобряване на енергийната ефективност на сградите - Некоректни изпълнители на обществени поръчки за рехабилитация, реконструкция и изграждане на пътна и водна инфраструктура

ТУРИЗЪМ

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
- Благоприятни физикогеографски Дадености за развитие на туризъм: • красива природа	- Недостатъчно познаване на нуждите на туристите; - Недостатъчна информираност у

• отлични климатични условия • наличие на лечебни минерални води • природни феномени и пещери • естествени красиви местности с рядко срещана флора и фауна • множество защитени територии - Наличие на антропогенни ресурси – богато културно-историческо наследство - Наличие на екопътеки - Екологично чист район - Гостоприемно местно население - Готовност на общинските власти за партньорство - Активни частни предприемачи, които развиват алтернативни форми на туризъм - Наличие на разнокатегорийна настанителна база - Наличие на балнеологични курортни центрове и инфраструктура за балнео и СПА туризъм - вътрешни и външни басейни, наличие на медицински специалисти - Традиции в организирането на индивидуален лов от ДЛС "Извора" - Отлични условия за риболовен туризъм - Традиции в конния туризъм - Традиции в предлагането на пещерен туризъм - Вкусна местна храна	- потребителите; - относно възможностите на региона - Затруднено обслужване на туристите поради липса на информационен център; - Липса на информация в интернет относно възможностите на региона; - Слаба рекламна и комуникационна политика; - Липса на добре подготвени кадри в туризма (основно - слаба чуждо-езикова подготовка); - Недостатъчно партньорство между заинтересованите страни - частни инвеститори, неправителствен сектор и общински власти; - Недобра връзка между хотелиерите и музея /музейната сбирка/ на територията на Devin; - Лоша транспортна инфраструктура - Недостатъчно атрактивни културни събития, които да привлекат туристи; - Отсъствие на съпътстващ туристически продукт; - Липса на добра туристическа интерпретация относно културно-историческото наследство; - Липса на архитектурни и археологически паметници с национално значение;
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
- Утвърждаване на гр. Devin, като СПА и балнеологичен център и популяризиране на останалите възможности за туризъм – подобряване снабдяването с минерална вода Изучаване и популяризиране на културното Наследство - Социализиране и популяризиране на нови атрактивни туристически места/обекти; - Създаване на ярки събития/фестивали, които да привличат туристи; - Изграждане на партньорства с	- Недостатъчен финансов ресурс - липса на частни инвестиции, слабо усвояване на средства от донорски програми, недостатъчно средства в общинския бюджет - Ненадграждане на резултатите от завършени проекти в областта на туризма - Засилваща се конкуренция от страна на съседни дестинации /Широка лъка, Чепеларе, Момчиловци, Източни Родопи, / - Променлива нормативна база - намаляване на приходите в общинския бюджет - Предоставяне на услуги с качество под очакванията на туристите и ниска конкурентоспособност на сектора

- туроператори и природозащитни организации като БДЗП (партньор на Bird Life International за България и др.) - Реализиране на ефективна рекламна политика - Подобряване на партньорството между местните предприемачи, НПО и общинска администрация - Създаване на силен бранд на местния туризъм в отговор на засилващата се конкуренция - Затвърждаване на позициите на общината на традиционните пазари и излизане на нови такива - Побратимяване с градове в Гърция и др. европейски страни - Привличане на външни инвестиции - Изграждане на нова и реконструкция на съществуваща инфраструктура - Разработване на туристически продукт, за който има потенциално търсене; - Подобряване на обслужването в туризма и качеството на предоставяните услуги - Повишаване квалификацията на кадрите и въвеждане на стандарти за качество - Създаване на специална карта с маршрутите на културни, природни и исторически забележителности, предназначена за туристи - Обновяване и популяризиране на старата част на с. Беден, представляваща архитектурен паметник за региона; - Изграждане на етнографски комплекс и оползотворяване на потенциала на фолклорния, културния и селския туризъм	- Влошаване на екологичната обстановка - Спад на туристическия поток, като резултат от влошено водоснабдяване - Намаляване на туристическия поток поради влошаване на икономическото състояние на туристите - Задълбочаване на демографските проблеми и миграцията на населението - Задълбочаване на тенденцията за наличие на нелицензирани обекти

ЕКОЛОГИЧНО СЪСТОЯНИЕ

(Състояние на околната среда, защитени местности, управление на отпадъци)

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
- Наличие на защитени зони, защитени територии и богат горски фонд - Защитени видове животни - Развиващ се екотуризъм - Използване на регионално депо към с. Барутин	- Замърсяване на околната среда с ТБО - Замърсяване на повърхностите води, породено от отсъствието на пречиствателни станции на територията на община Devin - Недостатъчно ефективно управление на водния ресурс
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
- Изграждане на подпорни стени по речното корито на всички населени места - Изграждане на допълнителни пречиствателни съоръжения - Изграждане на екопътеки – „Гьоврен-Чамла” и „Османов вир – Куралъ-Чамла” - Изграждане на екопътеки от с. Брезе - м. „Синора – м. „Гьола”, Беденски бани – Брезе – м. „Ченгене къшк” - Изграждане на еко пътека от с. Селча към м. „Калето” до м. „Пещерите” - Изграждане на екопътека до Параклис „Св.Георги” - Проучване и осигуряване достъп до пещера в м. „Поляната” - Подобряване ефективността на управлението на извор „Балдаран”	- Влошаване състоянието на околна среда на територията на община Devin - Поява на нерегламентираните сметища на територията на община Devin - Недостатъчно средства, насочени едновременно към опазване и третиране на околната среда спрямо принципите на устойчивото развитие

МЕСТНО САМОУПРАВЛЕНИЕ

(Общинско управление, административен капацитет)

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
- Стартиране на проект за сътрудничество по Оперативна програма „Югоизточна Европа”, който цели насърчаването на предприемачеството в областта на културното и природно наследство - Подобряване на ефективността на Общинска администрация чрез разработване на функционален анализ, устройствен правилник, вътрешни правила за управление на	- Недостатъчна комуникация между Общината, гражданите и бизнеса - Все още недостатъчна прозрачност по отношение на дейността на Общината - Ненапълно използвани възможности за ангажиране на стажанти в общинска администрация (напр. По програма „Старт в кариерата” и др.) - Необходимост от подобряване на комуникацията и координацията между Общинска администрация и Общински

риска и организация на административното обслужване - Проведени обучения на служители от общината за работа с новите вътрешни правила - Предоставяне на 186 административни услуги на обслужване на принципа на „едно гише“ чрез фронт-офис	съвет на община Devin - Недобро структуриране на приоритетите пред развитието на община Devin - Недостатъчна информация за текущи програми и проекти, предназначена за гражданите и частния сектор - Отсъствие на конкретни цели, насочени към подобряване на административното и комплексно обслужване на територията на общината в действащия към период 2007-2013 г. Общински план за развитие на община Devin - Необходимост от подобряване на административния капацитет за разработване на общински проекти - Недобро техническо обезпечение на общинска администрация на територията на община Devin - Слабо участие на граждани и други заинтересовани страни в местния живот на Общината - Недостатъчно използване на публично-частни партньорства при реализиране на проекти от община Devin
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
- Подобряване на административните услуги - Повишаване на административния капацитет на служителите в общината (обучения, семинари) - Формулиране на ясни и измерими цели, обвързани с подобряването на административното обслужване и капацитет, които да присъстват в Общински план за развитие на община Devin за периода 2014-2020 г. - Организиране на граждански дискусии, срещи на местната власт с граждани, неправителствени организации и представители на бизнеса, организиране на обществени обсъждания - Разработване на други, освен ОПР, стратегически документи, които са насочени към подобряване на административното и комплексно	- Забавяне стартирането на новите Оперативни програми - Финансова невъзможност на община Devin да съфинансира кандидатстването по проекти за подобряване на административния капацитет на служителите на общинска администрация - Текучество на административни кадри и липса на приемственост между тях - Недостатъчна активност от страна на жителите, неправителствените организации и частния сектор на община Devin при организиране на публични граждански дискусии, обществени обсъждания и срещи с представители на местната власт - Липса на активност от страна на бизнес сектора при създаване и реализиране на общи проекти с местната власт - Трудности от административен и финансов характер при реализиране на регионално, транснационално и международно

обслужване на територията на община Девин

- Регулярно актуализиране на Интернет-сайта на община Девин с информация за текущи и бъдещи проекти, по които общината е кандидатствала и такива, които биха могли да бъдат от полза за гражданите и бизнеса
- Създаване на връзки с бизнес сектора
- Създаване на контакти и осигуряване на регионално, транснационално и международно сътрудничество по проекти от общ интерес за общината и останалите участници

сътрудничество

- Промяна на политическата конюнктура

3 ВИЗИЯ, МИСИЯ, ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДЕВИН ЗА ПЕРИОДА 2014 - 2020 г.

3.1 Стратегическа рамка за планиране и програмиране на регионалното развитие на община Девин (2014-2020 г.) и постигането на приемственост

Общинският план за развитие е документ за стратегическо планиране, който цели постигане на устойчиво и интегрирано развитие на местно ниво. В този смисъл, той е разработен в съответствие с действащата до края на 2015 г. и бъдещата Областна стратегия за развитие на област Смолян, Регионалния план за развитие на Южен централен район (2014-2020), Националната стратегия за регионално развитие (2012-2022), Националната програма за реформи (2011-2015), Националната програма за развитие България 2020, стратегията „Европа 2020“, както и Общинския план за развитие на община Девин за периода 2007-2013, неговата актуализация и съществуващите секторни местни стратегии.

3.1.1 Съответствие с целите и приоритетите на Европейския съюз в областта на регионалната политика и стратегия „Европа 2020“

Регионалната политика на Европейския съюз, наречена още кохезионна политика, в рамките на периода 2014-2020 г. подкрепя създаването на работни места, укрепването на конкурентоспособността, икономическия растеж, и подобряването на качеството на живот и устойчивото развитие. Тя е насочена към намаляване значителните икономически, социални и териториални различия, които все още съществуват между европейските региони. Днес, политиката за развитие на европейските региони има за цел да допринесе за постигането на единадесет тематични цели:

1. *Научни изследвания и иновации*
2. *Информационни и комуникационни технологии (ИКТ)*

3. *Конкуренетоспособност на малките и средните предприятия (МСП)*
4. *Преход към икономика с ниски емисии на въглероден двуокис*
5. *Приспособяване към изменението на климата, предотвратяване и управление на рисковете*
6. *Опазване на околната среда и ефективно използване на ресурсите*
7. *Устойчив транспорт и отстраняване на затрудненията в ключовите мрежови инфраструктури*
8. *Заетост и подпомагане на мобилността на работната сила*
9. *Социално приобщаване и борба с бедността*
10. *Обучение, умения и учене през целия живот*
11. *Изграждане на институционален капацитет, ефективни и ефикасни държавни администрации*

С оглед на специфичните характеристики, валидни за община Девин в икономическия и социален анализ, настоящият стратегически документ е насочен най-вече към следните тематични цели: ТЦ 3, ТЦ 6 и групата ТЦ 7-11.

Основният стратегически документ на ниво Европейски съюз, който задава рамка на развитие до 2020 г. е стратегията „Европа 2020“. На базата на него всички държави-членки на ЕС и техните райони работят за очертаване политиките си за развитие, като част от общ механизъм за обединяване на целите им с целите, поставени на европейско ниво. Стратегията „Европа 2020“ за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж адресира очакваните резултати от развитието до 2020 г. по отношение на заетостта, иновациите, образованието, борбата с глобалните заплахи от климатични промени и енергийна зависимост, бедността.

В рамките на стратегията са маркирани 5 стратегически цели с конкретните количествени индикатори за постигането им:

1. **Трудова заетост** (работа за 75 % от хората на възраст между 20 и 64 години)
2. **НИРД и иновации** (инвестиране на 3 % от БВП на ЕС (публичен и частен сектор взети заедно в научноизследователска и развойна дейност и иновации)
3. **Климатични промени и енергия** (намаляване на емисиите на парникови газове с 20 % (или дори с 30 %, ако бъдат изпълнени условията) спрямо 1990 г., добиване на 20 % от енергията от възобновяеми енергийни източници, увеличаване на енергийната ефективност с 20 %.
4. **Образование** (намаляване на процента на преждевременно напусналите училище до под 10 %, поне 40 % от 30-34-годишните със завършено висше образование)
5. **Бедност и социално изключване** (поне 20 милиона по-малко бедни или застрашени от бедност и социално изключване хора).

Общинският план за развитие на община Девин за периода 2014-2020 г. има за цел да допринесе в най-голяма степен за постигането на цели 1, 4 и 5.

3.1.2 Съответствие с проект на Споразумение за партньорство на Република България, очертаващо помощта от Европейските Структурни и Инвестиционни фондове за периода 2014-2020 г.

Политиката на сближаване на ЕС за периода 2014-2020 г. чрез Общата стратегическа рамка на практика осигурява единен източник с насоки за всички пет европейски фонда (ЕФРР, ЕСФ, Кохезионен фонд, ЕЗФРСР и ЕФМДР). Националните, регионални и местни власти, спазвайки принципа на партньорство, използват тази рамка като основа за изготвяне на стратегия за Споразумение за партньорство, поемайки ангажимент за принос към постигането на общоевропейските цели в стратегията „Европа 2020“ и Стратегията на ЕС за Дунавския регион. Предвид заключенията от анализа на различията, потребностите за развитие и потенциала за растеж в Споразумението за партньорство на България, са формулирани четири стратегически взаимно-допълващи се приоритети за финансиране: три по направленията на стратегията Европа 2020 за приобщаващ, интелигентен и устойчив растеж; един с хоризонтален характер; както и едно стратегическо териториално измерение:

- ✓ **Стратегически приоритет 1:** Образование, квалификация и заетост за приобщаващ растеж
- ✓ **Стратегически приоритет 2:** Научни изследвания, иновации и инвестиции за интелигентен растеж
- ✓ **Стратегически приоритет 3:** Свързаност и зелена икономика за устойчив растеж
- ✓ **Стратегически приоритет 4 (хоризонтален):** Добро управление и достъп до качествени обществени услуги
- ✓ **Стратегическо измерение (териториално):** Пространствено измерение и политики за местно развитие:
  - а) интервенции според спецификата на териториите (градовете, селските райони, териториите, зависими от рибарството, територии с туристически потенциал);
  - б) допълнително териториално измерение на секторните политики при програмирането, приложимо в различна степен за всички приоритети за финансиране (напр. здравна, образователна, социална, екологична инфраструктура от регионално и местно значение).

Стратегическата рамка на ОПР на община Devin (2014-2020г.) е хармонизирана с посочените цели.

3.1.3 Съответствие с Националната програма за развитие на България 2020

Представлявайки интегриран рамков документ, който очертава политиките за развитие на България за периода до 2020 г. в пълно съответствие със стратегията Европа 2020, Националната програма за развитие България 2020, обхваща пълния спектър от действия на правителството за социално-икономическото развитие на страната. Програмата служи за отправна точка при разработването на програмни документи за целите на достъпа до конкретен финансов ресурс. Програмата поставя постигането на три основни цели:

1. *Повишаване на жизнения стандарт чрез конкурентоспособно образование и обучение, създаване на условия за качествена заетост и социално включване и гарантиране на достъпно и качествено здравеопазване.*
2. *Изграждане на инфраструктурни мрежи, осигуряващи оптимални условия за развитие на икономиката, качествена и здравословна околна среда за населението.*
3. *Повишаване на конкурентоспособността на икономиката чрез осигуряване на благоприятна бизнес среда, прилагане на иновативни решения и повишаване на ресурсната ефективност.*

За постигането на целите са определени осем приоритета на националната политика за развитие:

1. Подобряване на достъпа и качеството на образованието и обучението, както и развитие на качествените характеристики на работната сила.
2. Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване.
3. Постигане на устойчиво интегрирано развитие и използване на местния потенциал.
4. Развитие на аграрния отрасъл за осигуряване на хранителна сигурност и за производство на продукти с висока добавена стойност при устойчиво управление на природните ресурси.
5. Подкрепа на иновационните и инвестиционните дейности за повишаване на конкурентоспособността на икономиката.
6. Укрепване на институционалната среда за по-висока ефективност на публичните услуги за гражданите и бизнеса.
7. Енергийна сигурност и независимост, повишаване на ресурсната ефективност.
8. Подобряване на транспортната свързаност и достъпа до пазари.

Чрез изпълнението на плана най-съществени ще бъдат ефектите по отношение качеството на образованието, обучението и характеристиките на работната сила, намаляването на бедността и насърчаването на социалното включване, както и подобряване на транспортната свързаност и достъпа до пазари. Повишаването на конкурентоспособността на икономиката ще бъде по-скоро резултат от подпомагането на устойчивото развитие на местния бизнес и привличането на външни инвестиции, отколкото от дейностите, свързани с НИРД, поради ограничените възможности за развитие на иновациите на територията на община Девин.

3.1.4 Съответствие с Националната програма за реформи (2011-2015 г.)

Национална програма за реформи на Република България (2011-2015 г.) е изготвена в изпълнение на одобрената от Европейския съвет през юни 2010 г. стратегия „Европа 2020“ и в съответствие с новия инструмент за по-добра координация на икономическите политики в рамките на Европейския съюз, т. нар. „Европейски семестър“. Програмата е насочена към ключови въпроси с приоритетен характер, като изхожда от текущите нужди и предизвикателства пред малка и отворена икономика като българската, която, с цел да успее по-бързо да се възстанови от последиците на

кризата, следва изцяло да преориентира политиката си към повишаване на конкурентоспособността, така че в максимална степен да се възползва от икономическото възстановяване на своите основни търговски партньори. Предвид изходната позиция на страната е твърде трудно да се определят само няколко приоритетни области, където да бъдат насочени усилията на икономическата политика. И все пак, като такива биха могли да бъдат посочени:

1. По-добра инфраструктура - по-добра свързаност с Европа, устойчиви и конкурентоспособни региони, с достъпни услуги и по-добра свързаност помежду им и с по-слабо развитите територии, запазване и утвърждаване на българското културно-историческо наследство и природно богатство.
2. Конкурентоспособна младеж - намаляване на дела на рано напусналите училище, увеличаване броя на младите хора, завършили висше образование, стимулиране на младите учени, реализация на младите хора в България.
3. По-добра бизнес среда в ЕС - най-ниска данъчна тежест за бизнеса и домакинствата в ЕС, по-висока заетост, повече инвестиции (вкл. в НИРД и иновации), фискална стабилност.
4. По-голямо доверие в държавните институции – ефективна съдебна система и гарантиране на върховенството на закона, защита на интересите на гражданите и бизнеса, социална справедливост и сигурност.

Настоящият документ акцентира върху всички приоритетни области.

3.1.5 Съответствие с Националната концепция за пространствено развитие (2013-2025)

Националната концепция за пространствено развитие (НКПР) е средносрочен документ с период на действие от 2013 до 2025 г., който цели да подпомогне правилното насочване на средствата по оперативните програми в следващия програмен период от 2014-2020 г. към зони с натрупани диспропорции, но и към такива с най-подходящи условия и неизползван потенциал. В документа са отчетени най-важните приоритети в транспортно-комуникационната и инженерно-техническата инфраструктура, които са от изключително значение за обвързаността на страната със съседните страни и региони и за отварянето на страната към глобализацията се свят.

Съгласно избраната визия са очертани следните стратегическите цели на НКПР:

1. Стратегическа Цел 1 *“Интегриране в европейското пространство”*
2. Стратегическа Цел 2 *“Полицентрично териториално развитие”*
3. Стратегическа Цел 3 *“Пространствена свързаност и достъп до услуги”*
4. Стратегическа Цел 4 *“Съхранено природно и културно наследство”*
5. Стратегическа Цел 5 *“Стимулирано развитие на специфични територии” (крайбрежни Черноморски, крайбрежни Дунавски, планински гранични и периферни)*
6. Стратегическа Цел 6 *“Конкурентоспособност чрез зони за растеж и иновации”*

Стратегическата рамка на общинския план за развитие адресира в пълна степен посочените стратегически цели.

3.1.6 Съответствие с Националната стратегия за регионално развитие (2012-2022 г.)

Националната стратегия за регионално развитие (НСРР) (2012 – 2022 г.) е основният документ, който определя стратегическата рамка на държавната политика за постигане на балансирано и устойчиво развитие на районите на страната и за преодоляване на вътрешнорегионалните и междурегионалните различия и неравенства в контекста на общеевропейската политика за сближаване и постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. НСРР определя дългосрочните цели и приоритети на политиката за регионално развитие, която има интегрален характер, дава възможност за координация на секторните политики на територията и съдейства за тяхното синхронизиране. С оглед на изходното състояние са определени четири стратегически цели:

- 1. Икономическо сближаване в европейски, национален и вътрешнорегионален план чрез развитие на собствения потенциал на районите и опазване на околната среда.*
- 2. Социално сближаване и намаляване на регионалните диспропорции в социалната сфера чрез създаване на условия за развитие и реализация на човешкия капитал*
- 3. Териториално сближаване и развитие на трансграничното, междурегионалното и транснационалното сътрудничество*
- 4. Балансирано териториално развитие чрез укрепване на мрежата от градове-центрове, подобряване свързаността в районите и качеството на средата в населените места.*

Стратегическата рамка на ОПР на община Devin (2014-2020г.) ще допринесе за постигането на всички посочени цели.

3.1.7 Съответствие с Регионалния план за развитие на Южен Централен район

Стратегическият документ поставя постигането на следните стратегически цели:

Стратегическа цел 1: *Икономическо сближаване в национален и вътрешнорегионален план, базирано на щадящо/екологосъобразно ползване на собствени ресурси;*

Стратегическа цел 2: *Социално сближаване и намаляване на междуобластните неравенства чрез инвестиции в човешкия капитал и социална инфраструктура;*

Стратегическа цел 3: *Развитие на транс-гранично и транс-национално сътрудничество в принос на икономическото и социалното развитие и сближаване;*

Стратегическа цел 4: *Балансирано териториално развитие чрез укрепване на градовете-центрове, подобряване свързаността в района и качеството на средата в населените места.*

Изпълнението на настоящия документ пряко ще допринесе за постигането на посочените цели.

3.1.8 Съответствие с Областна Стратегия за развитие на област Смолян (2005 - 2015)

Посоченият документ цели главно постигне висока степен на социално-икономическо развитие на област Смолян в условията на устойчиво и балансирано развитие на районите в Република България и си поставя следните стратегически цели:

1. *Подобряване на инфраструктурата за развитие на комуникациите в област Смолян;*
2. *Развитие на икономика, насочена към хората и бизнеса;*
3. *Природни ресурси – в полза на хората;*
4. *Общество, институции и партньорство.*

Общинският план за развитие на община Devin пряко допринася за постигане на целите на областната стратегия, като отчита в пълна степен посочените приоритети за развитие и интегрира решенията на областната стратегия на местно ниво.

3.1.9 Приемственост с Общински план за развитие на община Devin за периода 2007-2013 г.

Настоящият документ е изготвен в съответствие с ОПР на община Devin за периода 2007 – 2013 г., чиято главна цел е да продължи усилията на изграждане на устойчиво и балансирано развитие на общината, повишаване производителността на труда във всички сектори на икономиката и управлението и значимо подобряване качеството на живот. В ОПР 2007-2013 бе предвидено постигане на главната цел посредством последователното реализиране на следните стратегически цели:

1. *Развитие и утвърждаване на община Devin като национален и международен балнеологичен и туристически център;*
2. *Развитие на разнообразни форми на съвременен туризъм;*
3. *Развитие на дребния и среден бизнес;*
4. *Развитие на екологосъобразно селско стопанство;*
5. *Подобряване на транспортната инфраструктура на Общината;*
6. *Развитие на електроенергийна система;*
7. *Развитие на водостопанската система;*
8. *Повишаване на телекомуникационните и съобщителни връзки;*
9. *Благоустрояване на населените места;*
10. *Подобряване на екологичната обстановка, запазване на екологичното равновесие и съхраняване на биоразнообразието;*
11. *Подобряване на социалната инфраструктура;*
12. *Осигуряване на качествено здравно и социално обслужване;*
13. *Подкрепа и развитие на образованието и културата;*

14. Социално включване на етническите малцинства;
15. Осъществяване на транс-гранично, транс-национално и европейско сътрудничество.

Настоящият документ запазва и доразвива изведените основни изводи на база проведената междинна оценка на изпълнението на ОПР за предходния период и генерира нови и актуални идеи за подобряване на социално-икономическата конюнктура в община Devin.

3.1.10 Приемственост с приети общински секторни стратегически документи

Настоящата стратегическа рамка е хармонизирана с приоритетите и целите на следните местни секторни стратегически и планови документи:

1. Програма за управление на дейностите по отпадъците на община Devin 2005-2015 г.;
2. Годишна програма за развитие на читалищната дейност в община Devin за 2014 г.);
3. Стратегия за развитие на социалните услуги в община Devin през периода 2011-2015 г. и др.

3.2 Основни принципи

Изготвянето на стратегическия документ е хармонизирано с утвърдените принципи на стратегическо планиране на местното развитие, от които основни са:

- ✓ Обвързаност на планираните мерки по между си за съвместно подобряване на местното развитие;
- ✓ Съответствие с принципите и правилата за прилагане на структурните инструменти в областта на регионалната политика на ЕС;
- ✓ Координация и съгласуваност с европейските, националните и местните политики за конкуренция, опазване и подобряване на околната среда и равните възможности;
- ✓ Информираност и публичност на процесите на планиране и програмиране, финансиране, изпълнение, наблюдение и оценка в областта на интегрираното регионално и местно развитие;
- ✓ Съфинансиране и допълняемост на местните собствени финансови ресурси за развитие със средства от държавния бюджет, фондовете на ЕС и други публични и частни източници;
- ✓ Концентрация на усилията, човешките ресурси и финансовите средства за осъществяване на належащите в стратегията цели;
- ✓ Отвореност за допълнения и адаптивност на стратегическите намерения към бързо променящите се условия на средата, в която ще се реализира стратегията;
- ✓ Партньорство между всички институции, заинтересовани лица и структури на гражданското общество в процеса на реализиране на стратегическите намерения.

3.3 Подход

Стратегическите цели показват посоката за развитие за времеви хоризонт на стратегията в основните проблемни области – икономическо развитие, социална сфера и здравеопазване, околна среда, инфраструктура, култура, образование и др. Секторните анализи и Проблемния (SWOT) анализ очертават голям брой проблеми и възможности за подобряване на социално-икономическата конюнктура в община Девин. От друга страна ограничеността на средствата и ресурсите налага съсредоточаване на усилията по приоритети. Изборът на приоритети за устойчивото и балансирано развитие на общината е подчинено на няколко важни критерия като надграждане на силните страни и изграждане на конкурентни предимства на национално ниво, острота на идентифицираните проблеми, неотложност и налични възможности за тяхното разрешаване, връзка и взаимодействие на дадения проблем с други такива. В рамките на всеки приоритет са формулирани специфични цели и мерки, включващи сходни по характер конкретни дейности, насочени към постигането на дефинираните в стратегията цели.

Планираните мерки ще надградят и подчертаят силните характеристики на Общината, преодолявайки слабостите и заплахите пред нейното развитие.

3.4 Мисия и визия на община Девин

Мисията и визията се считат за основополагащи принципи на една организация. Тяхното определяне е важна част от протичането на управленския процес, тъй като наличието им прави по-вероятен успеха на организацията. За целите на настоящия Общински план за развитие следва да отбележим, че тъй като предмет на анализа е Община, а не организация в смисъла на стопанска организация, не може да се говори за класически „успех“, под който изцяло да разбираме постигане само на икономически цели. Основна роля и задача на Общината е да предоставя и повишава качеството на публичните услуги, предназначени за местната общност, като защитава и реализира публичен интерес, а не изцяло икономически.

С понятието „**мисия**“ се поставя, освен въпроса за главната цел, поради която една организация съществува, но и в името на какво съществува, какво е нейното уникално предимство пред другите организации. Мисията дава отговор на въпросите „Кои сме ние“ и „Каква е нашата роля в обществото“. В нейното съдържание трябва да фигурират принципите, убежденията и ценностите на организацията. Проектирането на мисията в една организация е условие за постигане на определени резултати, осигуряване единомислие по отношение на целите в организацията, задаване основата на организационния климат, улесняване трансформирането на целите и задачите в работна структура, като осигури разпределението на задачите до отговорните елементи в организацията.

Възприетата за периода 2007-2013 г. мисия на община Девин е разписана в Устройствения правилник на Общинска администрация - община Девин и звучи по следния начин:

„Мисията на общинска администрация Девин е да предоставя качествени обществени услуги, които да спомогнат да се повиши качеството на живот и да се удовлетворят потребностите на живеещите на територията на общината. Общинската администрация се стреми да удовлетворява нуждите на обществеността чрез създаване и поддържане на ефективни партньорства, привличане и задържане на компетентни и мотивирани сътрудници и използване на стратегическото планиране.“

„Визията“ на община Девин представлява образец за желано и достижимо състояние, дава информация за това къде институцията иска да бъде в обзримото бъдеще, как вижда себе си след няколко години и какво иска да е променила в своята дейност през тези години.

Формулирането на визията предопределя мисията, дългосрочните и краткосрочните цели, политиката, която ще води организацията, за да постигне тези цели и конкретния план за тяхното изпълнение. Визията служи като ориентир, отправен напред във времето към това, което се стреми да реализира Общината. Наличието на ясна визия помага на местната власт да очертае пътя, по който да мине, за да реализира кратките, средносрочните и дългосрочните цели, които си поставя. Благодарение на наличието на ясна визия се определят методите за комуникация, източниците на финансиране, към които ще се насочи Община Девин и партньорите, които е необходимо да привлече.

За всяка отделна област на политика на публичната институция се определят визията и съответните стратегически цели, които пряко произтичат от тези на секторните и хоризонтални стратегии. Визията гарантира, че политиката е ситуирана в руслото на общата желана посока на развитие, от която институциите на местно самоуправление не бива да излизат.

Визията за развитие на Общината за предходния програмен период 2007-2013 г. е:

„ОБЩИНА ДЕВИН – ПРИВЛЕКАТЕЛНА ЗА ТУРИЗЪМ, БАЛНЕОЛЕЧЕНИЕ И ОТДИХ“

През новия програмен период 2014-2020 г. е възприета следната формулировка на визия за развитие на община Девин:

ОБЩИНА ДЕВИН – МОДЕРНА ОБЩИНА И ТУРИСТИЧЕСКИ ЦЕНТЪР С УСТОЙЧИВИ ПОЛИТИКИ ЗА РАЗВИТИЕ

Настоящият стратегически документ има за задача да фокусира управленските процеси, създавайки рамката за използването на наличните ресурси по начин, по който община Девин едновременно да възстанови икономическата си жизнеспособност и да заеме водещо място в местното развитие. С неговата реализация се цели да се преодолее изоставането и икономическата криза и да се създадат трайни конкурентни предимства на Общината. В този смисъл общата цел за развитие на Община Девин в периода 2014 – 2020 г. е:

Възвръщане облика и привлекателността на община Девин като място за живот с повишен стандарт, конкурентни предимства, развит потенциал на човешките ресурси, достъпна и изградена инфраструктурна и комуникационна среда.

С оглед на поставената обща цел в Общинския план за развитие на община Девин за периода 2014 - 2020 г. са дефинирани следните стратегически цели:

Стратегическа цел 1: *Стимулиране на местната икономика и открояване на конкурентните предимства и местния потенциал;*

Стратегическа цел 2: *Насърчаване на културното и туристическото развитие на базата на принципите за устойчиво местно развитие;*

Стратегическа цел 3: *Намаляване броя на застрашените от бедност и социално изключване;*

Стратегическа цел 4: *Подобряване инфраструктурата и свързаността между населените места и опазване на околната среда;*

Стратегическа цел 5: *Въвеждане на принципите за добро управление в полза на местната общност.*

Стратегическа цел 1: Стимулиране на местната икономика и открояване на конкурентните предимства и местния потенциал

Тази стратегическа цел акцентира върху основни характеристики на общината за превръщането им в конкурентни предимства на национално ниво чрез прилагане на комплексни икономически мерки. В допълнение, адресирани са потребностите на местната икономика и са предложени решения за отчетените проблеми.

За постигане на стратегическата цел ще допринесе **Приоритет 1 – Повишаване конкурентоспособността на местните икономически дейности за подобряване**

на жизнения стандарт, постигане на устойчивата заетост и по-високи доходи на населението.

Стратегическа цел 2: Насърчаване на културното и туристическото развитие на базата на принципите за устойчиво местно развитие

Тази стратегическа цел има за задача развитието на сектор Туризм, модернизирани на неговата съпътстваща инфраструктура и засилване на дела му в местната икономика, който да генерира повече приходи и доходи за Общината и населението. Отделянето на туризма като отделна стратегическа цел е обвързано с необходимостта от приоритизиране му и разработване на конкретна стратегия и визия за неговото развитие.

За постигането на стратегическата цел ще допринесе следния приоритет: ***Приоритет 2 – Ефективно използване на местния природен и културен потенциал за устойчиво развитие на туризма и постигане на продуктово разнообразие.***

Стратегическа цел 3: Намаляване броя на застрашените от бедност и социално изключване

Фокусът на третата стратегическа цел на Общинския план за развитие на Община Девин е поставен върху развитието на човешкия капитал. Залагането на тази стратегическа цел в областта на развитието на човешките ресурси, се обосновава с необходимостта от решаване на продължително проявяващи се проблеми в социалното развитие.

Посочената стратегическа цел е насочена към създаване на условия за по-ефективно използване на наличните човешки ресурси, на потенциала на изградената и на предвидената за изграждане нова социална инфраструктура за постигане на целите на интегрираното развитие на общината през новия програмен период.

Стратегическата цел включва един приоритет, който обхваща твърде широка, разнообразна, но в същото време и комплексна тематика и се нуждае от интегрирани дейности и проекти – ***Приоритет 3 – Повишаване качеството на живот, насърчаване на социалното включване, развитие на човешките ресурси и осигуряване на по-високо равнище на заетост и доходи в община Девин.***

Стратегическа цел 4: Подобряване инфраструктурата и свързаността между населените места и опазване на околната среда

Устойчивото и балансирано развитие и осигуряването на инфраструктурен, комуникационен и енергиен достъп на териториите е част от основната политика на Европейския съюз, която цели да допринесе за комплексното социално-икономическо развитие и за намаляване на регионалните различия.

Формулиран е един приоритет – **Приоритет 4 – Изграждане и модернизиране на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда**, който да допринесе за постигането на целта.

Стратегическа цел 5: Въвеждане на принципите за добро управление в полза на местната общност

Подобряването на институционалния капацитет и достъпа до ефективни публични услуги са необходими условия за създаването на благоприятна бизнес и социална среда за по-висока конкурентоспособност, социално сближаване и икономически растеж. Въвеждането на електронното правителство, качествените и ефективни обществени услуги за гражданите и бизнеса, както и ефективността на администрацията все още са значителни предизвикателства за община Devin. Изведен е един приоритет, който да улесни постигането на целта – **Приоритет 5 - Постигане на ефективно и ефикасно местно самоуправление с широко гражданско участие.**

3.5 Приоритети

Предвид идентифицираните силни и слаби характеристики на Община Devin, маркираните възможности и заплахи пред нейното развитие и поставените стратегически цели са определени няколко приоритетни области, към които ще бъдат насочени усилията на социално-икономическата политика за по-устойчиво и балансирано развитие. Това са следните приоритети:

1. **Приоритет 1:** Повишаване конкурентоспособността на местните икономически дейности за подобряване на жизнения стандарт, постигане на устойчивата заетост и по-високи доходи на населението
2. **Приоритет 2:** Ефективно използване на местния природен и културен потенциал за устойчиво развитие на туризма и постигане на продуктово разнообразие
3. **Приоритет 3:** Повишаване качеството на живот, насърчаване на социалното включване, развитие на човешките ресурси и осигуряване на по-високо равнище на заетост и доходи в община Devin
4. **Приоритет 4:** Изграждане и модернизиране на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда
5. **Приоритет 5:** Постигане на ефективно и ефикасно местно самоуправление с широко гражданско участие

Приоритет 1: Повишаване конкурентоспособността на местните икономически дейности за подобряване на жизнения стандарт, постигане на устойчивата заетост и по-високи доходи на населението

Повишаването на конкурентоспособността на регионалната икономика, на отделните ѝ сектори и фирми е от изключителна важност за постигане на устойчива заетост, повишаване на реалните доходи и жизнения стандарт на жителите на община Devin.

Реализирането на приоритета ще доведе до подобряване конкурентоспособността на традиционни отрасли за община Devin – бутилиране на вода, леката и хранителновкусова промишленост, горското стопанство, дърводобив и дървопреработка и др. като същевременно ще гарантира повишаването на степента на устойчиво и ефективно използване на местните ресурси в отраслите.

Финансовото подпомагане за увеличаване на конкурентоспособността на малките и средни предприятия във всички сектори е основна политика в рамките на помощта от ЕС, особено чрез интервенции, стимулиращи цялостното подобряване на бизнес средата, повишаване на производителността, улесняване на достъпа до нови пазари, осигуряване на интернационализация на българските фирми. От изключителна важност е съкращаването на пътя до крайните клиенти, разработване, пазарна реализация и маркетинг на нови продукти, процеси, услуги и бизнес-модели, както и засилено навлизане и обмен на пазарни иновации. В този контекст фирмите и предприемачите от Община Devin трябва да бъдат подпомогнати да се възползват от тези условия и възможности за подкрепа.

Усилията ще бъдат фокусирани върху предоставянето на целенасочена подкрепа за съществуващия малък и среден бизнес, повишаване на предприемаческата активност на местно ниво за създаването на нови малки и средни предприятия. По този начин създаването/привличането на нови предприятия ще има директен ефект върху повишаването на местната заетост, увеличаването на разполагаемите доходи на населението и засилването на тяхната мотивация да останат в общината.

Ще се постигне въздействие и към диверсифициране на икономическите дейности, продукти и услуги на фирмите и стопанствата в отговор на променящите се потребности на пазара, така че да се подсилят дългосрочната им устойчивост.

Достъпът до финансиране на представители на иновативния малък и среден бизнес, стартиращите и функциониращите предприятия се предвижда да се улесни чрез фондовете и програмите на Общата стратегическа рамка и различните форми на финансов инженеринг и кредити, включително заеми, гаранции, микрокредити, рисков капитал, „мостово финансиране“ и други.

Мерките към този приоритет имат за цел да засилят и процесите на трансгранично, транс-национално и европейско сътрудничество, посредством местни инициативи и действия, които водят до интегрирано териториално развитие и са обвързани с приоритетите на Общността за икономическо и социално сближаване и намаляване на

различията между регионите. С изпълнението на дейностите по този приоритет ще се ускори сближаването между община Девин и други европейски общини, като се изгради устойчива мрежа за обмен на опит и добри местни икономически практики на подходящо териториално ниво. Процесът на сближаване на слабо развити региони и общини ускорява условията за растеж и заетост благодарение на увеличеното и подобро качество на човешките и бизнес инвестиции.

Приоритетът включва три специфични цели постигането, на които ще създаде предпоставки за повишаване на конкурентоспособността на местната икономика.

Приоритет 2: Ефективно използване на местния природен и културен потенциал за устойчиво развитие на туризма и постигане на продуктово разнообразие

Туризмът се утвърди като един от основните сектори, които компенсират негативните последици на продължаващата финансово-икономическа криза, обезлюдяването на малките населени места и деградацията на местните общности.

След периода на свиване на икономическата дейност в община Девин се премина към реструктуриране на общинската икономика чрез развитие на туристическия сектор с разнообразни и съвременни форми на туризъм и стремеж за утвърждаване на Общината като национален и международен балнеологичен и туристически център. На територията ѝ съществуват богати и разнообразни природни и антропогенни туристически ресурси, които предопределят развитието на ефективни видове и форми туристически дейности с висока добавена стойност.

Развитието на инфраструктурата на културата и експонирането на културното и природно наследство в община Девин се разглеждат като предпоставка за развитие на културния и селски туризъм, които от своя страна ще допринесат за привличането на различен вид туристи.

С развитието и разширяването на възможностите в сектора се създават привлекателни работни места за всички жители на територията на Общината, и особено за младото население, което в последните години масово напуска Девин.

Привличането на нови инвеститори в община Девин, които да повишат и съживят икономически регионът е основна цел на местната власт и бизнеса. Мерките към втория приоритет са насочени към създаването на условия като инфраструктура, туристически центрове, разработване на реклама и характерен за Общината туристически продукт, които да привличат не само туристи, но и инвеститори със стратегическо за община Девин значение. В основата на тези условия е партньорството между местната власт, бизнеса, гражданите и потенциалните и настоящи инвеститори. С постигането на приоритета ще се повиши икономическата жизнеспособност и активност на местните единици на територията на община Девин, ще се увеличи заетостта и равнището на разполагаеми доход у населението.

Приоритетът включва три специфични цели, постигането, на които ще допринесе за устойчивото развитие на туризма в община Девин.

Приоритет 3: Повишаване качеството на човешките ресурси и насърчаване на социалното включване, равнището на заетост и доходи в община Девин

Мерките по този приоритет са ориентирани към разширяване на достъпа до качествено образование и квалификация, постигане на по-голяма гъвкавост на образователната система спрямо промените в пазара на труда. Цели се създаване на условия за качествена заетост, гарантираща социално включване и изграждане на адекватна инфраструктура за образование и здравеопазване, която да осигури по-добър здравен статус на населението и да засили социалното включване на изключените към момента от социалния живот групи.

Приоритетът включва мерки, които целят постигането на четири специфични цели.

Приоритет 4: Изграждане и модернизиране на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда

Развитието и модернизацията на инфраструктурата е от определящо значение за увеличаване инвестиционната атрактивност и конкурентоспособност на общината. Инфраструктурата е ключов фактор за развитието на бизнеса и източник за създаване на нови работни места. Тя има и важно значение за подобряване на условията на живот в Общината и компенсиране на нейната труднодостъпност. Проектите за развитие и модернизация на инфраструктурата се оценяват за тяхното въздействие върху околната среда, което е от особена важност за прилагане принципите на устойчивото развитие.

В този приоритет са очертани три специфични цели.

Приоритет 5: Постигане на ефективно и ефикасно местно самоуправление с широко гражданско участие

За постигане на оптимално добро управление в полза на местната общност и бизнеса, в рамките на приоритета ще се предприемат действия за подобряване на процеса на стратегическо планиране, контрол и мониторинг на местно ниво. Ще се насочат усилия за включване на гражданите и останалите заинтересовани страни в процеса на формулиране и провеждане на местните политики.

Повишаването на ефективността и ефикасността в Община Девин ще даде отражение върху процеса на предоставяне услуги на гражданите и бизнеса като не само го подобри, но и развие спрямо съвременните и актуални изисквания в тази област.

Мерките, които се предвиждат по реализиране на този приоритет целят да осигурят основа за по-добър живот на жителите на община Девин. В основата му стои разработването на качествени местни политики за развитие, които ще допринесат за

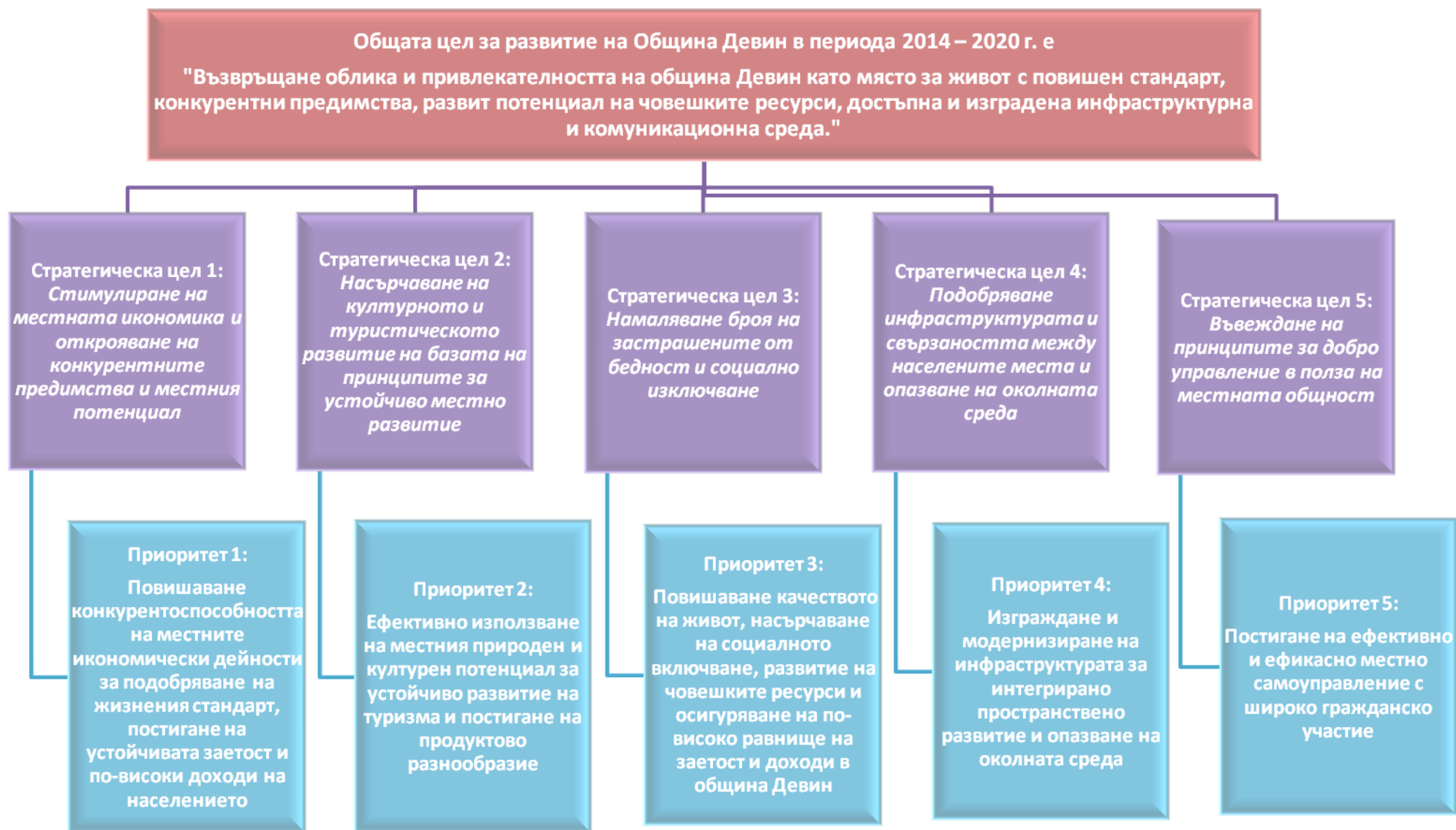
опазването на околната среда, създавайки предпоставки за устойчиво и балансирано развитие на Общината.

Приоритетът предвижда постигане на целите посредством реализирането на три специфични цели.

ОБЩНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДЕВИН 2014-2020 г.

Фигура 27: Структуриране на зависимостта между общата цел, стратегическите цели и приоритети

3.6 Специфични цели

С оглед на изведените приоритети на община Девин към всеки от тях са изведени специфични цели за постигане.

ПРИОРИТЕТ 1: ПОВИШАВАНЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА МЕСТНИТЕ ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ЖИЗНЕНИЯ СТАНДАРТ, ПОСТИГАНЕ НА УСТОЙЧИВАТА ЗАЕТОСТ И ПО-ВИСОКИ ДОХОДИ НА НАСЕЛЕНИЕТО

- ✓ **Специфична цел 1.1:** Балансирано развитие на традиционни отрасли и насърчаване на сътрудничеството между производителите
- ✓ **Специфична цел 1.2:** Подкрепа за подобряване на бизнес средата и повишаване на конкурентоспособността на малкия и среден бизнес
- ✓ **Специфична цел 1.3:** Развитие на местната икономика чрез осигуряване на транс-гранично, транс-национално и европейско сътрудничество

ПРИОРИТЕТ 2: ЕФЕКТИВНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА МЕСТНИЯТ ПРИРОДЕН И КУЛТУРЕН ПОТЕНЦИАЛ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА И ПОСТИГАНЕ НА ПРОДУКТОВО РАЗНООБРАЗИЕ

- ✓ **Специфична цел 2.1:** Балансирано развитие на туристическия продукт по цялата верига на туристическото обслужване
- ✓ **Специфична цел 2.2:** Насърчаване устойчивото развитие на разнообразни форми на туризъм
- ✓ **Специфична цел 2.3:** Създаване на условия за привличане на стратегически инвеститори в сектор туризъм

ПРИОРИТЕТ 3: ПОВИШАВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ, НАСЪРЧАВАНЕ НА СОЦИАЛНОТО ВКЛЮЧВАНЕ, РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ И ОСГУРЯВАНЕ НА ПО-ВИСОКО РАВНИЩЕ НА ЗАЕТОСТ И ДОХОДИ В ОБЩИНА ДЕВИН

- ✓ **Специфична цел 3.1:** Осигуряване на повече възможности за равен достъп до образование и повишаване на образователното равнище на населението
- ✓ **Специфична цел 3.2:** Осигуряване на висококачествени и разнообразни социални, здравни и образователни услуги
- ✓ **Специфична цел 3.3:** Противодействие и превенция на отпадането от пазара на труда
- ✓ **Специфична цел 3.4:** Оказване помощ и подкрепа на етническите малцинства за социално включване

ПРИОРИТЕТ 4: ИЗГРАЖДАНЕ И МОДЕРНИЗИРАНЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА ЗА ИНТЕГРИРАНО ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

- ✓ **Специфична цел 4.1:** Изграждане и модернизиране на техническата инфраструктура в съответствие с европейските стандарти
- ✓ **Специфична цел 4.2:** Изграждане и модернизация на мрежите на екологичната инфраструктура – водопроводни и канализационни мрежи и съоръжения и съоръжения за третиране на отпадъци
- ✓ **Специфична цел 4.3:** Интегрирано пространствено развитие на територията

ПРИОРИТЕТ 5: ПОСТИГАНЕ НА ЕФЕКТИВНО И ЕФИКАСНО МЕСТНО САМОУПРАВЛЕНИЕ С ШИРОКО ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ

- ✓ **Специфична цел 5.1:** Подобряване капацитета на Общинска администрация за прилагане на политики за местно развитие
- ✓ **Специфична цел 5.2:** Осигуряване достъп на гражданите до по-качествени обществени и административни услуги и постигане на по-висока публичност и информираност
- ✓ **Специфична цел 5.3:** Развитие на сътрудничество със социално-икономическите партньори

4 НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА

4.1 Индикатори за наблюдение и оценка на Общинския план за развитие

Системата от индикатори за наблюдение на изпълнението на общинския план за развитие на община Девин е основен инструмент за проследяване на степента на изпълнение на плана. Тя отчита напредъка и степента на постигане на целите и приоритетите за развитие на общината по физически и финансови характеристики. За целите на Общинския план са използвани два вида индикатори: *индикатори за резултат* и *индикатори за въздействие*. Индикаторите обхващат едновременно физически (параметри) и финансови характеристики в зависимост от реализацията на поставените цели и приоритети за развитие, като стойностите им могат да бъдат абсолютни или относителни.

Индикаторите за резултат се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнението на определените приоритети и мерки за развитие на общината. По някои от мерките или приоритетите могат да се отнасят за предвидени или изпълнявани конкретни проекти с важно значение за развитието на територията на общината. Дефинираните индикатори са (по възможност) количествено измерими и осигуряват обективност по отношение на оценките и изводите за конкретните постижения при реализацията на приоритетите и мерките и постигнатото пряко въздействие в съответната област.

Индикаторите за въздействие отчитат изпълнението на специфичните и стратегическите цели и имат значение за цялостната оценка на ефективността на избраната стратегия и политика за устойчиво интегрирано местно развитие за съответния период. Степента на въздействие се отчита с количествено и/или качествено измерими индикатори за достигнатата степен в социалното, икономическото и инфраструктурното развитие на общината и приноса на това развитие за общото развитие на региона.

При разработването и прилагането на системата от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на общинския план за развитие за взети предвид общите индикатори в областта на регионалната политика за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2014-2020 г. и стратегическите индикатори за степента на интегриране и изпълнение на глобалните цели, свързани с опазване на околната среда, в регионалната политика и планиране.

За разработването на индикаторите е използвана **SMART** концепцията, а именно:

- ✓ **Specific** – специфични – индикаторите трябва да са конкретни и положителни.
- ✓ **Measurable** – измерими – индикаторът трябва да бъде насочен към желано бъдещо състояние (в сравнение с базовия индикатор) и да бъде количествено определен, така че да позволява измерване. Внимание следва да се обърне на мерната единица.

- ✓ **Available/Achievable** – постижими – трябва да бъде възможно да се получат данни за стойността на всеки индикатор и то във времето, когато са необходими.
- ✓ **Relevant/Realistic** – реалистични – индикаторът трябва да бъде свързан с целта на проекта и също така да бъде реалистичен
- ✓ **Timely** – съобразени с времето – индикаторът трябва да бъде постигнат в ограничен период от време, което следва да се вземе предвид и да се посочи в проекта.

Индикаторите за наблюдение и оценка на изпълнението на общинския план за развитие на общината до 2020 г. са посочени в матрица на индикаторите (вж. Приложение 2). Всеки индикатор е с посочени мерни единици, източници на информация, периодичността на събирането на информация, базовата стойност за отчитане изменението на всеки от индикаторите, както и целевата стойност, която се очаква да бъде достигната до края на периода на действие на общинския план за развитие

4.2 Необходими действия по наблюдението, оценката и актуализацията на плана

Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на Общинския план за развитие цели осигуряването на ефективно изпълнение на плана, с оглед постигане на целите за интегрирано устойчиво местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на планираните дейности и проекти. Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на плана обхваща и Програмата за неговата реализация.

Предмет на наблюдението и оценката е изпълнението на целите и приоритетите на общинския план за развитие на основата на резултатите от подготовката и изпълнението на мерките и проектите, включени в Програмата за реализация на плана. За целите на наблюдението и оценката е изградена система, която включва формите и начините за събиране на информация, индикаторите за наблюдение, органа за наблюдение и организацията на работата по наблюдението и оценката, както и системата на докладване и осигуряване на информация и публичност. В цялостния процес на наблюдение и оценка при спазване на принципа за партньорство участват кметът на общината, кметовете на кметства и кметските наместници, общинската администрация, общинският съвет, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации, представителите на гражданското общество в общината.

При актуализацията на общинския план за развитие следва да се анализира и оцени динамичното въздействие на външните и вътрешните фактори и условия върху социално-икономическите характеристики на развитието на общината и качеството на околната среда, като на тази основа се разработи по-реалистична и адекватна стратегическа рамка и система за управление и изпълнение на целите на плана до края на съответния период.

4.3 Нормативна определеност

Съгласно правилника за прилагане на закона за регионалното развитие, наблюдението, оценката и актуализацията на ОПР на община Devin следва да се позовава на следните принципи:

- ✓ Единен подход за планиране и програмиране;
- ✓ Концентрация на ресурсите;
- ✓ Допълване на финансирането от национални публични източници при съвместно финансиране с ресурси от частни източници и от международни финансови институции;
- ✓ Междуведомствена координация на дейността на компетентните органи в процеса на планирането, програмирането, ресурсното осигуряване, реализацията, наблюдението и оценката;
- ✓ Съгласуваност с другите структуроопределящи политики, инструменти и действия на международно, национално, регионално и местно равнище;
- ✓ Партньорство, публичност и прозрачност на всички нива при осъществяване на планирането, програмирането, финансирането, наблюдението и оценката.

Съгласно чл. 13, ал.3 от ЗРР (З) Общинският план за развитие се приема от общинския съвет по предложение на кмета на общината, който според чл. 23 (ЗРР) има още следните задължения:

- ✓ Да ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на общинския план за развитие;
- ✓ Да представя годишен доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие за одобряване от общинския съвет;
- ✓ Да осигурява публичност и прозрачност на общинския план за развитие, както и на действията по реализацията му.

Съгласно правилника за прилагане на ЗРР:

- ✓ Кметът на общината организира изработването, съгласуването и актуализирането на общинския план за развитие.
- ✓ Кметът на общината осъществява координация и контрол върху процеса на разработване и съгласуване на общинския план за развитие.
- ✓ Кметът на общината внася за обсъждане и одобряване от общинския съвет доклади за резултатите от междинната и последващата оценка на изпълнението на общинския план за развитие, като същите се публикуват и на интернет страницата на общината.
- ✓ Кметът на общината и общинският съвет осигуряват информация и публичност на общинския план за развитие в съответствие със своите компетенции.

4.4 Наблюдение на Общински план за развитие на община Devin

Изпълнението на общинския план за развитие се отчита на основата на данните от системата за наблюдение и оценка на общинския план за развитие, като следва да се изготвят годишни доклади за наблюдението на неговото изпълнение. Кметът на общината носи отговорност за тяхното представяне за одобрение пред общински съвет.

С цел регулярното наблюдение и отчитане на напредъка по изпълнението на ОПР е необходимо да се изгради стройна система за мониторинг и контрол с ясни задължения и отговорности между всички участници.

В тази връзка се предвижда създаването на постоянна **Работна група** към Община Devin, която да управлява изпълнението на ОПР и да упражнява контрол и мониторинг върху резултатите от неговото реализиране. Работната група за управление на изпълнението на ОПР (РГ) следва да включва представители на общата и специализираната администрация, представена от съответните дирекции, които имат отношение към заложените в ОПР цели и проекти, както и представители на Общинския съвет. С оглед осигуряването на постоянно обществено участие в изпълнението на ОПР се предвижда включване на представители на неправителствения сектор и общински предприятия. Последните следва да бъдат излъчени като общи представители на съответната група организации.

За целите на изпълнението на отделните проекти се създават **проектни екипи** за всеки отделен проект, чиито членове следва да имат позиция и професионален профил, съобразен със спецификата на проектите.

Работната група се състои от ръководител, заместник ръководител, секретар и членове. Ръководителят на РГ е контактното лице за изпълнението на ОПР за външните за общината институции.

Заседанията на работната група следва да се провеждат веднъж годишно, а при необходимост - да се свикват и извънредно. В дневния ред на всяко от заседанията задължително ще се отразяват постъпилите предложения от гражданското общество и неправителствения сектор.

Работната група следва да изпълнява следните функции:

- ✓ Да следи за напредъка по изпълнението на ОПР и да организира събирането на изходна информация по приетите индикатори;
- ✓ Да информира регулярно Кмета на общината за постигнатия напредък по изпълнението на ОПР;
- ✓ Да разработва годишни доклади за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие;
- ✓ Да следи за разработване на междинна и последваща оценка на ОПР;
- ✓ Разглежда резултатите от междинната и последваща оценка на ОПР, включително предлага решения на Кмета на общината, свързани с препоръки в резултат на междинната оценка;

- ✓ Организира актуализирането на Общинския план за развитие на община Девин;
- ✓ Обсъжда и взема решения относно възникнали проблеми и обстоятелства, изискващи корективни мерки и промени в Програмата за реализация на ОПР;
- ✓ Обсъжда и инициира промени в ОПР и Програмата за реализация, включително:
  - Промени във финансовата рамка;
  - Промени в източниците на финансиране;
  - Промени в програмата за реализация
  - Промени в структурата и начина на управление на ОПР
  - Други промени
- ✓ Предлага на Кмета на общината и на Общинския съвет действия и решения, свързани с изпълнението на Програмата за реализация на ОПР, включително промени и преразпределения на средствата по ОПР;
- ✓ Ежегодно предлага на Кмета на Общината и на Общинския съвет размер на капиталови разходи, които да се включат в годишния Общинския бюджет, за целите на съ-финансирането на планираните за съответната година проекти, включени в Програмата за реализация на ОПР;
- ✓ Отправя предложения за инициране на публично-частни партньорства (вкл. концесии) по Закона за концесиите и Закона за публично-частното партньорство, във връзка с изпълнението на проекти от ОПР, включително за извършване на предпроектни проучвания – концесионни анализи и анализи за приложимостта на публично-частните партньорства.

Решенията на РГ се формализират чрез протоколи, в които се определят конкретни задачи, срокове и отговорници по отделните решения. Отговорниците могат да бъдат конкретни членове на РГ или колективни структури.

За всяко тематично направление на проектите ще бъдат съставени **екипи, отговарящи за групите проекти**, напр., *Проекти за околна среда, Проекти за образователната инфраструктура, Проекти за социалната инфраструктура, Проекти за културната инфраструктура, Проекти за енергийна ефективност на административни сгради и др.* Професионалният профил на участниците в екипите следва да бъде съобразен със спецификата на конкретния проект. Тези екипи ще изготвят ежегодна прогноза за необходимите общински средства за съ-финансиране на проектите от ОПР, които се подготвят или изпълняват в съответната категория, ще идентифицират потенциални партньори за реализация на ПЧП, ще иницират първоначалната подготовка на проектите, до създаването на проектни екипи за всеки проект, включително чрез инициране на процедури за възлагане на обществени поръчки и изготвяне на технически спецификации за изпълнение на дейности по проектите.

Община Девин може да възложи на **външна техническа помощ** да подпомага Работната група и Екипите за управление на проектите в процеса на реализация на ОПР, с цел мобилизиране на подходяща експертиза за изпълнение на отделните дейности – инженерна, социално-икономическа и юридическа.

4.5 Извършване на оценка на Общински план за развитие на община Devin за периода 2014-2020 г.

Съгласно нормативната уредба Общинския план за развитие подлежи на следните оценки:

	ПРЕДВАРИТЕЛНА	МЕЖДИННА	ПОСЛЕДВАЩА
ОСНОВАНИЕ	чл.32, ал. 1 от Закона за регионално развитие	чл.33, ал. 1 от Закона за регионално развитие	чл.34, ал. 1 от Закона за регионално развитие
ПЕРИОД ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ	Успоредно с ОПР	Не по-късно от 4 години от началото на периода на действието на плана	Не по-късно от една година след изтичането на периода на действието на ОПР
СЪДЪРЖАНИЕ	Прогнозна оценка за въздействието на плана върху процесите на социално-икономическо развитие на общината и екологична оценка. Екологичният компонент дава знание за това доколко оценката оценява стратегията за развитие на общината, определена с плана, доколко съответства със стратегията за опазване на околната среда и критериите за ефективност на политиката за опазване на околната среда	1. Оценка на първоначалните резултати от изпълнението 2. Оценка на степента на постигане и съответните цели 3. Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси 4. Изводи и препоръки за актуализация на съответния документ	1. Оценка на степента на постигане на целите на устойчивостта на резултатите 2. Оценка на общото въздействие 3. Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси 4. Изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие
ОТГОВОРНИ ЛИЦА	Приема се от общинския съвет по предложение на кмета на общината заедно с ОПР	Кметът на общината внася за обсъждане и одобряване в общински съвет доклади от проведена междинна и последваща оценка на изпълнението на Общинския план за развитие. Същите (доклади) се публикуват на Интернет-страницата на Общината.	

5 ДЕЙСТВИЯ ЗА ПРИЛАГАНЕ ПРИНЦИПА НА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

5.1 Необходимост от информираност, публичност и партньорство

Основна задача на дейностите по информираност, публичност и партньорство е да осигурят и същевременно гарантират присъствието на прозрачност, за да могат заинтересованите страни да бъдат достатъчно информирани участници в процеса на формиране и прилагане на местната политика за устойчиво развитие.

Прилагането на принципите - информираност, публичност и партньорство е предназначено да разясни пред заинтересованите страни значението и необходимостта от извършването на стратегическо планиране в процеса на формиране на политиката на местно развитие. Дейностите по тяхното постигане насочва вниманието на социално-икономическите партньори към местните дейности, формирайки в тях мнение и гражданска позиция по отношение изготвянето и изпълнението на плана.

5.2 Прилагане принципите на информираност, публичност и партньорство по време на реализация и разработване на ОПР

Изготвянето и изпълнението на Общинския план за развитие на община Devin трябва да е в съответствие с прилагането на принципа на партньорство, публичност и прозрачност на всички етапи от провеждане на политиката за регионално развитие.

На ниво община отговорността за осигуряване на информация и публичност на плана за развитие принадлежи на Кмета и Общинския съвет, в зависимост от характерните им, като органи на местното самоуправление компетенции. Техните функции в управлението, наблюдението, оценката и контрола на регионалното развитие са определени със Закона за регионално развитие. Те са включени в процеса на определяне на регионалната политика, като са задължени да разработват стратегически и планови документи за съответното ниво.

- ✓ Общинският съвет като орган по наблюдение на изпълнението на общинския план за развитие е задължен да определи и осигури осъществяването на мерки, насочен към осигуряване на информация и публичност относно постигнатите резултати по време на наблюдението. Основната цел е да се гарантира прозрачността в изпълнението на документа;
- ✓ Според нормативната уредба, свързана с регионалното развитие Кметът на община Devin е задължен да провежда обсъждане и съгласуване на Общинския план за развитие на общината с всички заинтересовани страни – икономически и социални партньори, неправителствени организации, граждани и други юридически лица, които имат отношение към развитието на общината само в етапа и процеса на подготовка на документа;
- ✓ Докладите за наблюдение и оценка на общинския план за развитие се публикуват на Интернет-страницата на община Devin от общинската

администрация. Това е изискване, залегнало в Закона за регионално развитие и Правилника за неговото прилагане;

- ✓ Всички доклади във връзка с извършването на мониторинг, анализ и оценка на резултатите от изпълнението на Общинския план за развитие на община Devin трябва да се публикуват за обществено ползване в Единната информационна система за управление на регионалното развитие (ЕИСУРР), която към момента се изгражда.

Прозрачност и паралелен контрол по реализацията на плана се постига посредством обществено участие. Именно затова присъствието на социално-икономическите партньори в политиката на регионално развитие в рамките на Общинския план за развитие ще бъде широко застъпено. В процеса на подготовка на Плана работата със заинтересованите страни обогатява местните органи с нови идеи и опит, което позволява утвърждаването на решения с по-голяма обществен консенсус.

Мерки за сътрудничество и активно участие на партньорите и гражданите в хода на изпълнение на Плана:

- ✓ Споразумения за съвместна работа за изпълнение на общи дейности;
- ✓ Обществени съвети с постоянно действие;
- ✓ Обществени форуми;
- ✓ Конференции;
- ✓ Отворени работни групи с участие на всички заинтересовани страни;
- ✓ Фокус групи и кръгли маси с участие на експерти в различни професионални сфери;
- ✓ Провеждане на ежегодни срещи и обменни посещения между съседни общини за обмен на информация.

Като цяло прилагането на принципа на партньорство и прозрачност подобрява качеството на общинския план за развитие и ефективността на неговото изпълнение. Освен това въвеждането и спазването на този принцип създава обективни предпоставки и условия за привличане и ефективно усвояване на повече европейски средства за развитие на общината.

За настоящия планов период 2014-2020 г. ще се насочат повече мерки за популяризиране на политиката по регионално развитие на общината и ще се хвърли по-широка публичност за изпълняваните към момента проекти и дейности, които имат обществено значима роля. Една от основните мерки за информиране е създаване на раздел за информация „Изпълнение на Общински план за развитие на община Devin“, където ще се публикуват годишните програми за изпълнението на Плана и ще се следи тяхното изпълнение. Ще се предоставя информация за предстоящи, бъдещи и в процес на изпълнение проекти, както и информация за възможностите за изграждане на публично-частни партньорства. На Интернет-сайта на община Devin ще бъдат публикувани годишни доклади, междинни оценки и извършени актуализации на ОПР.

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДЕВИН 2014-2020 г.

Допълнителни възможности за популяризиране на информацията за развитие на община Девин е публикуване на информация във връзка с изпълнение на Плана на сайта на различни сдружения, в които общината членува.

За качествено информиране на местността задължително условие е системното актуализиране на Интернет-сайта на община Девин като най-малко изискващ средства и ресурси метод на информиране. Предвидено е да се използват презентационни материали и информационни брошури. Като доказан и работещ канал за информиране на гражданите ще бъдат употребявани местното радио, вестник и телевизия.

Схематично представени дейности за информация, публичност и прозрачност

6 ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН

6.1 Основна цел и характеристика на програмата

Общинският план за развитие, в по-голямата си част, е стратегически документ, който задава политиката на местно ниво за постигане на устойчиво интегрирано развитие. За разлика от него, програмата за неговото изпълнение има оперативен характер и дефинира начина, конкретните мерки, инвестиционните дейности и проекти за постигане приоритетите и цели на развитие.

Програмата за реализация е последна част от структурата на ОПР Девин 2014-2020 г. и водещата предпоставка за реализация на плана и неговите цели. В съответствие с останалите инструменти, програмата определя начините за разпределение на наличните и потенциалните общински времеви, финансови и организационни ресурси. Тя осигурява вътрешна и външна съгласуваност на факторите за развитие и ресурсите за изпълнение на плана, оптимизирайки възможностите за финансиране, институционалната подкрепа и техническа помощ по реализиране на местния план. В основата си, програмата съдържа информация за подходящи проекти, които са част от формулираните мерки от обхвата на приоритетните области. Главна цел на програмата е изграждането на оперативна основа за изпълнението на плана. Изясняването на смисловите връзки между отделните мерки и следващите ги проекти, определянето на ориентируваща финансова стойност на проектите, идентифицирането на отговорна структура и пълноценни партньори, успоредно с управлението на проектите във времето, са аспектите на основната цел.

Определените в обхвата на Общинския план за развитие проекти и дейности са част от конкретна мярка, обвързана с приоритетните области на стратегическата част. Въпреки комплексния характер на редица проекти и техния принос към повече от една приоритетна област посочена е преобладаващата им принадлежност към една от деветте приоритетни области. Ориентирането на проектите към един приоритет се определя от търсенето на рационална подредба на проектите и оптимално управление и разпределение на финансовите ресурси.

Програмата за реализация на плана има седем годишна давност, като може да бъде актуализирана периодично при настъпване на промени в условията и прогнозните стойности на предвидените проекти за изпълнение, или при промяна на визията и целите за развитие на община Девин.

6.2 Мерки и дейности

ПРИОРИТЕТ 1: Повишаване конкурентоспособността на местните икономически дейности за подобряване на жизнения стандарт, постигане на устойчивата заетост и по-високи доходи на населението

Специфична цел 1.1.: Балансирано развитие на традиционни отрасли и насърчаване на сътрудничеството между производителите

Мярка 1.1.1. Стимулиране развитието, разширяването и популяризирането на традиционни стопански дейности при използване на местни ресурси

Община Девин има изградени традиции в селското и горското стопанско, дървообработването и занаятчийството. Първата мярка към приоритета включва дейности, които целят създаване на творчески работилници и интерактивни експозиции за стимулиране на занаятите, развитие на екологосъобразно селско стопанство, подпомагане на алтернативни форми на заетост чрез разкриване на бази за култивирано отглеждане на билки, плодове и зеленчуци.

Мярка 1.1.2. Насърчаване сдружаването на местни производители

Насърчаване на кооперирането между местни и чуждестранни предприятия чрез подпомагане на клъстерирането и предоставянето на подкрепа за веригите на доставките в случаите на привличане на стратегически инвеститори е основна крачка към създаването на конкурентна среда в производството.

Специфична цел 1.2: Подкрепа за подобряване на бизнес средата и повишаване на конкурентоспособността на малкия и среден бизнес

Мярка 1.2.1. Привличане на стратегически инвестиции

През последните 5 години основен недостатък в община Девин е отсъствието на инвестиции. Привличането на инвестиции има за цел да подобри конкурентоспособността на местната икономика и да подобри социално-икономическата конюнктура. Мярката предвижда провеждане на маркетингово проучване, което да идентифицира възможности и потенциални инвеститори. Общината притежава предимства, които трябва да бъдат използвани. Привличането на стратегически инвеститори е резултат не само от тях, но и от по-доброто и успешно включване на местните власти и частния сектор в подобряването на условията за бизнес, който да стимулира навлизането на нови инвеститори. Изготвяне на маркетингова стратегия и реклама има за цел извоюването и утвърждаването на имидж на община Девин, като добро място за бизнес.

Мярката е насочена към разширяване и изграждане на нови бизнес контакти, участие и организиране на бизнес форуми и срещи. Оформяне и изготвяне на съгласуван с бизнеса и неговите очаквания и разбирания „Инвестиционен профил на община Девин“, който ще предоставя подробна информация за потенциалните инвеститори.

Мярка 1.2.2. Подкрепа за местния малък и среден бизнес

Осигуряването на условия за развитие на малкия и среден бизнес е предпоставка за постигане и запазване на базово ниво на заетост и доходи сред местното население. В условията на криза малкия и среден бизнес е най-уязвим. За да бъде преодоляно това неразположение е необходимо да се насочат усилия към подкрепа на конкурентоспособността и устойчивостта чрез насърчаване на технологичното им обновление, въвеждането на стандарти за качество, повишаване на производителността и ефективността им на работа, подобряване на достъпа до нови пазари.

Препоръчва се насърчаването на иновации, които подкрепят въвеждането на нисковъглеродни, енергийно ефективни и безотпадни технологии, както и оползотворяването и рециклирането на по-голямо количество отпадъци на територията на община Девин.

В тази мярка се предвижда извършването на анализ на нуждите, проблемите и възможностите за подкрепа и създаване на условия за малкия и среден бизнес от страна на общината.

Мярка 1.2.3. Насърчаване на предприемачеството, стартиране и развитие на икономически дейности в нови МСП

Обхватът на дейностите, адресиращи тази мярка, включва подкрепа за създаване на нови микро- и малки фирми в района на община Девин. Ще се насочат усилия за създаване на нова предприемаческа култура и насърчаване на предприемачеството сред уязвимите групи на пазара на труда, включително и социалното предприемачество за безработни лица, хора с увреждания и лица от групи в неравностойно положение.

Специфична цел 1.3: Развитие на местната икономика чрез осигуряване на транс-гранично, транс-национално и европейско сътрудничество

Мярка 1.3.1: Стимулиране транс-граничното, европейско и транс-национално икономическо сътрудничество

С тази мярка се цели да се развие сътрудничество за европейско териториално сближаване, задълбочаване на партньорството и добросъседството за постигане на икономически цели от общ интерес, както и развитие на бизнес мрежите. Мярката е насочена към реализиране на проекти, които имат транс-граничен, европейски и транс-национален характер. Необходимо е придобитият опит в тази насока да продължи да бъде надграждан, чрез работа в мрежа с други общини за обмен на добри практики и информация. Основната цел на подробно сътрудничество е изграждането на виртуална платформа, където организации и институции на територията на община Девин и други общини да споделят и ползват взаимно своя икономически опит обменят идеи и планове за по-добро използване на финансова помощ от Европейския съюз.

Приоритет 2: Ефективно използване на местния природен и културен потенциал за устойчиво развитие на туризма и постигане на продуктово разнообразие

Специфична цел 2.1: Балансирано развитие на туристическия продукт по цялата верига на туристическото обслужване

Мярка 2.1.1: Създаване трайно конкурентно предимство пред общини със сходни природни дадености чрез разработване на отличителен туристически продукт

Тази мярка предвижда разработване на отличителен и ярък за даденостите на община Devin туристически продукт, който е основан на високи конкурентни предимства.

Специфична цел 2.2: Насърчаване устойчивото развитие на разнообразни форми на туризъм

Мярка 2.2.1. Подкрепа за развитието на различни видове туризъм и туристически атракции

Инвестиционната политика е необходимо да се насочи към създаване на съпътстващ туристически продукт – изграждане на разнообразни атракции, анимационни програми и допълнителни туристически услуги. В мярката са включени и дейности по изграждане на нови туристически и еко-пътеки за разнообразяване на престоя на посетителите.

Информационната обезпеченост на предлаганите възможности за туризъм е основна крачка за цялостното му развитие. Ще се осигури връзка между изградения/те информационни и посетителски център/ове в културните институции и организации в тази област.

Мярка 2.2.2. Популяризиране на природни и културно-исторически ценности

Наличието на значително културно богатство на територията на община Devin създава необходимост от редица инвестиции за опазване и популяризиране на културно-историческото наследство. Предвижда се предимно извършването на ремонти и оборудване с компютърна техника, осигуряване на средства за културния календар на общината.

Разширяване на контактите с културни институции – за включване на гр. Devin като домакин на национални и международни културни прояви. Насърчаване на предприемачеството в сферата на културата и обвързване с културен туризъм. Създаване на партньорства между общинската власт, културните институции, неправителствения сектор и бизнеса за насърчаване на художественото творчество и обогатяване на културния календар на общината. Повишаване на квалификацията на заетите в сферата на културата и оказване на подкрепа и възможности за подобряване дейността на самодейните състави. Запазване на традиционни изяви и дейности с насока фолклорно богатство и идентичност и популяризиране на добри практики по отношение на съществуващите културни събития с дългогодишна традиция.

Специфична цел 2.3: Създаване на условия за привличане на стратегически инвеститори в сектор туризъм

Мярка 2.3.1. Комплексно маркетингово представяне и реклама на общината

Мярката има за цел да разработи конкретна маркетингова стратегия за развитие и популяризиране на предимствата и възможностите, които община Девин притежава в сферата на туризма.

Приоритет 3: Повишаване качеството на живот, насърчаване на социалното включване, развитие на човешките ресурси и осигуряване на по-високо равнище на заетост и доходи в община Девин

Специфична цел 3.1: Осигуряване на повече възможности за равен достъп до образование и повишаване на образователното равнище на населението

Мярка 3.1.1: Създаване на условия за достъп до по-качествено образование, вкл. на маргинализирани групи

Специални усилия трябва да бъдат положени за тези групи, които са изправени пред затруднения в достъпа си до образование и са в подчертано неравностойно положение. Необходимо е да се прилагат съвременните образователни политики, които са насочени към потребностите на обучаваните и стимулират използването на разнообразни форми, начини и системи на обучение. Дейностите включват ефективно финансиране за осигуряване на равен достъп и повишаване резултатите от образованието. Ще се организират училищни конкурси и предоставят еднократни стипендии за изявени деца. Трудностите в образованието, които изпитват представителите на населението от различните етнически групи ще се преодолеят чрез интензивни програми за ограмотяване, основно сред ромското население и др. уязвими групи, за придобиване на по-висока степен на образование, реализирани главно от училищата и неправителствени организации. Ще се формират и засилят връзките между образователните институции и бизнеса, за включване на работодатели и институции от трудовия пазар в разработването и осъществяването на учебните програми с цел повишаване на предприемаческите умения и пригодността за заетост.

Мярка 3.1.2. Намаляване броя учениците преждевременно напускащи училище

Намаляването на преждевременно напускащите училище е основна предпоставка за постигане на приобщаващ растеж. Тази мярка е насочена конкретно към всички ученици на територията на община Девин. Цели се задържането им в училище и оказване на подкрепа за завършване на тяхното образование. Ще се осъществява чрез организиране на обучителни семинари, насочени към учители и директори на училища, на които ще бъдат обучавани как да помагат на деца, които под въздействието на негативни фактори са заплашени от изпадане от системата на образование. Дейностите включват още разработване на програми за привличане и задържане на децата в училище, съобразно особеностите на местните условия, както и предоставяне на повече възможности за дистанционно (Интернет) обучение.

Мярка 3.1.3. Насърчаване обучението и развитието през целия живот

Ученето през целия живот е важна област на национална, регионална и общинска политика, с очаквана подкрепа със средства от европейските фондове, в която ресурсите ще бъдат насочени към изграждането на капацитет с цел подобряване на предлагането и достъпа до възможности за качествено професионално обучение и повишаване на квалификацията/преквалификация на възрастни и осигуряването на по-лесен достъп до целеви обучения, информационни и демонстрационни дейности, особено за земеделските производители и горски стопани. Мярката включва и дейности за изработване на модели ориентирани към интересите и потребностите на децата за пълноценно личностно развитие.

Специфична цел 3.2: Осигуряване на висококачествени и разнообразни социални, здравни и образователни услуги

Мярка 3.2.1. Модернизация и технологично обновление на базите на образователни и спортни институции и юридически лица с нестопанска цел

От решаващо значение на национално и местно ниво е да се инвестира в качеството, конкурентоспособността и ефективността на образованието, което зависи до голяма степен от условията за преподаване – т.е неговата инфраструктура. Необходимостта от повишаване на авторитета на училището като образователна институция е процес, който изисква изграждането на имидж на българското училище и подобряване на качеството на образователните услуги. Важен елемент от процеса на образование в българското училище е състоянието на неговата материално-техническа база. Мярката предвижда извършване на основен ремонт и модернизирание на сградите на училища и детски градини на територията на община Devin, в т.ч подмяна на дограми, ремонт на покриви, саниране и освежаване на фасади и др. Ще се насочат действия и към подобряване на инфраструктурата около училища и детски градини.

Предоставянето на по-съвременни условия в образователната инфраструктура освен, че ще подобри качеството на образованието ще окаже влияние върху редуциране на процента на напуснали училище. По-привлекателните условия ще създадат възможност за провеждането на повече извънкласни занимания и ще повишат мотивацията и интереса у младежите да продължат своето образование.

Мярка 3.2.2. Повишаване на управленския, инфраструктурния и технологичен капацитет на здравеопазването

В основата на тази мярка стои създаването на условия за подобряване на управленския капацитет, пряко отговорен за управлението и дейността на МБАЛ-Devin. В тази връзка се предвижда изработването на местна антикризисна стратегия за здравеопазване в община Devin, която да залага измерими и постижими индикатори за качество на предоставяната здравна помощ и да осигурява финансова стабилност на болничното заведение за период от три години. Дейностите по прилаганата мярка предвиждат и обучения на ръководния състав, свързан с управлението на болницата.

Включват се дейности, насочени към насърчаване на сътрудничество и съвместна дейност между Общината и НПО по проблемите на здравеопазването, както и

осъществяване на съвместни дейности от системите на здравеопазване, образование и социална политика.

Мярката е насочена още и към развитие на долекуването в сферата на балнеолечението, осигуряване на равен достъп на всеки до здравна помощ, от която се нуждае и възможности да води здравословен начин на живот чрез подобряване на качеството и достъпността на медицинските услуги. Съхраняване и разширяване на възможностите на МБАЛ-Девин, като се сключат договори за нови клинични пътеки. Мярката е насочена към създаване на условия за привличане на нови и запазване на съществуващите медицински кадри, осигуряване на обучение и преквалификация за тях. Прилагането на мярката ще осигури модернизация на медицинското оборудване със съвременна апаратура за бърза и качествена диагностика.

Мярка 3.2.3. Развитие на социалните услуги и свързаната с тях инфраструктура

Мярката включва разширяването на предоставяните към момента на територията на община Девин социални услуги и допълването им с допълнителни такива, делегирани от държавата. Основна цел е постигането на по-пълноценна грижа и реализация за индивидите в риск. Един от начините за постигането ѝ е предприемането на действия за интегриране на услуги, които да помагат на ползвателите да водят самостоятелен живот и да преодолеят нуждите от социални помощи. Освен към разкриване на допълнителни услуги, мярката е насочена и към изграждане на необходимия капацитет за управление и предоставяне на социални услуги. Това условие, което ще гарантира в по-голяма степен качеството на предоставяните услуги.

Мярката предвижда изграждането и функционирането на институции, които са предназначени за деца и възрастни с увреждания на територията на община Девин, създаване на условия за привличане и задържане на специализирани кадри за работа в тях, откриване на повече обществени трапезарии, разширяване на капацитета на Центъра за обществена подкрепа (ЦОП)

Специфична цел 3.3: Противодействие и превенция на отпадането от пазара на труда

Мярка 3.3.1. Ефективна превенция срещу отпадането от пазара на труда

Тази мярка е насочена към ограничаване на отпадащите всяка година от пазара на труда в региона. Ще бъде разработена стратегия за постигане на по-добра и пълна трудова заетост на хората на територията на община Девин. За целта ще се наблюдава и изследва състоянието на пазара на труда, неговите потребности и развитие в дългосрочен план. Ще се изгради ефективна система от стъпки, които да противодействат на негативните фактори, водещи до отпадане от пазара на труда в региона. Една от тях е изграждането и придобиването на нови компетентности, които отговарят на търсенето на труд и изискванията на пазара. Ще се разработят системи за обучение, които ще регулират професионалната подготовка според нуждите на пазара на труда в региона, като в училищата ще действа програма за ранно образователно ориентиране и консултация с ученици, които изпитват затруднения в определяне на своето бъдещо учебно заведение и професия. Мярката е насочена към формулиране

на ефективни стъпки, които да игнорират фактори, които в следствие биха оказали негативно влияние и биха довели до отпадане от трудовия пазар.

Мярка 3.3.2. Подобряване на условията на труд на работното място

Тук се включват дейности за привеждане на условията на труд на работното място в съответствие с нормите и изискванията на законодателството по безопасност и здраве при работа и подобряване на професионалния и здравния статус на работната сила чрез внедряване на превантивни системи за мониторинг и контрол на рисковете за здравето и безопасността на работното място.

Специфична цел 3.4: Оказване помощ и подкрепа на етническите малцинства за социално включване

Мярка 3.4.1. Интеграция на маргинализирани групи

Мярката има за цел да осигури на социално изключените малцинствени групи достъп до образование, здравеопазване, програми за заетост, подобряване на жилищните условия и др., с което да окаже противодействие на тяхната социална изолация и бедност. В социално-икономически аспект статусът на малцинствата е по-нисък и се характеризира с висок процент на безработица, занемарени битови и жилищни условия, ниска образователна и здравна грамотност. С изпълнението на мярката местната администрация ще увеличи възможността да привлича и оползотворява ресурси по програми от ЕС, които имат за цел да социализират, приобщят и включат малцинствените общности във всички сфери на обществения живот. Мярката ще реализира дейности, които ще осигурят предпоставки за активно участие на представителите на етническите малцинства в обществените процеси на територията на община Devin. Ще се изработят и приложат методики за ранно идентифициране и превенция на рисковете от социално изключване.

Приоритет 4: Изграждане и модернизиране на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда

Специфична цел 4.1: Изграждане и модернизиране на техническата инфраструктура в съответствие с европейските стандарти

Мярка 4.1.1. Изграждане на подходяща транспортна инфраструктура (вкл. до туристическите обекти)

Тази мярка предвижда изграждането на нови, реконструкция и рехабилитация на съществуващи пътища и улични мрежи, които се намират в лошо състояние.

Мярка 4.1.2. Развитие на енергийната ефективност и технологии и използване на възобновяеми енергийни източници

Мярката предвижда извършването на реконструкция на остарели публични сгради и повишаването на тяхната енергийна ефективност. Извършване на замяна на дървени електрически стълбове с бетонови и изграждане на трафопостове. Тук се включват

дейности по газифициране и изграждане на съоръжения за производство и използване на енергия от възобновяеми енергийни източници.

Специфична цел 4.2: Изграждане и модернизация на мрежите на екологичната инфраструктура – водопроводни и канализационни мрежи и съоръжения и съоръжения за третиране на отпадъци

Мярка 4.2.1. Изграждане и реконструкция на пречиствателни станции за питейни и отпадъчни води, модернизация и разширение на ВиК мрежата

Мярката предвижда извършване на реконструкция, модернизация и изграждане на водоснабдителна и канализационна мрежа, както и пречиствателни съоръжения за питейни и отпадъчни води във всички населени места на територията на община Devin. Там, където съществува ще се приложат мерки за подобряването на техническото ѝ състояние.

Мярка 4.2.2. Подобряване на инфраструктурата и технологиите за третиране на отпадъци

Дейностите са насочени към комплексно решаване на проблемите, свързани с отпадъците в общината. Мярката цели ограничаване на вредното въздействие върху здравето на хората и околната среда, като се насърчи преминаването към повторната им употреба, с което да се ограничи ползването на първични природни ресурси. Подобряването на ефективността на системата по сметосъбиране и управление на отпадъците е задача от първостепенно значение за общината. Подобряването на управлението на отпадъците ще допринесе за подобряване качеството на средата в малките населени места. Необходими са мерки за контрол и своевременно почистване на нерегламентираните сметища. Предвижда се изготвяне на морфологичен анализ на състава и количеството битови отпадъци, образувани на територията на община Devin. Ще се насочат усилия за въвеждане на метода на компостиране на битови отпадъци и производство на биогаз.

Мярка 4.2.3. Управление на риска от природни бедствия и аварии

Дейностите по прилагане на мярката включват изработване на планове за превенция и защита от:

- ✓ Горски, полски и пожари в градска среда – осигуряване на средства за реализирането им;
- ✓ Наводнения в резултат от проливни дъждове, обилни снеговалежи и скъсване на язовирни стени;
- ✓ Овладяване на абразионните и свлачищните процеси на територията на общината чрез адекватни действия за предотвратяването им;
- ✓ Обилни снеговалежи и обледяване;
- ✓ Изграждане на инфраструктурни съоръжения за предотвратяване на наводнения и борба с абразия и ерозията, възстановяване и изграждане на дренажни съоръжения и инфраструктура.

Прилагането на мярката предвижда изработването на система от спешни мерки за преодоляване на познатите първичните и вторични последици от образуването на

наводнения. Ще бъде разработена и въведена система за наблюдение, ранно предупреждение и оповестяване на органите за управление, силите за реагиране и населението. Ще се организират и проведат обучения на органите за управление, силите за реагиране и населението за реагиране при различни природни бедствия.

Мярка 4.2.4. Опазване и възстановяване на природното наследство и биологичното разнообразие

Тази мярка съдържа дейности по опазването и възстановяването на биологичното разнообразие и екосистемите на територията на община Devin. Ще се приложат дейности по изграждане на екологосъобразна инфраструктура на обектите, които са включени в Екологичната система от защитени зони в Европейския съюз „Натура 2000“, както и разработване на планове за управление на защитени зони и територии. Ще се изготви стратегия за развитие и популяризиране на природното наследство на територията на общината във връзка не само с опазването, но и представянето му пред по-голям кръг от лица.

Специфична цел 4.3: Интегрирано пространствено развитие на територията

Мярка 4.3.1. Подобряване съгласуваността между устройствено и стратегическо планиране на територията

Управлението на местно ниво предполага изработване на политики за развитие и тяхната реализация чрез устройствено планиране. Ефективността на устройственото планиране зависи на първо място от адекватността на заявените в политиките за развитие цели и задачи и на второ място - от коректното прилагане на устройствените планове. Стратегическите цели и задачите са изразени с много общи понятия като осигуряване на устойчиво развитие на населените места, опазване на околната среда, природните и историческите местности, опазване на земеделските земи и природните ресурси и т.н. Тези общо формулирани цели и задачи, обаче се материализират в устройствените планове с много детайлни решения за разполагане, използване и обем на устройствените работи.

Тук се включват дейности по поддържане на регулационните и кадастрални планове и специализираните карти за устройствено планиране на територията, изработване на общи и устройствени планове, концепция за пространствено развитие на община Devin.

Мярка 4.3.2. Подобряване модела на градско и селско развитие в общината

Мярката е насочена към реализиране на инфраструктурни проекти на територията на община Devin, които ще постигнат физическо обновление и благоустройство и ще допринесат за изграждане на привлекателна градска и селска среда. Ще се насочат дейности освен за подобряване на качествата на градската и селска среда, но и за създаване на условия за интегрирано и устойчиво градско развитие на град Devin, развитие на екологичен и достъпен транспорт между населените места в общината. Ще

се реализира допълнителна добавена стойност и ще се повишат възможностите за привличане на повече инвестиции.

Приоритет 5: Постигане на ефективно и ефикасно местно самоуправление с широко гражданско участие

Специфична цел 5.1: Подобряване капацитета на Общинска администрация за прилагане на политики за местно развитие

Мярка 5.1.1. Повишаване на професионалните и ключови компетенции на служителите от общинската администрация

С изпълнението на тази мярка ще се подобри на ефективността в работата на Общинска администрация Devin и ще се повишат на професионалните и ключови компетентности на служителите чрез провеждане на обучения, семинари обмяна на опит и практики. Ще бъде укрепен капацитета на местно ниво за програмиране, разработване и управление на проекти, стратегии и програми.

Специфична цел 5.2: Осигуряване достъп на гражданите до по-качествени обществени и административни услуги и постигане на по-висока публичност и информираност

Мярка 5.2.1. Намаляване на административната тежест за бизнеса и населението и оптимално изразходване на финансовите ресурси

В тази мярка ще се анализират и оптимизират регулаторните и разрешителните режими за функционирането на малкия и среден бизнес. Тук ще се обърне внимание върху минимизирането на административните разходи по заявяването и получаването на документи, свързани с ежедневиия живот на населението, което ще доведе до намаляване на средствата, заплащани от физическите лица при получаване на комплексни документи.

Мярка 5.2.2. Инвестиции в ИТ инфраструктура и прилагане на електронно управление

Тук се включват дейности за оптимизиране и подобряване на електронното управление.

Специфична цел 5.3: Развитие на сътрудничество със социално-икономическите партньори

Мярка 5.3.1. Развитие на механизмите за включване на социално-икономическите партньори в прилагането на местните политики

Тук се включва ефективно използване на съществуващите и създаване на нови форми за ефективно участие на неправителствените организации и гражданите в процеса на стратегическо планиране и прилагането на политиката за общинско развитие. Мярката

включва провеждането на обществени консултации, семинари, информационни срещи, дискусии, фокус групи и др.

Мярка 5.3.2. Развитие на публично-частни партньорства

Публично-частното партньорство е добър модел за засилване на сътрудничеството между бизнес и местна власт, чиято цел е обмяна на добри практики и повишаване качеството на предлаганите стоки и услуги.

Мярка 5.3.3. Насърчаване на сътрудничеството с други общности и региони в страната и ЕС

Изпълняване на съвместни инициативи, проекти или дейности ще активизира сътрудничеството и ще засили връзките между заинтересованите страни, както и ще допринесе за обмяна на опит и практики. С изключителна важност с оглед на приоритетите на ЕС за приобщаващ растеж ще са съвместните дейности с неправителствените организации, социалните партньори и доставчиците на услуги за участие във формулирането и провеждане на интегрирани политики за социално включване. Дейностите могат да бъдат насочени към подобряване на информационното осигуряване на политиката, за намаляване на бедността и социалното изключване чрез изграждане на капацитет, проучване и обмен на добри практики в страните членки на ЕС или въвеждане на оценка на социалното въздействие във всички сфери на политиката, в т.ч. и регулярно извършване на независими оценки.

6.3 План на дейности за изпълнение от община Девин за периода 2014-2020 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
ПРИОРИТЕТ 1: Повишаване конкурентоспособността на местните икономически дейности за подобряване на жизнения стандарт, постигане на устойчивата заетост и по-високи доходи на населението				
Специфична цел 1.1: Балансирано развитие на традиционни отрасли и насърчаване на сътрудничеството между производителите				
Мярка 1.1.1. Стимулиране развитието, разширяването и популяризирането на традиционни стопански дейности при използване на местни ресурси				
	Подкрепа за създаване на творчески работилници и интерактивни експозиции за стимулиране на занаятите	Община Девин	Частен сектор/Занаятчийски организации	2014 г. – 2020 г.
	Обмен на опит и практики в управлението на земеделски и горски стопанства	Община Девин	Частен сектор/ селско и горскостопански организации	2014 г. – 2020 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
	Създаване на условия за увеличаване на пазара и подобряване на маркетинга на произведените местни храни	Община Девин	Частен сектор/ селско и горскостопански организации	2014 г. – 2020 г.
	Подкрепа за повишаване на жизнеспособността на малките земеделски стопанства и мобилизирането на търговията с горски продукти	Община Девин	Частен сектор, Земеделски стопанства, Горскостопански организации	2014 г. – 2020 г.
Мярка 1.1.2. Насърчаване сдружаването на местни производители				
	Стимулиране образуването на селскостопански клъстери на територията на община Девин	Община Девин	Бизнес на местно, национално, европейско и международно ниво	2014 г. – 2020 г.
	Подкрепа за веригите на доставки и привличане на стратегически инвеститори	Община Девин	Частен сектор	2014 г. – 2020 г.
	Създаване на условия за развитие на бази за култивирано отглеждане на билки, плодове и зеленчуци	Община Девин	Частен сектор	2014 г. – 2020 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
Специфична цел 1.2: Подкрепа за подобряване на бизнес средата и повишаване на конкурентоспособността на малкия и среден бизнес				
Мярка 1.2.1. Привличане на стратегически инвестиции				
	Провеждане на проучване за потенциални инвеститори в отделните икономически сектори	Община Девин	Бизнес на местно ниво	2014 г. – 2020 г.
	Разработване на „Инвестиционен профил на община Девин“ в партньорство с частния сектор	Община Девин	Бизнес на местно ниво	2014 г.
	Изготвяне на маркетингова стратегия, насочена към популяризиране на местните бизнес условия	Община Девин	Бизнес на местно ниво	2015 г.
	Организиране и провеждане на форуми, срещи и семинари, насочени към представителите на частния сектор за подобряване на конкурентоспособността на МСП	Община Девин	Частен сектор	2014 г. – 2020 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
	Подкрепа за взаимосътрудничество между местния бизнес и научни организации за насърчаване на технологичното обновление и участие в про-иновативни мрежи и платформи на Европейския съюз	Община Девин	Частен сектор, Научни и изследователски организации	2014 г. – 2020 г.
Мярка 1.2.2. Подкрепа за местния малък и среден бизнес				
	Разработване, внедряване и сертифициране на системи за управление на качеството, опазването на околната среда, енергийния мениджмънт, сигурността на информацията и др.	Община Девин	Частен сектор	2014 г. - 2017 г.
	Осигуряване достъпна информация за представителите на малкия и среден бизнес по отношение на възможностите за европейско финансиране	Община Девин	Представители на малкия и среден бизнес	2014 г. – 2020 г.
	Предоставяне на инвестиционна и консултантска подкрепа за	Община Девин	НПО, Частен сектор	2014 г. – 2020 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
	разработване и внедряване в местните предприятия на бизнес иновации			
	Въвеждане на нови общински услуги, насочени към бизнеса	Община Девин	Частен сектор	2015 г. – 2018 г.
	Създаване на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии	Община Девин	Частен сектор, Научни и изследователски организации	2014 г. – 2020 г.
Мярка 1.2.3. Насърчаване на предприемачеството, стартиране и развитие на икономически дейности в нови МСП				
	Изготвяне на общинска програма, насочена към безработните лица на територията на община Девин за развиване на знания и осведоменост за ползите и начините да бъдеш предприемач	Община Девин	НПО	2015 г.
	Разработване на специална програма за стартиране и развитие на собствен бизнес и за	Община Девин	Частен и неправителствен сектор	2016 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
	установяване на връзки с чуждестранни предприемачи и инвеститори			
	Повишаване на предприемаческата култура по отношение на обединението на МСП в клъстери и експортни консорциуми	Община Девин	Частен сектор	2014 г. – 2020 г.
	Предоставяне на обучения за придобиване на предприемачески, управленски и бизнес умения	Община Девин	Частен сектор	2015 г. – 2017 г.
Специфична цел 1.3: Развитие на местната икономика чрез осигуряване на транс-гранично, транс-национално и европейско сътрудничество				
Мярка 1.3.1: Стимулиране транс-граничното, европейско и транс-национално икономическо сътрудничество				
	Реализиране на транс-гранични проекти от икономическо значение за общината	Община Девин	НПО, културни организации и Частен сектор в и извън страната	2015 г. - 2020 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
	Създаване на виртуален портал между различни общини в различни региони на територията на ЕС за осъществяване на икономически инициативи от общ интерес	Община Девин	Общини на територията на ЕС	2014 г. - 2020 г.
	Изготвяне на специфични икономически анализи и изследвания на опита на други държави-членки	Община Девин	НПО, Общини на територията на държави-членки	2014 г. - 2020 г.
	Осигуряване на информация и консултации за европейския и трети пазари	Община Девин	Частен сектор и НПО	2014 г. - 2020 г.
	Организиране на обучения по интернационализация и експортен мениджмънт на МСП, както и контактно-информационни борси и бизнес форуми	Община Девин	НПО, Работодатели	2014 г. - 2020 г.
	Партньорски проекти за ресурсна ефективност	Община Девин	Частен сектор и НПО, представители на местната власт на европейско и транс-	2014 г. - 2020 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
			национално равнище	
Приоритет 2: Ефективно използване на местния природен и културен потенциал за устойчиво развитие на туризма и постигане на продуктово разнообразие				
Специфична цел 2.1: Балансирано развитие на туристическия продукт по цялата верига на туристическото обслужване				
Мярка 2.1.1: Създаване трайно конкурентно предимство пред общини със сходни природни дадености чрез разработване на отличителен туристически продукт				
	Проучване, разработване и развитие на отличителен туристически продукт	Община Девин	Частен сектор, туристически сдружения, НПО	2015 г.
	Изграждане на съпътстващи туристически продукти и услуги	Община Девин	Туристически сдружения, Частен сектор, НПО	2016 г. - 2020 г.
Специфична цел 2.2: Насърчаване устойчивото развитие на разнообразни форми на туризъм				
Мярка 2.2.1. Подкрепа за развитието на различни видове туризъм и туристически атракции				
	Изграждане на нови и подобряване на съществуващите съоръжения за туристически атракции и инфраструктура, свързани с	Община Девин	Частен сектор, НПО	2014 г. – 2020 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
	местното природно, културно и историческо наследство			
	Обособяване на еко пътеки	Община Девин	НПО	2014 г. – 2020 г.
	Изграждане на туристически и посетителски информационни центрове	Община Девин	Частен сектор	2015 г. – 2017 г.
	Организиране и провеждане на обучения за повишаване на квалификацията на заетите в областта на туризма	Община Девин	НПО, туристически организации, частен сектор	2014 г. – 2020 г.
	Насърчаване на предприемачеството в сферата на туризма	Община Девин	НПО, туристически организации, частен сектор	2014 г. – 2020 г.
Мярка 2.2.2. Популяризиране на природни и културно-исторически ценности				
	Консервация и експониране на съществуващото културно-историческо наследство в общината	Община Девин	НПО, културни институции, частен сектор	2014 г. - 2017 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
	Организиране и провеждане на различни културни мероприятия с национален, европейски и международен характер	Община Девин	НПО и културни институции на територията на страната и извън нея	2014 г. – 2020 г.
	Насърчаване на предприемачеството в сферата на културата	Община Девин	НПО, културни институции	2014 г. – 2020 г.
	Организиране и провеждане на обучения за повишаване на квалификацията на заетите в областта на културата	Община Девин	НПО, културни институции, частен сектор	2014 г. – 2020 г.
	Създаване на трайни връзки с други културни организации чрез провеждане на срещи, семинари форуми и обмен на добри практики в културната сфера на общината	Община Девин	НПО, културни организации и институции на местно и национално ниво	2014 г. – 2020 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
Специфична цел 2.3: Създаване на условия за привличане на стратегически инвеститори в сектор туризъм				
Мярка 2.3.1: Комплексно маркетингово представяне и реклама на общината				
	Изготвяне и реализиране на маркетингова стратегия за развитие на туризма на територията на общината	Община Девин	Частен сектор, туристически сдружени, НПО	2014 г. - 2016 г.
Приоритет 3: Повишаване качеството на живот - насърчаване на социалното включване, развитие на човешките ресурси и осигуряване на по-високо равнище на заетост и доходи в община Девин				
Специфична цел 3.1: Осигуряване на повече възможности за равен достъп до образование и повишаване на образователното равнище на населението				
Мярка 3.1.1: Създаване на условия за достъп до по-качествено образование, вкл. на маргинализирани групи				

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
	Изготвяне и прилагане на интензивна програма за ограмотвяване на представителите от маргинализираните групи	Община Девин	Кметства, НПО, Работодатели	2015 г. – 2020 г.
	Предоставяне на стипендии за отличили се деца от различни етнически групи	Община Девин	Кметства, НПО, Работодатели	2014 г. - 2020 г.
	Включване на работодатели и представители на институциите от трудовия пазар в процеса на разработване и осъществяване на учебни програми	Община Девин	Работодатели, Институции на пазара на труда	2014 г. - 2020 г.
Мярка 3.1.2: Намаляване броя на учениците преждевременно напускащи училище				
	Разработване на общинска програма за привличане и задържане на децата в училище	Община Девин	Образователни и социални институции, НПО	2014 г. – 2015 г.
	Осигуряване на по-добър достъп до образование на лица, които пребивават в населени места,	Община Девин	Кметства, Образователни институции	2014 г. - 2020 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
	където няма функциониращи училища (чрез ученически пътувания и засилване на възможностите за интернет обучение)			
Мярка 3.1.3: Насърчаване обучението и развитието през целия живот				
	Внедряване на система за анализиране на потребностите на пазара на труда от работна сила	Община Девин	НПО, Частен сектор, Институции на пазара на труда	2014 г. - 2020 г.
	Изготвяне на програми за ранно професионално ориентиране сред учениците	Община Девин	Образователни институции, НПО, Работодатели	2014 г. – 2016 г.
	Подкрепа за изготвяне и реализация на стратегии <i>за учене през целия живот</i> , насочени към развиване на умения и ключови компетенции на работната сила	Община Девин	Образователни и социални институции, НПО	2017 г. – 2020 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
	Предоставяне на информация за предлаганите възможности за професионално обучение в общината, страната и чужбина	Община Девин	НПО, Образователни институции и центрове	2014 г. - 2020 г.
	Подкрепа за достъп до иновативни форми за учене през целия живот	Община Девин	НПО, Образователни институции	2014 г. - 2020 г.
	Предоставяне на специализирани обучения на служителите в институциите, работещи в сферата на пазара на труда, условията на труд, социалните услуги и здравеопазването, равните възможности и недискриминация	Община Девин	НПО	2014 г. – 2017 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
Специфична цел 3.2: Осигуряване на висококачествени и разнообразни социални, здравни и образователни услуги				
Мярка 3.2.1. Модернизация и технологично обновление на базите на образователни и спортни институции и юридически лица с нестопанска цел				
	Подобряване на образователната и спортна инфраструктура на територията на община Девин	Община Девин	Кметства, Общински образователни институции, Общински социални и спортни институции	2014 г. – 2018 г.
	Подобряване инфраструктурата на юридическите лица с нестопанска цел (<i>религиозни сдружения, културни-просветни дружества и др.</i>) на територията на община Девин			2014 г. – 2018 г.
	Разработване на дългосрочна програма за развитие на образователната инфраструктура	Община Девин	Кметства, Образователни институции	2015 г.
Мярка 3.2.2. Повишаване на управленския, инфраструктурния и технологичен капацитет на здравеопазването				
	Подобряване на достъпа до спешна медицинска помощ на територията	Община Девин	Кметства, Здравни институции на територията на общината	2014 г. – 2020 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
	на общината			
	Разработване на местна антикризисна стратегия в областта на здравеопазването в община Девин	Община Девин	Здравни институции на територията на общината, НПО	2015 г.
	Организиране и провеждане на обучения на обвързаните с управлението на МБАЛ-Девин управленски кадри	Община Девин	НПО, МБАЛ-Девин	2015 г. - 2017 г.
	Развитие на долекуването в сферата на балнеолечението	Община Девин	МБАЛ-Девин	2014 г. - 2020 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
	Регулярно организиране и провеждане на семинари, срещи между община Девин, представители от МБАЛ-Девин и неправителствени организации за решаване на проблеми в сферата на здравеопазването	Община Девин	МБАЛ-Девин	2014 г. - 2020 г.
	Доставка на подходящо оборудване и обзавеждане в МБАЛ-Девин за извършване на дейности по продължително лечение	Община Девин	МБАЛ-Девин	2014 г. - 2020 г.
	Подобряване на достъпа на хора с увреждания до здравни заведения	Община Девин	Здравни заведения на територията на общината, НПО, Социални институции за хора с увреждания	2014 г. - 2020 г.
Мярка 3.2.3: Развитие социалните услуги и свързаната с тях инфраструктура				
	Разширяване обхвата на социалните услуги, делегирани от	Община Девин	НПО, Социални институции	2014 г. - 2020 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
	Държавата			
	Развитие на приемна грижа и други превантивни и алтернативни форми на грижа и услуги	Община Девин	НПО, Социални институции	2014 г. - 2020 г.
	Реализиране на проекти, насочени към премахване на институционалния модел на грижа за деца, възрастни и хората с увреждания чрез създаване на мрежа от социални и междусекторни услуги в общността	Община Девин	НПО, Социални институции	2014 г. - 2020 г.
	Подкрепа за създаване на повече възможности за извънкласни занимания и формиране на целодневна организация на учебния процес	Община Девин	Образователни институции на територията на общината, НПО	2014 г. - 2020 г.
	Подобряване на условията и инфраструктурата в центрове, предоставящи услуги за деца в	Община Девин	Кметства, Социални институции на територията на общината, НПО	2014 г. - 2020 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
	риск, центрове по превенция за деца и семейства от различни уязвими групи, защитени жилища			
	Насърчаване създаването на Центрове за настаняване от семеен тип	Община Девин	Кметства, Социални институции на територията на общината, НПО	2014 г. - 2020 г.
	Изграждане на инфраструктура за съпътстващи социални услуги за деца и възрастни	Община Девин	Кметства, Социални институции на територията на общината, НПО	2014 г. - 2020 г.
	Подобряване на инфраструктурните условия за предоставяне на услуги за ранно детско развитие за деца и техните семейства	Община Девин	Социални институции, НПО	2014 г. - 2020 г.
	Подкрепа за осигуряване на обучение на педагогически кадри за работа с увреждания	Община Девин	НПО, Социални институции	2014 г. - 2020 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
Специфична цел 3.3: Противодействие и превенция на отпадането от пазара на труда				
Мярка 3.3.1. Ефективна превенция срещу отпадането от пазара на труда				
	Професионално информиране и консултиране, вкл. по въпроси относно упражняването на трудови и осигурителни права	Община Девин	Кметства, Бюра по труда, НПО, Работодатели	2014 г. - 2020 г.
	Осигуряване на достъп до програми за активиране, ориентиране, обучение и заетост	Община Девин	Бюра по труда, Образователни институции, НПО	2014 г. - 2020 г.
	Подкрепа за предоставяне на стажове за млади безработни без трудов опит в общината и нейните структури	Община Девин	Кметства, Общински предприятия, Образователни и социални институции	2014 г. - 2020 г.
	Подкрепа за предоставяне на обучение за повишаване или придобиване на професионалната квалификация, ключови компетенции и умения, свързани с предприемачеството	Община Девин	Частен сектор, Работодатели	2014 г. - 2020 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
	Разработване и внедряване на системи за набиране на подходяща работна сила, съобразено нуждите на работодателите	Община Девин	НПО, Частен сектор, Институции на пазара на труда	2014 г. – 2017 г.
Мярка 3.3.2. Подобряване на условията на труд на работното място				
	Подобряване на условията на труд в общински предприятия и фирми, социални, здравни и образователни институции	Община Девин	Общински предприятия	2014 г. - 2020 г.
	Подкрепа за проекти, насочени към развитие на корпоративната социална отговорност	Община Девин	Частен сектор	2014 г. - 2020 г.
	Подкрепа за проекти, насочени към стимулиране на защитата на трудовите, осигурителните и социалните права на работниците и служителите, равнопоставеността и равното третиране на работното място	Община Девин	Работодатели, НПО	2014 г. - 2020 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
Специфична цел 3.4: Оказване помощ и подкрепа на етническите малцинства за социално включване				
Мярка 3.4.1. Интеграция на маргинализирани групи				
	Оказване на подкрепа за социално-икономическа интеграция на малцинствените групи, намиращи се в риск от социално изключване	Община Девин	НПО, Работодатели, Социални институции	2014 г. - 2020 г.
	Предоставяне на по-добри условия и услуги за увеличаване на достъпа до заетост на групи в социална изолация	Община Девин	Бюра по труда, НПО, Работодатели	2014 г. - 2020 г.
	Предоставяне на стимули за насърчаване на мобилността и наемането от работодатели на търсещи работа лица от групите в неравностойно положение	Община Девин	Работодатели, НПО	2014 г. - 2020 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
Приоритет 4: Изграждане и модернизиране на инфраструктурата за интегрирано пространствено развитие и опазване на околната среда				
Специфична цел 4.1: Изграждане и модернизиране на техническа инфраструктура в съответствие с европейските стандарти				
Мярка 4.1.1. Изграждане на подходяща транспортна инфраструктура (вкл. до туристическите обекти)				
	Подобряване на транспортната инфраструктура и съоръженията към нея	Община Девин	Кметства	2014 г. - 2018 г.
	Развитие на маршрутна мрежа до отдалечени туристически дестинации	Община Девин	Частен сектор, НПО, Туристически сдружения, културни институции	2014 г. - 2018 г.
Мярка 4.1.2. Развитие на енергийната ефективност и технологии и използване на възобновяеми енергийни източници				
	Насърчаване на употребата на енергия от ВЕИ в предприятията за собствено потребление	Община Девин	Частен сектор, НПО	2014 г. - 2020 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
	Повишаване на енергийната ефективност в жилищния сектор	Община Девин	Кметства, Домоуправители жилищни сгради	2017 г. - 2020 г.
	Повишаване на енергийната ефективност в публични сгради	Община Девин	Публични организации	2017 г. - 2020 г.
Специфична цел 4.2: Изграждане и модернизация на мрежите на екологичната инфраструктура – водопроводни и канализационни мрежи и съоръжения и съоръжения за третиране на отпадъци				
Мярка 4.2.1: Изграждане и реконструкция на пречиствателни станции за питейни и отпадъчни води, модернизация и разширение на ВиК мрежата				
	Изграждане и реконструкция на ВиК мрежи	Община Девин	РИОСВ, Експлоатационни дружества	2015 г. – 2017 г.
	Изграждане и реконструкция на ПСПВ и ПСОВ и съпътстващата инфраструктура	Община Девин	РИОСВ, Експлоатационни дружества	2015 г. – 2017 г.
	Инвестиции в хидромелиоративна инфраструктура, която се използва само за напояване и/или	Община Девин		2015 г. – 2017 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
	отводняване на земеделски земи			
Мярка 4.2.2: Подобряване на инфраструктурата и технологиите за третиране на отпадъци				
	Изграждане на центрове за предварително третиране и повторна употребана битови отпадъци	Община Девин	Частен сектор	2017 г. – 2020 г.
	Изграждане на инсталации за оползотворяване на биогаз и система за разделно събиране на биоразградими отпадъци	Община Девин	Частен сектор, НПО	2017 г. – 2020 г.
	Създаване и подобряване на съоръженията за оползотворяване на отпадъците от земеделското производство	Община Девин	Частен сектор, НПО	2017 г. – 2020 г.
Мярка 4.2.3. Управление на риска от природни бедствия и аварии				
	Подобряване на необходимата инфраструктура за укрепване, ограничаване и предотвратяване на свлачищни, ерозионни,	Община Девин	Община Девин, орга	2014 г. – 2020 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
	абразионни и други неблагоприятни геодинамични процеси			
	Изработване на план за превенция и предотвратяване на щети от горски, полски и пожари, наводнения, овладяване на абразионните и свлачищните процеси на обилни снеговалежи и обледяване	Община Девин		2014 г. - 2015 г.
	Обучение на представители на доброволни формирования за справяне с природни бедствия и закупуване на офис оборудване и специализирана техника	Община Девин	Структури на Гражданска защита	2014 г. – 2020 г.
Мярка 4.2.4. Опазване и възстановяване на природното наследство и биологичното разнообразие				
	Подкрепа на проекти за управление на защитени зони от	Община Девин	НПО	2014 г. – 2020 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
	мрежата Natura 2000			
	Съхранение и възстановяване на ценните местообитания и видове в местата по Natura 2000	Община Девин	НПО	2014 г. – 2020 г.
	Подобряване на устойчивостта и екологичната стойност на горските и земеделски масиви	Община Девин	Горски и земеделски стопанства	2014 г. – 2020 г.
Специфична цел 4.3: Интегрирано пространствено развитие на територията				
Мярка 4.3.1. Подобряване съгласуваността между устройствено и стратегическо планиране на територията				
	Поддържане на регулационни и кадастрални и специализирани планове за устройствено планиране на територията	Община Девин		2014 . – 2020 г.
	Разработване на общи и подробни устройствени планове	Община Девин		2014 г. – 2015 г.
	Изработване на многослойна географско-информационна система (ГИС модел) като	Община Девин		2014 г. – 2020 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
	инструмент за пространствен анализ			
	Разработване на концепция за пространствено развитие	Община Девин		2014 г. – 2020 г.
Мярка 4.3.2. Подобряване на модела на градско и селско развитие в общината				
	Подобряване на инвестиционната активност в населените места на територията на община Девин чрез възстановяване на зони с потенциал за икономическо развитие	Община Девин	Частен сектор	2014 г. - 2020 г.
Приоритет 5: Постигане на ефективно и ефикасно местно самоуправление с широко гражданско участие				
Специфична цел 5.1: Подобряване капацитета на Общинска администрация за прилагане на политики за местно развитие				
Мярка 5.1.1. Повишаване на професионалните и ключови компетенции на служителите от общинската администрация				
	Развитие на механизми за управление на кариерата на вкл. чрез мобилност, менторски, програми и система за	Община Девин	Общинска администрация, НПО, ИПА	2014 г. – 2020 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
	приемственост в Общинска администрация			
	Организиране и провеждане на обучения, насочени към подобряване на капацитета на служителите в областта на програмирането, разработването и управлението на проекти, стратегии и програми и придобиването на компютърни и езикови умения	Община Девин	Общинска администрация, НПО, ИПА	2015 г. – 2020 г.
	Повишаване на капацитета на общинска администрация за разработване, прилагане, мониторинг и оценка на добри икономически практики и иновативни подходи	Община Девин	Общинска администрация	2014 г. – 2020 г.
	Повишаване на капацитета на служителите от общинска администрация за работа и			2014 г. – 2020 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
	включване в партньорски мрежи, туининг (побратимяване) на общината			
Специфична цел 5.2: Осигуряване достъп на гражданите до по-качествени обществени и административни услуги и постигане на по-висока публичност и информираност				
Мярка 5.2.1. Намаляване на административната тежест за бизнеса и населението и оптимално изразходване на финансовите ресурси				
	Стандартизиране и унифициране на административните услуги на общинско ниво	Община Девин		2014 г. – 2016 г.
	Оптимизиране на регулаторни и разрешителни режими за малкия и среден бизнес	Община Девин	Частен сектор	2014 г. – 2016 г.
	Подобряване на достъпа до административно обслужване за хора от уязвими групи чрез създаване на мобилни групи от служители	Община Девин	Социални институции за хора с увреждания	2014 г. – 2016 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
	Подобряване на системата за събиране на местни приходи	Община Девин	Частен сектор	2014 г. -2020 г.
Мярка 5.2.2. Инвестиции в ИТ инфраструктура и прилагане на електронно управление				
	Създаване на единен център за съхранение на данни и предоставяне на административни услуги	Община Девин		2014 г. – 2020 г.
	Изграждане на онлайн система и телефонен център за указване на помощ при ползване на е-услуги	Община Девин		2014 г. – 2017 г.
Специфична цел 5.3: Развитие на сътрудничество със социално-икономическите партньори				
Мярка 5.3.1. Развитие на механизмите за включване на социално-икономическите партньори в прилагането на местните политики				
	Провеждане на методи на консултиране с гражданите, бизнеса и НПО на местно ниво чрез организиране на срещи в общината, фокус групи, кръгли маси, срещи, обществени	Община Девин	НПО, Граждани	2014 г. – 2020 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
	обсъждания и др.			
	Ангажиране и насърчаване на активното участие на граждани, граждански организации и бизнес в разработването на конкретни дейности и политики	Община Девин	НПО, Граждани	2014 г. – 2020 г.
	Повишаване административния капацитет на Общинска администрация за прилагане на подходите Лидер, WOMP и ИТИ			2014 г. – 2020 г.
	Изграждане на временни, или постоянно действащи органи за взаимодействие между Общински съвет, Общинска администрация и гражданските организации	Община Девин	НПО	2014 г. – 2020 г.
Мярка 5.3.2. Развитие на публично-частни партньорства				
	Повишаване на капацитета на служителите от Общинска	Община Девин	Частен сектор, общинска администрация,	2014 г. - 2017 г.

№	НАИМЕНОВАНИЕ ПРОЕКТ/ДЕЙНОСТ	ОТГОВОРНА СТРУКТУРА	ПАРТНЬОРСКИ СТРУКТУРИ	СРОК
	администрация за реализиране на публично-частни партньорства		НПО	
	Обединяване на усилията между общината и бизнеса за финансиране на значими местни дейности	Община Девин	Частен сектор, общинска администрация	2014 г. – 2020 г.
Мярка 5.3.3. Насърчаване на сътрудничеството с други общности и региони в страната и ЕС				
	Съвместни действия между Общинска администрация и други общности и региони за изпълнение на общи проекти	Община Девин	НПО	2014 г. – 2020 г.
	Разработване на методология и инструменти за обмен и осъществяване на добри практики между Общината и други общности и региони в страната и ЕС	Община Девин	НПО	2014 г. – 2020 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1: ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА

ПРИЛОЖЕНИЕ 2: ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ